

ПОСОЛ ФРАНЦІЇ
ЖАН-ПОЛЬ ВЕЗАН:
«УКРАЇНА СТАНЕ
ЧЛЕНОМ
НАТО»

Тиждень

український

www.ut.net.ua

№ 25 (34) 20 — 26 ЧЕРВНЯ 2008 р.

«ХОП-ХЕЙ-ХОП»

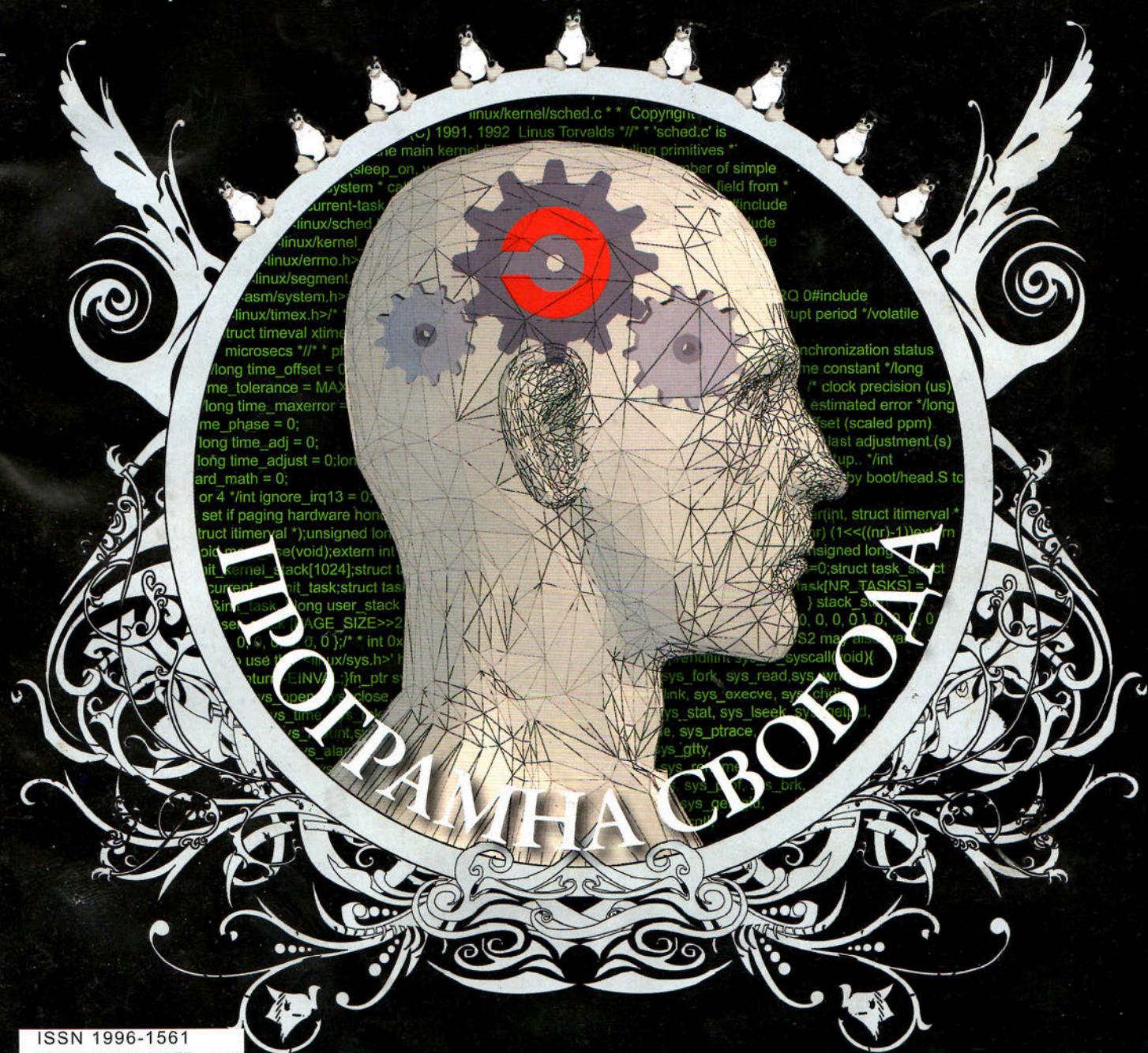
Біломанія серед українських політиків. Стор. 20

КАВА ЯК ВОНА є

Собівартість порції — 29 коп. Стор. 28

ПРОРОК ВІЛЬНОГО СОФТА

Інтерв'ю з кошмаром Microsoft Річардом Столменом. Стор. 41

ISSN 1996-1561

Епоха авторських прав закінчується. Стор. 36

Передплатіть
журнал

Тиждень
український
www.ut.net.ua

на друге
півріччя

та візьміть участь у розіграші
20-ти швейцарських годинників від компанії

УВАГА, АКЦІЯ!

Кожен передплатник журналу
на друге півріччя 2008 року*
гарантовано отримає
приз від журналу
«Український ТИЖДЕНЬ»
та книгарні «Є» –
книгу «Іван Мазепа
у запитаннях та відповідях»

CLOCKSHOP
інтернет-магазин

Генеральний
партнер акції –
компанія

CLOCKSHOP
інтернет-магазин

<http://www.clock.com.ua>,
clock@clock.com.ua

Офіційний партнер акції

КНИГАРНЯ

УМОВИ АКЦІЇ

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЖУРНАЛ «Український ТИЖДЕНЬ» *:

1. **Редакційна передплата:** заповніть квитанцію та оплатіть її у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український ТИЖДЕНЬ» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРОСІБАНК», МФО 322012, код ЄДРПОУ 35392656, за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» на 6 міс. — 84 грн.).

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС — 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста: ЗАО «ПА «KSS», Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса», ДП «Фактор-Преса», ТОВ «НВГ» «дія», АТЗ «САММІТ», ТОВ фірма «Меркурій», ТОВ «Фірма «Періодика», ТОВ «ВПА», ТОВ «ПресЦентр Київ», ПП «Медіа-Новости», ТОВ «Статус».

Надішліть до 30 червня 2008 року оригінал передплатного абонемента на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» за адресою:
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 2а, редакція журналу «Український ТИЖДЕНЬ».

NB! До участі в акції приймаються оригінали передплатних абонементів із чітким відтиском касового апарату чи квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами має бути зазначенено: телефон, адреса, ПІБ.

Імена переможців акції будуть надруковані в тижневику «Український ТИЖДЕНЬ» №28 від 11.07.2008 року, а також зазначені на сайті www.ut.net.ua.
Детальніше про терміни та умови акції за тел.: (044) 503-37-41 (40). Менеджер із передплати — Кашук Тетяна.

*передплата не менше, ніж на 6 місяців (з липня 2008 року — по грудень 2008 року включно)

ОБРАЗ

Є, мабуть, у світі люди, байдужі до футболу. Кажуть, це здебільшого жінки, хоча й чоловіки трапляються. Ну, це як із музичними складами: відмінно виступив, іх треба поклонити. Для реальних нормальних людей нині одні з найбільших свят, які трохи підкоряють разом із суперниками, - є кубок Європи, але ще й Іван Миколайчук зі своїми підопічними (АВ).

ТИЖДЕНЬ

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Відповідь ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчицький
Заступник головного редактора Павло Солодко
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'янчук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталя Васютин
Відділ країн Ігор Кручик
Відділ історії та науки Роман Кабаній
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожилька
Журналісти Анна Бабічев, Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь, Інна Завгородня, Антон Зкоря, Вероніка Кіфнік, Олександра Киричук, Наталя Петрийська, Олена Чекан

Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайта Таня Овчар
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломіцєв
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков, Сергій Сторчай
Художники Андрій Єрмolenko, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Бєлов, Кирило Хайлів, Вікторія Буйнова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенюк
Кольорокоректор Олена Шовковляс
Коректори Марія Петрова, Світлана Столова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва

Відділ маркетингу Ганна Кащіда
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса ЗД «БІЛЛ-ПРНТ», Київ, вул. Довженка, 3
№ засм. 55085
Наклад 30 700
Адреса редакції 01030, Київ,
 вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2 а
Телефон (044) 503 3740
Виходить щогодини
Розповсюджується
в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

МРІЯТИ ШКІДЛИВО!

ЮРІЙ МАКАРОВ

Оговталися! Не минуло й місяця після проведення в Луганську наукової конференції, як російське МЗС опублікувало офіційний коментар із цього приводу. Чи то проблема виявилася надто науковою для дипломатів, чи то були важливіші справи. Нарешті заявя розлетілася по інформаційних сайтах: в Україні російська мова за знає утисків. «Мимо тещиного дома я без шуток не пройду».

Спершу факти: 15 – 17 травня Луганська обласна рада зібрала міжнародну конференцію на тему «Російська мова як фактор розвитку духовності в сучасній Україні». Як сказано в офіційному повідомленні, «очно та заочно» були задіяні філологи України, Росії, Білорусі, Придністров'я та чому... Ірану. Нічого не скажу, представницький захід: окрім Харківського університету, Горлівського педінституту та Кримського інституту поліграфічних технологій, в ньому (чи то очно, чи то заочно) взяли участь науковці таких авторитетних установ, як Воронезький університет, Волгоградський інститут бізнесу, Липецький педуніверситет, Таганрозький інститут управління... Плутаниця вийшла з посланцем університету міста Трнава – в одних повідомленнях пишуть, що це в Чехії, в інших – що в Словенії. Звісно, з позицій «великого и могучого», де там знати, що є у Європі така країна Словаччина! А далі... аж 16 червня департамент інформації та преси міністерства закордонних справ Росії поширив коментар у найкращому стилі «ТАСС уполномочен заявить». Цитую.

«Запитання (чие??!!): Чи не могли б Ви (хто цей «Ви» з великої літери – людина чи пароплав?) прокоменту-

вати підсумки міжнародної науково-практичної конференції, що відбулася (коли?!) в Луганську (...)? Коментар (коментатор зберігає анонімність): У міжнародному форумі русистів у Луганську, який став чималою подією в гуманітарному житті України, взяли участь авторитетні філологи, мовознавці з різних країн світу (див. вище), яким геть не байдужий теперішній і майбутній стан російської мови на Україні (звісно ж, «на Україні», філологи бісові)... і т. ін. Це не пародія, це офіційний урядовий документ. Знаобилися покоління геніїв від Сумарокова до Пелевіна, щоби загострити велику й могутню російську мову до здатності передавати такі тонкі нюанси стилю, самому Сталіну не було б соромно. Воїстину, мав рацію Гессе: ніхто не пише гірше від захисників старої ідеології.

Коментувати по пунктах цей концентрат, очевидно, сенсу немає. Знову за рибу гроши: насильницька українізація, адміністративний пресинг і державна «мова» в лапках (так у російському тексті), сила-силенна пересмукувань та прямої брехні. Але кілька свіжих думок все ж таки змушений відзначити.

«Стрімко падає грамотність населення, люди, не знаючи ані української, ані російської мови, вживають т. зв. «суржик». Усі ці недолуті дії з десуспіфікації культурно-гуманітарного простору вже поставили Україну з освіченості громадян на 67 місце в світі».

Якби, наприклад, українське МЗС висловлювало офіційне занепокоєння станом освіти в Російській Федерації, це, вочевидь, сприймалося б як гумореска. Невже їм власних проблем бракує? – питали б люди й мали б цілковиту рацію. Розумію, що довід

на кшталт «сам дурак» – останній аргумент у полеміці, але цікаво все ж таки дізнатися: з яких таких гуманітарно-освітніх висот узагалі й лінгвістичних зокрема критикують нас російські дипломати? Мабуть, їхня молодь уся чисто від Калінінграда до Владивостока демонструє взірці високої духовності й висловлюється виключно мовою Тютчева й Фета, старанно уникаючи обсценітної лексики...

І, на останок, ще один шедевр здорового глупду й смаку: «В Москві виходять із того, що до питання про російську мову на (знову!) Україні слід підходити з урахуванням законних прав та інтересів мільйонів громадян України, які вважають її своєю рідною або вживають у повсякденному житті. Це зміцнить багатовікові традиції російсько-української двомовності, а також активно сприятиме духовному зближенню наших слов'янських народів і розвиткові гармонійних міжнаціональних стосунків на Україні».

Особливо вдало про багатовікові традиції двомовності. Авеж, ми добре пам'ятаємо ці традиції, коли за 40 років кількість українськомовних у власній країні зменшилася з 90 до 50 з чимось відсотків.

Що не кажіть, на одному цинізмі такі поеми не народжуються. Для цього треба щиро вірити в «духовне зближення наших слов'янських народів»... аж до повного злиття. А ще кажуть: мріяти не шкідливо. Хто зна, що ще завтра спаде на думку нашим братам? Я навіть підозрюю, що саме...

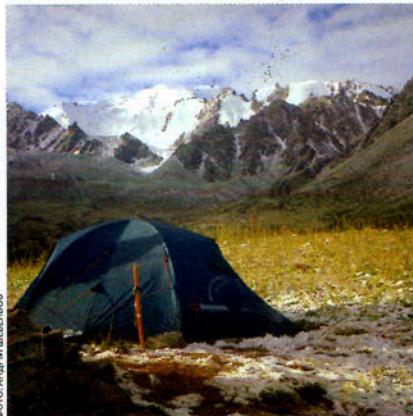
Оригінали наведених документів шукайте тут: www.mid.ru, www.lugansk.info

У НОМЕРІ

ФОТО: PHIL

22 ЛОНДОНСЬКА САТИСФАКЦІЯ
LIBEL-TYPE Ріната Ахметова

58 СКУПАТИСЯ В ІССИК-КУЛІ
Пішки через казахсько-киргизький кордон

66 ЕВОЛЮЦІЯ В ПРОБІРЦІ
Бактерії довели: Дарвін мав рацію

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Малюнок Віктора Кудна.

ОСОБИСТА ДУМКА

2 МРІЯТИ ШКІДЛИВО!
Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ

- 4** ФОТО ТИЖНЯ.
Майдан-2, або All You Need is Love
- 6** ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ. Спроба №2
- 12** СУБ'ЄКТИВ. Британські цінності

ВГІРУТУЛ

- 14** «ВАМ є що ЗАПРОПОНУВАТИ СВІТОВІ», Жан-Поль Везіан, посол Франції, про особливості європейського вибору України
- 20** СМАЛЕЦЬ ДЛЯ МАККАРТНІ. Біломанія серед українських політиків
- 22** ЛОНДОНСЬКА САТИСФАКЦІЯ. Рінат Ахметов судився в Британії
- 24** АКУЛИ АЗОВСЬКОГО МОРЯ. Після «браконьєрів у законі» риби суттєво меншає
- 28** ЛІЧБА НА КАВОВІЙ ГУЩІ. Куди йде різниця між собівартістю та вартістю порції улюбленого напою
- 31** ПРОГРАМА БИТВА ЙОСИПА ВІНСЬКОГО. Залізничне питання і його стрілочники
- 32** ЧЕЧЕНСЬКА ПЕТЛЯ. Напад бойовиків на село Беної-Ведено й політика Кремля
- 34** КАПІТАЛІСТИ ВСІХ ФРАКЦІЙ. Новий Трудовий кодекс – знахідка для експлуататорів

ТЕМА ТИЖНЯ

36 ПРОГРАМНА СВОБОДА.
Фанатики свободи роблять цифрову цивілізацію вільною

МИ

48 УКРАЇНА РАНКОВОЇ СВІЖОСТІ.
Професор Кім Сук Вон назвав сина У – на честь своєї другої батьківщини

53 ПОФІГІЗМ ЧИ САДОМАЗОХІЗМ?
Авторська колонка Сергія Грабовського

54 ЛОВЦІ ТRENДІВ.
Моніторинг колективного підсвідомого

НАВІГАТОР

58 МОРЕ ВИСОКО В ГОРАХ.
На Іссик-Куль – із рюкзаками

64 НАМАЛЮЙТЕ МЕНІ КАВУ! Калучино смакує більше, якщо на піні буде ваш портрет

66 ЕВОЛЮЦІЯ В ПРОБІРЦІ.
Вчені експериментально підтвердили теорію Дарвіна

68 ЄВРО-2008: УСЕ ПЕРШЕ. Початок чемпіонату: голи, слізози та перемоги

70 «МИСТЕЦТВО НЕ ЗДАТНЕ ЗМІНИТИ СВІТ». Культовий арт-куратор Роджер Бюр'єль ставить діагноз мистецтву

73 ДУРА. Авторська колонка Іди Ворс

74 СТЕРПНА ЛЕГКІСТЬ БУТЯ.
Харківському митцеві на прізвисько Кіноман тісно у своєму жанрі

76 ВІДГУКИ.
Вистави, фільми, виставки, книги, музичні записи

78 АНОНСИ. Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

ФОТО: ВЕНЕРС

54 ЛОВЦІ
TRENДІВ
Моніторинг
колективного
підсвідомого

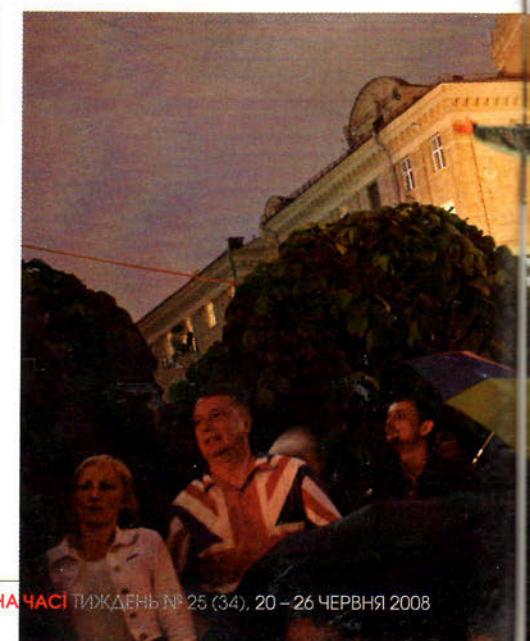

МАЛЮНOK: ANDRIY ІРМОЛЕНКО

Епоха авторських прав закінчується. Стор. 36

НА ЧАСІ ФОТО ТИЖНЯ

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

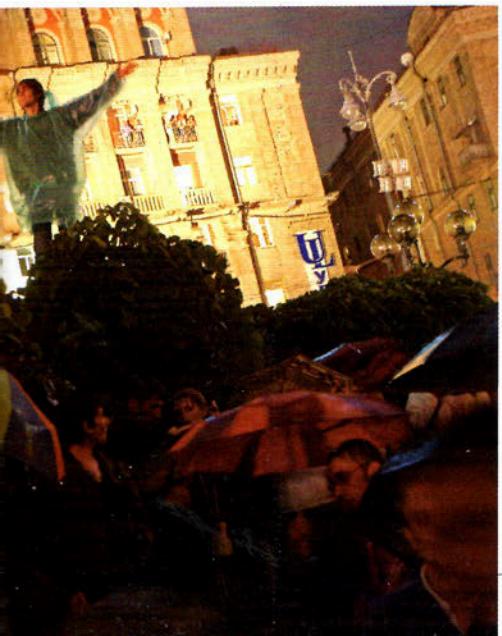

Майдан-2 або All You Need is Love

Звісно, про Майдан – це перебільшення, хоча зовні було дуже схоже. Хіба що не під снігом, а під зливою, але знову до півмільйона людей зібралися на самій площі та прилеглих до Хрещатику кварталах. Зібралися послухати людину, яка в нашому недавньому минулому була (і залишається!) символом внутрішньої свободи. В цьому, напевне, й подібність: і в тому, і в іншому разі ключовим було слово «Свобода». Схожою в обох випадках була й атмосфера загального братства. Не було п'яних, не штовхалися, кажуть, не зареєстровано кишенськових крадіжок. І міліція, до речі, була з народом – ченін хлопці в кашкетах хіба що самі не співали. Коли кажуть, що дух Майдану вивітрився, не вірте. Просто гідного приводу більше не було. Майдан у кожного всередині. Як Let it Be, як Hey Jude, як I Follow the Sun.

На стор. 11 читайте про очікування українців на сера Пола Мак-Картні

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

КАТЕРИНА БОНДАРЕНКО
 перемогла в тенісному турнірі

21-річна українка стала переможницею турніру серії WTA з призовим фондом \$200 000, що закінчився в Бірмінгемі (Велика Британія). Бондаренко—молодша стала третьою представницею України, яка виборола турнір WTA в одиночному розряді.

ІГОР ЛУЦЕНКО
постраждав за Старий Київ

У Києві на вул. Лук'янівська під час встановлення паркану навколо майбутньої будови, яку місцеві мешканці вважають незаконною, зчинилася бійка. В результаті на лікарняному ліжку опинився активіст громадської ініціативи «Збережи Старий Київ», журналіст Iгор Луценко.

МИКОЛА КАТЕРИНЧУК
не зміг «перезавантажити» свою фракцію

Київська міська ТВК відмовилася достроково припинити повноваження депутатів від Блоку Катеринчука в Київраді. Напередодні Блок Катеринчука ухвалив рішення про дострокове припинення повноважень усіх своїх п'яти депутатів у Київраді.

СЕРГЕЙ ІВАНОВ
погрожує Україні візами

Віце-прем'єр-міністр Росії вважає, що наслідком вступу України до НАТО буде розрив зв'язків між військово-промисловими комплексами двох країн та запровадження візового режиму. А це, на його думку, вдарить по економіці України та комфорту самих українців.

ВІКТОР БАЛОГА
відповість, за чий кошти літає країною

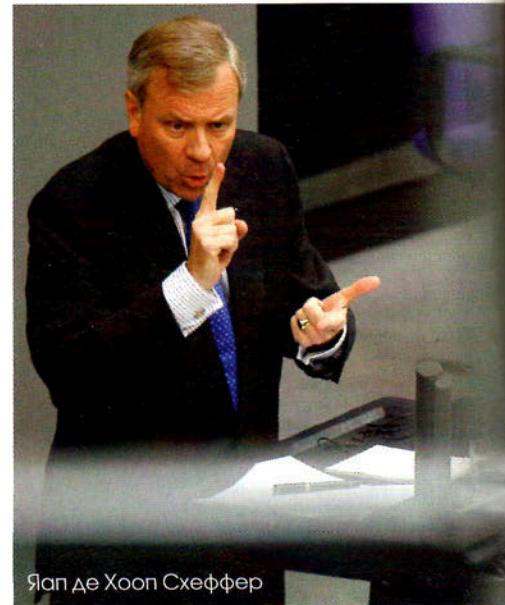
Депутати «Народної Самооборони» зацікавилися майже 80-ми чартерними авіаперельотами на захід країни глави Секретаріату президента. Перевірити, чи часом Балога не літав за державний кошт, депутати попросили Генпрокуратуру та МВС.

Спроба №2

Генсек НАТО пообіцяв зробити все, щоб у грудні Україна приєдналася до ПДЧ

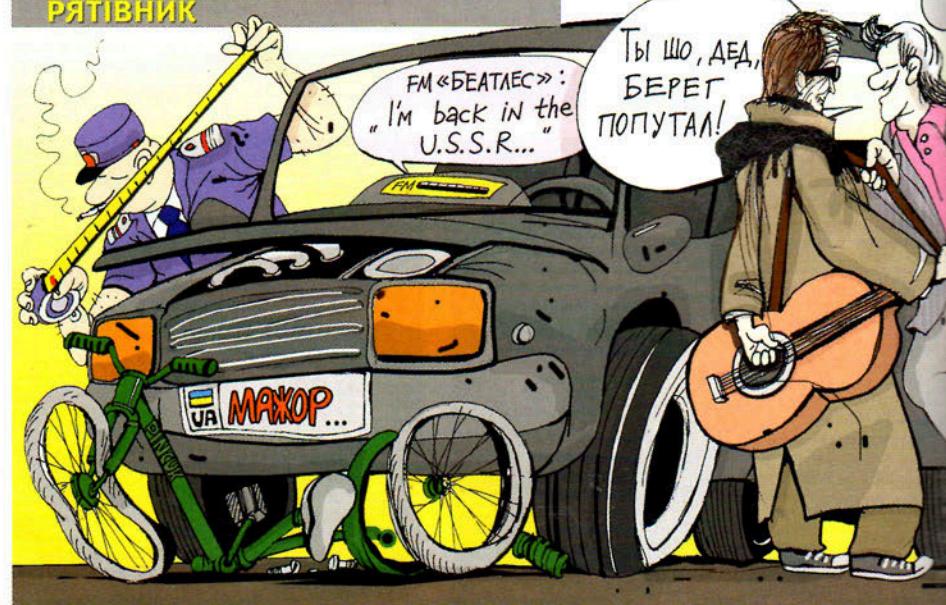
Українські євроатлантисти цього тижня отримали велику порцію оптимізму. Привіз її сам Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер. Під час дводенного візиту в Україну він зустрівся з керівництвом держави, а посли НАТО відвідали Дніпропетровськ, Харків та Львів. Не скрізь його зустрічали радісно, але скрізь слухали уважно.

«Для України дуже важливо присяднатися до Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ), тому я зроблю максимум можливого, щоб країни — члени Альянсу досягли консенсусу в цьому питанні», — це ключове повідомлення, з яким до нас завітав пан Схеффер та посли 26 країн — членів НАТО. Україна в особі президента Віктора Ющенка пообіцяла, зі свого боку, докласти всіх зусиль, щоб уже цьогоріч стати учасником ПДЧ. Квітневий саміт Альянсу в Бухаресті не виправдав євроатлантичних сподівань України: Франція та Німеччина виступили проти нашого присдання до ПДЧ. Напередодні зустрічі керівництво України звернулося до НАТО

Яап де Хооп Схеффер

з листом, у якому, як потім скажуть недоброзичливці, «просилися» до цієї структури. Причину відмови варто шукати саме в «листі трох»: по-перше, він спричинив внутрішній конфлікт у державі, по-друге, в Альянсі цей лист не розірвали як однозначне бажання присяднатися до ПДЧ (гл. Тиждень № 4, стор. 11). Тоді ж, не зважаючи на відмову, у відносинах України та НАТО розпочався «період інтенсивної взаємодії». З візитом пана Схеффера «постбухарестський синдром» в

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА
РЯТІВНИК

МАККАРТНІ ПОТРОСИВ У ПІНЧУКА ВЕЛОСИТЕД...

ТЕОДОР ДРАЙВЕР

НА ЧАСІ

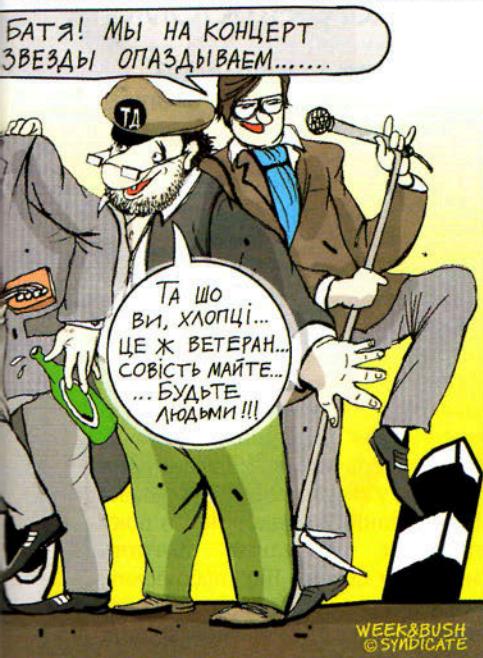

держави заблокували шлях Україні до ПДЧ.

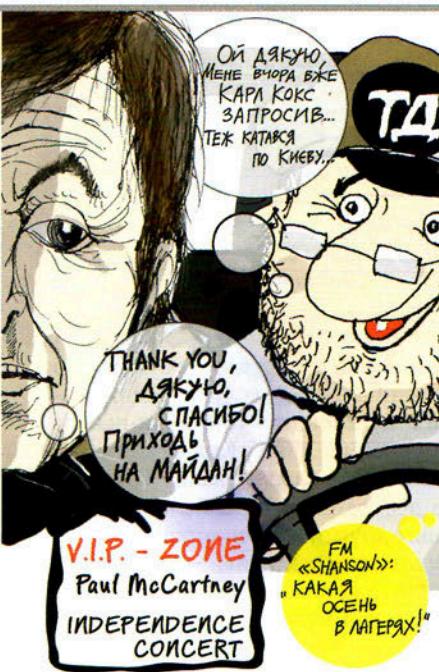
Не менш важливий момент – робота над власними помилками, здебільшого політичними. За словами європарламентарів, аби приєднатися до Плану, Україна має демонструвати, перш за все, єдність прозахідних політичних сил. Показово, що під час зустрічі з паном Схеффером прем'єрка Юлія Тимошенко подарувала йому монографію Віктора Януковича, в якій задекларовано вступ України до НАТО в 2008 році. Ale сама не заявила однозначно про те, що Україна має вступити до НАТО, а послалася на рішення майбутнього референдуму з цього питання. Не сприяє приєднанню до ПДЧ і те, що демократична коаліція перебуває на межі розвалу. З цього погляду вихід із неї депутата Бута, який і досі перебуває в запасі збройних сил Росії, є велими показовим.

Грудневий саміт НАТО буде 60-м, тобто ювілейним. Є думка, що святкова атмосфера засідання не сприятиме ухваленню важливих рішень. Ale якщо Україна не скористається спробою №2, то наступний шанс може отримати дуже не скоро – передвиборчий 2009 рік лише загострить політичне протистояння в державі. Отже, в Україні є рівно півроку.

Анна Бабінець

ЯКИЙ ВИРІШУЄ ПРОБЛЕМИ

ТАКСИСТ І ВЕТЕРАН РОК-Н-РОЛА

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ПОЖЕЖА. Завдяки оперативності пожежників бібліотека Києво-Печерської лаври вціліла.

ВИКІД ГАЗУ. На ВАТ «Стирол» у Горлівці (Донецька обл.) стався викид сірчистого газу. Постраждали 18 осіб.

ПОШУКИ. У м. Єнакієве (Донецька обл.) тривають пошуки 12-х зниклих під завалами на шахті гірників.

КАЗКИ. Катерина Ющенко прочитала дітям з навчально-реабілітаційного центру у Львові казку «Мед для мами».

«НІ» – ВЕЛИКИМ ШТРАФАМ. Парламент не ухвалив президентський законопроект про посилення покарання за порушення правил дорожнього руху.

ПОЛЮВАННЯ НА ЧИНОВНИКІВ

Одразу чотирох кримських посадовців заарештовано за хабарі

Голову селищної ради Партеніта (Велика Алушта), депутата цієї ради, мера Алушти та його заступника заарештовано за хабарі та за-проторено до столичного СІЗО №13. Вони проходять по різних справах. Перших двох підозрюють у вимаганні найбільшого за всю історію незалежності України хабара у розмірі \$5,2 млн; двох інших – у системному хабарництві на поки що невідому загальну суму.

За даними міліції, спочатку на гарячому впіймали функціонерів із Партеніта. Вони вимагали хабар за передачу в оренду 17 га землі. Характерно, що все хотіли облаштувати як цілком законну акцію з продажу землі в присутності нотаріуса, бухгалтера та свідків, які насправді виявилися перукаркою, пенсіонером та двома співробітниками міліції. Їх заличили обманним шляхом як свідків укладання угоди. Вже після викриття хабарництва в Партеніті, який входить до складу так званої Великої Алушти, але є окремою територіальною одиницею, вирішили перевірити й мера Алушти, повідомило джерело **Тижня**.

НЯ в МВС. У кабінетах мера та його заступника знайшли гроші й нотатки, начебто з записами, хто й за що платив. Кажуть, є ще заява про вимагання мером Алушти хабара у місцевого підприємця за право відкрити гральний заклад на набережній.

За резонансні затримання міністр внутрішніх справ Юрій Луценко нагородив в. о. заступника міністра – начальника ГУМВС України в АР Крим та первого заступника начальника ГУМВС України в АР Крим. Перший наказом міністра позбався позначки «в. о.», а другий – отримав кортик. Однак джерело **Тижня** в міліції має сумнів, що затримання – заслуга вищезгаданих посадовців. «Ви коли-небудь чули раніше, щоб у Криму когось на рівні мерів затримували? Швидше за все, один занадто багато попросив, а другий комусь дорогу перебіг. Ось їх нам і злили», – припускає наше джерело, прогнозуючи, що далі затримувати кримських функціонерів в інших містах півострова ніхто не буде.

Назад в Україну

Швейцарія відмовила у наданні притулку українці з п'ятьма дітьми

Українській сім'ї, яка в січні цього року ледь не замерзла в Альпах, Швейцарія відмовилася надати політичний притулок. Тамешня влада не бачить підстав для надання їм статусу біженців, оскільки « ситуація в Україні оцінюється як стабільна ». Мова йде про 47-річну Лілію Болдиреву з Макіївки (Донецька обл.), котра з п'ятьма дітьми віком від 9 до 21 року намагалася пробратися з Італії до Швейцарії через гірський перевал на висоті 1680 м. Усі члени родини були обморожені. Двоє дітей дивом уникли ампутації ніг. Ця родина торік уже двічі вимагала притулку в Швейцарії, а до того сім років нелегально жила в Угорщині.

Вдала реформа

Президент задоволений результатами зовнішнього тестування

Президент Віктор Ющенко зустрівся з випускниками, які показали найкращі результати під час першого незалежного зовнішнього тестування їхніх знань, що відбулося цього року в Україні. Він вручив юнакам і дівчатам подарунки та листи-подяки їхнім батькам. Ющенко також зазначив, що проведення зовнішнього тестування є однією з найбільш вдалих реформ у галузі освіти. Президент переконаний – наступного року переваги тестування відчулють мільйони дітей. Він підкреслив, що це справедливша система доступу до вищої освіти і що «віднині відбудуватиметься не конкурс гаманців батьків, а конкурс знань».

БАНК

Банк року в СНД

Активи групи БТА - 26, 2 млрд. долларів США

Капітал - 3, 8 млрд. долларів США*

*станом на I квартал 2008 року

Депозити ЧИМ БІЛЬШЕ- ТИМ БІЛЬШЕ % дуже гнучкі умови

Відділ з обслуговування
VIP-клієнтів
тел.: +38 (097) 903-06-49

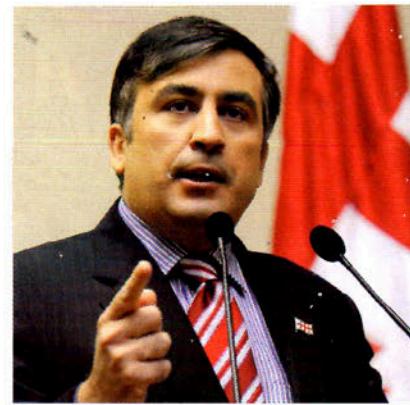
Грузія ставить ультиматум

Саакашвілі блокуватиме вступ Росії до СОТ, допоки Кремль не припинить прямі контакти з невизнаними республіками

У відносинах Тбілісі й Москви знову загострення. Тепер уже йде мова не тільки про Абхазію, але й Південну Осетію. Саме на грузинсько-осетинському кордоні минулого тижня лунала стрілянина. Інцидент визнали незначним, але Грузія заборонила перетинати цю ділянку кордону осетинам та росіянам.

Водночас Міноборони Грузії звинуватило Кремль у відкритті незаконної військової бази в Абхазії. Туди вже начебто завезли важку військову техніку. Наразі Москва називає ці заяви дезінформацією та застерігає, що готова застосувати війська для захисту своїх громадян як в Абхазії, так і Південній Осетії. Грузинська сторона, у свою чергу, заявила, що жодна агресивна дія Росії не залишиться без відповіді. Більше того, Грузія не взяла участі у переговорах про вступ Росії до СОТ та пообіцяла й надалі бойкоту-

вати подібні акції, допоки Москва не виконає певні умови — Тбілісі вимагає від Кремля не лише організувати спільний контроль на ділянках кордону в Абхазії та Південній Осетії, але й відкликати рішення президента РФ від 16 квітня про встановлення прямих економічних відносин із цими невизнаними республіками.

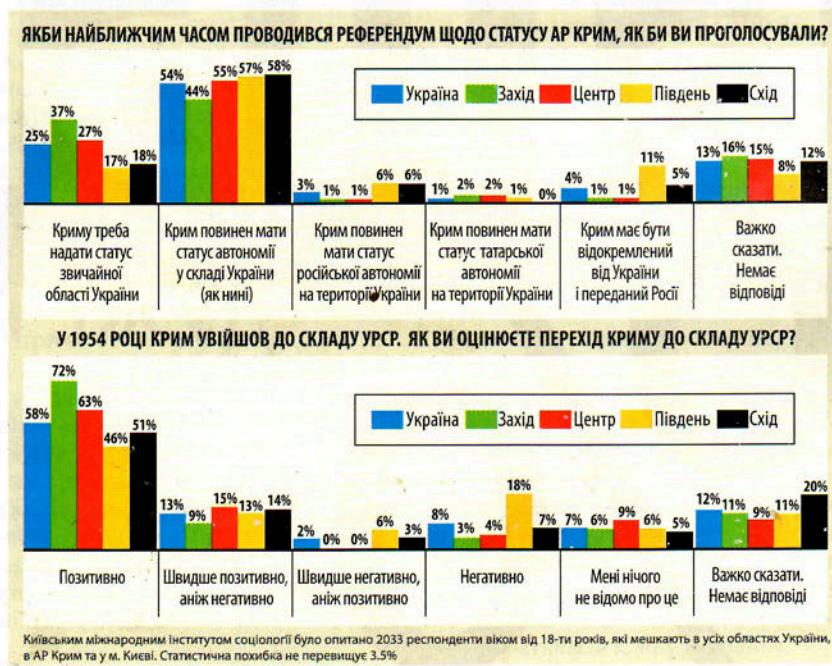
ОПИТУВАННЯ

Кримське питання

Чверть українців хочуть бачити на мапі Кримську область

Ще наприкінці травня голова комітету з оборони і безпеки Держдуми РФ Віктор Озеров заявив, що «якщо Україна ухвалить закон про виведення військових формувань Чорноморського флоту РФ з місця його дислокації у травні 2017 року, Росія має право поставити питання про історичну приналежність Криму і статус Севастополя».

Тим часом, Київський міжнародний інститут соціології провів опитування щодо статусу Криму. Більшість українців бачать Крим своїм. Лише 4% відповіли, що Крим має бути переданий Росії. Отож, що там не вирішила Росія — поки що Крим ніхто їй віддавати не збирається. А от про статус півострова справді час замислитися. Во конфлікт щодо цього закладено навіть у Конституції України. В статті 2 чітко сказано, що «Україна є унітарною державою. Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною». В той же час ознаки федерації у складі унітарної України має Автономна Республіка Крим.

Серп і молот ПОСУНУЛИ

У Литві заборонили нацистську й радянську символіку

Сейм Литви заборонив використовувати нацистську й радянську символіку на зібраннях. Серп і молот, червона зірка, радянський гімн та нацистські марші відтепер сприйматимуться як пропаганда нацистських і комуністичних окупаційних режимів. Нагадаємо, що на початку 2007 року подібний закон про заборону символіки було ухвалено в Естонії.

Саркозі скоро чує армію

і збирається знову
приєднати країну до
військової структури НАТО

Президент Франції Нікола Саркозі оприлюднив проект нової військової доктрини з планами щодо реформування армії на наступні 15 років. Доктрина спрямована на боротьбу з кібератакою, тероризмом, епідеміями та кліматичними катастрофами. За основними положеннями документа, загальна чисельність ЗС Франції, не враховуючи цивільних службовців, скоротиться з 271 до 224 тис. чоловік. Заощаджені на персоналі гроші спрямують на технічне оснащення. Фінансування космічних військових програм до 2020 року зросте вдвічі. Однак найважливішим у програмі є те, що Франція збирається повернутися до військової структури НАТО, з якої вийшла 1966 року. Проте країна наполягає на збереженні контролю над своїм ядерним арсеналом і військами. Саркозі запевнив, що не відступатиме від принципів, закладених де Голем, і Франція сама вирішуватиме всі питання, пов'язані з участю її військових в операціях НАТО.

На стор. 14 читайте інтерв'ю з Надзвичайним і Повноважним Послом Франції в Україні Жан-Полем Везіаном

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА
спеціальний кореспондент **Тижня**

Independence concert – злива емоцій

Здійснилася мрія мільйонів українців кількох поколінь

У таку зливу, як 14 червня, на Майдані можна було вистояти тільки заради здійснення великої мрії: жодна парасолька не рятувала, захлиналися від води мобільники та запальнички, все текло, все змінювалося. Й декілька сотисяч киян і гостей міста дочекалися дива – після перших пісень сера Пола Мак-Картні дощущих. Свято вдалося. «Поспілкувалася я пообіймалася з Полом. Мрія збулася, як далі жити?» – запитує тепер на своїй інтернет-сторінці 24-річна Катерина Черепанова. Та сама, яку хотів побачити в Києві сер Пол і яку задля цього розшукували організатори концерту. Історія проста – зізнання в коханні до України Пол Мак-Картні висловив ще чотири роки тому, на концерті в Санкт-Петербурзі, і пояснив, що відповідає дівчині, котра перед сценою розгорнула плакат із написом «Україна любить тебе». Так співпало, на концерті був і Віктор Пінчук. Він теж побачив плакат з англомовним написами «Україна любить тебе». «Пол зачікаєвав тоді: «Україна, Київ!» – згадує Пінчук, – і я подумав: чому б його не запросити до нас? і запросив. Ось така історія, в якій збулася мрія Катерини. Як сформулював Пінчук, «30 років тому цього не можна було уявити, 20 – на це ніхто не наважувався сподіватися, 10 – про це тільки мріяли, 5 років тому – лишилося заздрити сусідам, для яких це стало реальністю. і ось сьогодні ми почули пісні, з якими росли та стали такими, як є».

Відколи мешканка містечка Нетішин (Хмельницька обл.) навчилася вмикати магнітофон «Весна», першою касетою була татова – сольний альбом Пола – з одного боку, концерт «Білз» – з іншого. Потім вона шукала однодумців, вивішу-

вала оголошення, знаходила... Відтоді – з огляду на вік дівчини – пройшло не так багато часу. З тих 13,5 мільйонів, які дивилися телетрансляцію, багато хто чекали на таку подію 45 років. Але – випадок – саме Катерина разом із друзями-фанами подарувала серові Полу баскетболу під ліву руку. Й Мак-Картні тут-таки вигробував інструмент, вправно зігравши коротеньку мелодію. «Коли до мене повернулася мова, я запитала, чи справді пам'ятає він наш плакат із концерту? Пол відповів ствердно, а я пояснила, що українською «yes» – це «так», – розповіла Катерина **Тижня**. – Мак-Картні здивувався і виправдався, мовляв, ще не встиг вивчити мову, але вже знає «длікую» і «прияті усім!», а «Ukraine, Rock'n'roll, all together» і так зрозуміло. Дотепер не можу отямитися після зустрічі з ним! Після найкращого концерту в моєму житті: щирої атмосфери спілкування в Києві було набагато більше, ніж на концертах у Москві та Пітері».

Фани домовились з Полом про нові зустрічі, де б він не був (чутки про світове турне 65-річного, повного натхнення легендарного музиканта все міцнішають), він і далі вілізнає їх за плакатом «Україна любить тебе». А самому гостеві, як з'ясувалося, київська злива сподобалася. «Погода була в руках вищих сил, – сказав він після концерту. – Але я відчував, що вона зміниться на краще. і як тільки ми вийшли на сцену, дощ став слабшати, парасольки закриватися, і разом із усіма глядачами ми зробили велике шоу. Хоча гроза зробила його ще драматичнішим».

На стор. 20 читайте про феномен бітломанії серед політиків

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

albiback

Згоден з вами, пане Юрію. Але осо-
бисто мені, як Ukrainian in Sevastopol
(майже пісня Стінга), найболючішою
проблемою здається наша «еліта». До-
рогі піджаки, лексуси, прямі ефіри.
Господи, невже «еліта» – це ярлики з
цінами у бутиках, а не рівень інте-
лекту?

Вони всі «космонавти». І якщо вся Україна за межами столиці для них – це Місць із умовами, не дуже придатними
для проживання, то проблеми Севастополя для них – напевно, Плутон.
Літо. Курорт. Поїзди й літаки з Києва.
Вина, ресторани і неврятовані сонцеп-
хисними кремами пузя на пляжах. На-
братається сил і поїхати працювати. Займа-
тися політикою в столиці. Знову вліти в
піджаки, лексуси й прямі ефіри.

priest sat 78

Залишимо сусідам їхні думки. Як ка-
жуть – щось гавкає, а караван іде. І до-
поки керманич каравану не буде звер-
тати уваги на отес «гав-гав», караван
кудись діде. Але виникає запитан-
ня – куди саме?

ray of f

Какие мы разные, но все-таки... ведь
вместе. Сам, вроде, большую часть
жизни прожил в Крыму, при этом
часть моей семьи – из Ивано-
Франковской области, часть – из Крыма (по маме и папе соответ-
ственно). Да еще плюс ко всему с
этого года учусь в Запорожье. И что вы
думаете? Украина таки відрізняється від Криму. Але скільки мені б не кри-
чали про западенців-бандерівців, які хочуть в НАТО, та кримчан, які кри-
чат про Росію, коли я приїжджала на
Франківщину чи в Крим, я розмовляю
та живу поряд із людьми, а не поряд із
тими політиками та істориками, які розповідають мені про «мої Батьків-
щини». Чомуся людям довіряти перестали, а вірити всіляким питанням:
мови, союзів, країн, героїв Великої Ві-
тчизни і т.п. Мені здається, всі ці
«питання» – як мотузочки, і якщо ви
потягнете за них, то тут і почнеться –
«шоу на Україні». Людей би любити, а
не ці «питання».

Свої зауважки та коментарі до статей Ви
можете залишати в блозі **Тижня** –
ut-magazine.livejournal.com та на
нашому сайті www.ut.net.ua

РОМАН КУЛЬЧИНСЬКИЙ
головний редактор

Британські цінності

Xто бував у Лондоні, міг пересвід-
читися, що тамтешні вуличні ар-
тисти співають набагато краще, ніж
багато розкручених українських
гуртів. Проте успіх бітлів, Мак-Картні,
Елтона Джона й інших британ-
ських виконавців не поясниш лише
доброю школою та жорсткими капі-
талістичними умовами. Секрет їх-
нього процвітання, як і всього ан-
гломовного світу – в іншому.
Слухаючи сера Пола, я пригадав
Маргарет Тетчер, яка доводила, що
тільки свобода може забезпечити ба-
гатство і гармонійний розвиток лю-
дини та країни. «Успіх англійців, ко-
трі змусили свободу працювати, я
впевнена, значною мірою пояснюється
тим, що нація виростила і вихо-
вала немало незгинних, невживчи-
вих індивідуалістів. Ми всі знаємо,
хто вони. Це люди, яких називають
«один із тих», або «штучка», часом не
так прихильно – «важкий клієнт», а
іноді «чортова шпичка» (не плутати
ці характеристики з українськими
хамами – прим. авт.). Їх не можна за-
рахувати до якоїсь певної соціальної
групи, вони не вкладаються в жодні
плані і не вбудовуються в жодні
схеми... Такі індивідуалісти потрібні
нам на кожному кроці. Вони необ-
хідні нам, як устриці необхідна пі-
щинка. Немас піщинки – немас пер-
линни... Водночас індивідуумам за-
важді доводиться об'єднуватися для

того, щоб захищати свої права від
влади уряду», – писала колишня
британська прем'єрка.

На жаль, серед українців «важкі клі-
єнти» – рідкісний вид. Читаючи від-
гуки на матеріал про запізнення
Ющенка, мене вразив пост студента
про те, що йому довелося чекати пре-
зидента кілька годин. Я, звичайно,
співчуваю нашому читачеві, але ви-
никає думка: навіщо він разом з кіль-
кома сотнями вільних людей сидів у
«задушливому приміщенні» стільки
часу без діла, а не пішов до бібліотеки
чи на пиво з друзями. Поки ми не ви-
травимо звичку «годинами чекати на-
чальства (незалежно від того, гарне
воно чи погане), наша нація продуку-
ватиме не «Бітлз», а Верку Сердючку;
національним автомобілем буде
«Славута» або Daewoo Lanos із кор-
ейським двигуном, а не Roll-Royce
чи Jaguar. За Тетчер, «добротні інсти-
тути самі собою не гарантують демо-
кратії (а отже, процвітання – прим.
авт.). Для того, щоб свобода прижи-
лася, потрібна критична маса людей,
які справді усвідомлюють, що це таке.
Спочатку з'являються вільні люди, а
потім – вільний політичний, еконо-
мічний і соціальний порядок». Саме
цей вільний порядок дає можливість
хlopцям з індустріального міста під-
корювати світ і змушувати монархів від-
правляти своїх дітей служити в «га-
рячі точки».

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко,
Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смоля, Олексій Сокирко,
Павло Солодко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літографування надісланих матеріалів
без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

КРАЇНА МРІЙ

міжнародний етнічний фестиваль ініціатор Олег Скрипка

21 червня

Велика денна сцена
14.00 Ніна Матвієнко та
ансамбль давньої музики
Костянтина Чечені
15.00 Самата (Чернівці)
16.00 Проект «Рідні»

сцена Під стінами Лаври
14.00 ансамбль гармоністів
м.Жашків, Черкащина
15.00 Гуляйгород (чолов.
склад), Київ
16.00 автентика
17.00 весільні музики с.
Дмитрашківка,
Вінниччина

сцена Зелена Галівина
14.00 Бутти, Київ
15.00 Древо, Київ
16.00 родина Тафійчуکів,
Верховина
17.00 гурт с.Нересниця,
Закарпаття

сцена Майстерня танців
15.00 Ковбасонік (Канада)
16.00 майстер-клас укр.
танців
17.00 майстер-клас
середньовічних танців

Бобзарська сцена:
15.00 Биков Володя
15.30 Фединський Юрко
16.15 Ярема
16.45 Богдан Черевик
17.15 Силенко Тарас

Майданчик від
Українсько-Японського
Центру (з 14.00 до 18.00)

15:00 – Японський танець

бонодорі
А також проведення
чайної церемонії (школа
Урасенке) та дегустація
традиційного японського
чая

Каліграфічне написання
імен та побажань на рисово-
му папері
Водне йо-йо
Ознайомлення зі Святом
Танабата, написання поба-
жань на тандзаку
(кольорові стрічки паперу)
Приготування японської
піци окономілкі.

Вечірня сцена
18.00 Царство Небесне,
Стаханов
19.00 Ле Карпат, Франція
20.00 Атмасфера, Україна
21.00 Кел, Сербія

22 червня

Велика денна сцена
14.00 ТаРУТА, Київ
14.40 Зоряній корсар,
Ржищів
15.00 Хорея козацька, Київ
16.00 Млада, Київ

сцена Під стінами Лаври
14.00 гурт с.Нересниця,
Закарпаття
15.00 Стара Ольса,
Білорусь
16.00 родина Тафійчуکів,
Верховина
17.00 Хорея козацька

сцена Зелена Галівина

14.00 весільні музики с.
Дмитрашківка, Вінниччина
15.00 ансамбль гармоністів
м. Жашків, Черкащина
16.00 Ковбасонік (Канада)
17.00 Володар, Київ

сцена Майстерня танців
15.00 майстер-клас
українських танців
16.00 майстер-клас укр.,
бессар. та молд. танців
17.00 майстер клас білор.
танців Стара Ольса,
Білорусь

Кобзарська сцена:
15.00 Крисько Ярослав
15.30 Коваль Михайло
16.15 Компаніченко Тарас
16.45 Товкайлло Микола
17.15 Черемський Костян-
тин

Вечірня сцена
18.00 Назад Шляху Немас
та Михайлова Чудо
19.00 Карава фамілія,
Угорщина
20.00 Джипсі, Чехія
21.00 Олег Скрипка та ор-
кестр Либідь

Обидва дні (21 та 22 червня) працюватимуть з 14.00

Дитячий майданчик
Дитячі народні ігри – Неля
Силенко
Виготовлення з дітлахами
птахів, витинанок, іграшок
– Віра Григорівна Черниш

Сашко Лірник (казки,
народний театр)

Алея майстрів (лісова
скульптура, гончарі, ткачі,
ковалі, писанкарі,
вишивальниці, різьбарі,
майстри з виготовлення
килимів, а також ляльок,
іграшок з соломи, лози. Всі
бажаючі можуть взяти
участь у майстер-класах.)
Куратор Олексій Доля –
етнограф, засл. працівник
культури України, засл.
директора музею народної
архітектури та побуту
НАН України:

Український книжковий
ярмарок під керівництвом
братьїв Капронівих, видав-
ництво «Зелений пес»
Літературна сцена (в дво-
рику)
І.Гончара)

Пересувна сцена «Фіра»

Майданчик Козацькі За-
бави
Братство козацького бою-
вого Звичаю «Спає»

ПРОГРАМА
міжнародного
етнічного фестивалю
«Країна Мрій»

21-22 ЧЕРВНЯ 2008 Р.

«Вам є що
запропонувати
світові»

**ЖАН-ПОЛЬ ВЕЗІАН,
НАДЗВИЧАЙНИЙ
І ПОВНОВАЖНИЙ
ПОСОЛ ФРАНЦІЇ
В УКРАЇНІ,
ПРО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
МАРШРУТ НАШОЇ
КРАЇНИ**

РОЗМОВЛЯВ Юрій Макаров
ФОТО: Андрій Ломакін

Розмірковуючи про європейське майбутнє України, зазвичай мають на увазі якусь збірну Європу, а вона складається з окремих держав, кожна з яких має свою політику та свої інтереси. Посол Франції допомагає перевести розмову з рівня абстрактних мрій на рівень конкретних учасників і дій.

**ДВЕРІ – НАПІВЗАЧИНЕНІ
ЧИ НАПІВВІДЧИНЕНІ**

У. Т.: Почнемо з неприємного. Після недавнього саміту країн – членів НАТО в Бухаресті, де Україні було відмовлено в приєднанні до так званого ПДЧ (Плану дій щодо членства в НАТО), в нашему суспільстві відчуvalася образа – навіть серед тих українців, які, в принципі, проти вступу в Альянс. Особливо ображалися на Німеччину та Францію, позиція яких, мовляв, була вирішальною. Чи є на вашу думку, така реакція адекватною?

– Не знаю, про яку саме реакцію ви кажете. Були певні емоційні рухи. Наприклад, голова депутатської міжпарламентської групи Верховної Ради «Україна – Франція» Андрій Шкіль виступив з ідеєю бойкотувати французькі товари, але це тривало буквально якусь мить... Після того ми зустрілися з паном Шкілем на засіданні Верховної Ради, і він зовсім про це не згадував. Під час саміту в Бухаресті президент Віктор Ющенко і президент Ніколя Саркозі мали дружню розмову. Можливо, з боку української влади спостерігається певне розчарування рішенням, яке було ухвалено не лише Францією, а й іншими країнами. Гадаю, не ви- ►

кажу таємниці, якщо скажу, що багато з країн-засновниць були єдині в своїй думці щодо необхідності зачекати... Я особисто не бачив проявів незадоволення в Україні: спілкуюся з Міністерством закордонних справ, у мене сердечні стосунки з окремими політиками — немає ознак поганого настрою. Треба подивитися глибше. Щодо європейських сподівань України — себто бажання одного дня стати членом Європейської співдружності і сподівань стати членом НАТО — є одна спільна річ. Ніхто не може заборонити Україні подати заявки на вступ до Євросоюзу чи НАТО. Жодна зі світових потуржностей не має права їй щось диктувати. Інша річ, що кожен учасник цих організацій має свої умови їхнього розширення. Для вступу України та Грузії потрібна одностайність — цієї одностайнності немає, і Україна має з цим погодитися. Натомість у відомій вам фінальній декларації саміту було чітко сказано, що Україна та Грузія одного дня стануть членами НАТО, а подальші кроки будуть визначені під час зустрічі в грудні, отже, це не відмова.

У. Т.: Ви вважаєте, що це успіх для України?

— Не знаю, чи вважати це успіхом, але якщо геть усі країни — члени НАТО висловилися за вступ України та Грузії до цієї організації, це аж ніяк не поразка! Просто у 2008 році час для цього ще не настав. Я хочу звернути увагу на одну суттєву обставину: йдеться про дві країни. Грузія та Україна виглядають досить по-різному. За моїм враженням (хоча, звісно, я не посол у Грузії), там щодо НАТО є певна одностайність у суспільстві, і керівни-

БІОГРАФІЧНА НОТА

Везіан, Жан-Поль Клод

Повноважний міністр I класу, кавалер ордена Почесного легіону, офіцер Національного ордена заслуг. Народився 23 січня 1946 року. Закінчив Національну школу адміністрації. У 1967–1974 роках займався викладацькою роботою. У штаті МЗС із 1977 року. Працював у центральному апараті та дипломатичних представництвах Франції в СРСР, Канаді, Кот д'Івуарі, Узбекистані, Камеруні. Надзвичайний і Повноважний Посол в Україні з жовтня 2006 року.

цтво країни може спиратися на громадську думку. З іншого боку, в листопаді — грудні минулого року влада придушила демонстрації протесту, що сформувало вкрай негативне враження у світі. В Україні ситуація цілком інакша. Чи є у вашому суспільстві єдність стосовно приєднання до ПДЧ? Я залишаю відповідь за вами. Гадаю, якби сьогодні проводили референдум, на відповідь чи українці дружньо сказали б:

лії, не буду їх усіх перераховувати. Тож рішення європейських країн — це колективне рішення, його прийняття було викликано простими міркуваннями: підвищити це колективну безпеку чи створить цілий комплекс нових проблем. Натомість Україна отримала чіткий сигнал: вирішіть певну низку питань, пройдіть певний маршрут, і, можливо, вже у грудні на нових зборах міністрів закордонних справ країн — членів НАТО ухвалять-

■ «УКРАЇНІ НЕ СКАЗАЛИ «НІ», Й СКАЗАЛИ «ТАК, АЛЕ НЕ ЗАРАЗ».

«Так, ми хочемо вступити до НАТО». Так само навряд чи можна сказати, що політична еліта країни дійшла консенсусу щодо вступу до НАТО. Президент і його прибічники виступають за вступ, пані Тимошенко, здається — теж за вступ, але після референдуму, а Партия регіонів — категорично проти, відстоюючи позаблоковий статус для України, і це аж ніяк не тотожні позиції.

У. Т.: У пресі, як українській, так і світовій, аналізували передусім позицію двох із країн — засновниць Блоку: Франції та Німеччини. Лунали думки, зокрема, що стримана позиція цих країн спричинена на-самперед небажанням розлютити Росію, яка категорично виступає проти приєднання України до НАТО. Наскільки таке можливо? Відвerto кажучи, чи можна припустити, що Франція злякалася Росії?

— Спробую не викручуватися, а відповісти на ваше запитання пряму. Повернімося до того, чим власне є НАТО. Це — система безпеки, військовий союз і водночас об'єднання країн, які поділяють певну систему цінностей. У підвалах цієї системи колективної безпеки — тверезий аналіз реальності. Залишимо поки, що Україну та розглянемо приклад Грузії. Ви знаєте, які проблеми має Грузія з відновленням свого суверенітету над Абхазією, Південною Осетією. Якби сьогодні Грузія стала членом НАТО, ці проблеми стали би проблемами НАТО — ось лише один приклад. Отже, відвerto кажучи, побоювання Росії не було. Росія не може диктувати Україні поведінку. Так само, як на Францію не може впливати будь-яка чужа думка. Проблеми Європи — це справа європейських країн: Мальти, Кіпру, Греції, Португа-

позитивне рішення, відповідно до розвитку процесу «інтенсифікованого зачленення». Отже, Україні не сказали «ні», її сказали «так, але не зараз», і це підкреслюється фінальною декларацією: одного дня Україна і Грузія стануть членами НАТО.

УКРАЇНА В ЄВРОПІ

У. Т.: Переайдімо до проблем європейської спільноти. Євросоюз нещодавно прийняв до свого складу низку країн, які за рівнем соціального, економічного й політичного розвитку об'єктивно перебувають на нижчому щаблі, аніж країни-засновниці. Які проблеми це створює «старожилам» і перед Францією зокрема?

— Те, про що ви говорите, спостерігалося під час кожного нового розширення Євросоюзу. Я, наприклад, добре пам'ятаю момент вступу Іспанії. Щодо рівня життя, державних інституцій, розвитку індустрії в цій країні відставання порівняно з Європою було дуже суттєве. Після того в країні провели низку реформ, і сьогодні головні показники, як ВВП на душу населення, практично дорівнюють французьким. Нині такі самі темпи наближення до європейського рівня демонструє Польща, що відбулося як завдяки внутрішнім реформам, так і завдяки безпосередній допомозі Євросоюзу. Під час приєднання кожної нової країни «старі» члени мають вирішити, чи достатньо в ЄС передусім фінансових ресурсів, щоби витримати додаткове навантаження. Дві останні країни, які скористалися можливістю приєднатися до Союзу, — Румунія та Болгарія — мають таку велику кількість населення, яка б могла створити проблеми для всієї організації. Отримуючи членство в ЄС, Україна

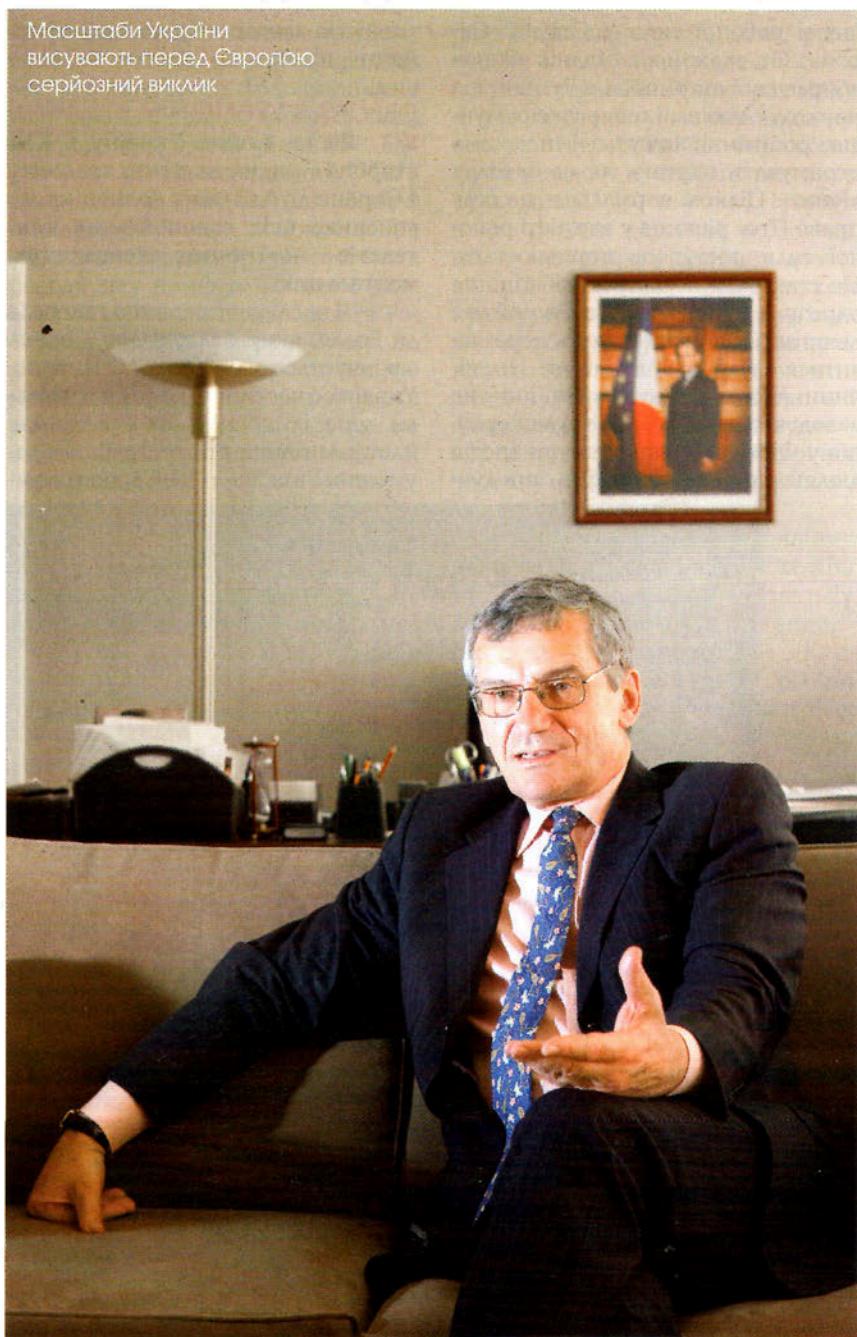
ВПРИТУЛ

справді зумовить появу перед Європою набагато серйозніших проблем, хоча б унаслідок масштабу: понад 600 тис. км² території, 46 млн населення — це значно більше, ніж у Польщі. Втім, Європейський Союз не боїться викликів, тим більше, коли готується до них. Крім того, в Україні все ще є проблеми, пов'язані з якістю законодавства, функціонуванням правосуддя, рівнем корупції: згідно з висновками Єврокомісії, ситуація в цих галузях залишається незадовільною. Але водночас цілком відверто хочу сказати, що з погляду вступу України економічні проблеми не є вирішальними. Нині Україна приєдналася до Європейської політики сусідства, відбуваються важливі зміни з метою поліпшення керування, проводяться довгострокові реформи Міністерства внутрішніх справ, економіки тощо. З іншого боку, Україна є дуже важливою з погляду транзиту. І незалежно від того, ввіде Україна до Євросоюзу чи ні, вона може розраховувати на допомогу в розвитку своєї інфраструктури.

У. Т.: З іншого боку, розширення створює проблеми прямої конкуренції: коли, приміром, у Німеччині закривається підприємство й водночас відкривається аналогічне підприємство, наприклад, в Румунії, бо там щось виробляти дешевше, це спричинює проблеми передусім для країн, що мають найбільшу відповідальність й несуть додаткові витрати, пов'язані з розширенням...

— Те, про що ви кажете, в економіці має називатися локалізацією. Йдеться про економічну ефективність. Якщо якийсь продукт краще виробляти за межами Європи з відповідними витратами та відповідною якістю, виробництво доведеться перенести. Бо коли воно залишиться у Франції чи Німеччині з надмірними видатками, воно все одно збанкрутить під тиском іноземних виробників, скажімо, з того ж таки Китаю. Нині такі країни співдружності, як Словаччина, завдають дешевій робочій силі залишаються конкурентоспроможними на міжнародному ринку розподілу праці. Тут ще має значення відстань: на відміну від Китаю, зі Словаччини або, якщо хочете, з України будь-який товар до Франції можна доставити за лічені дні вантажівкою. Інша річ, що є ще така тенденція, як дійнду-

Масштаби України висувають перед Європою серйозний виклик

стріалізація. Вона менше стосується високотехнологічних виробництв. Візьмемо Airbus Industries — вона зберігає весь свій потенціал у Франції та Німеччині, а також у трьох країнах, що виготовляють окремі вузли та деталі, — Іспанії, Італії та Великій Британії.

Хіба що, наприклад, Китай розмістить дуже вигідний контракт, скажімо, на 80 літаків за умови, що збиратимуть чи виготовлятимуть окремі вузли фюзеляжу на його території. Але ніколи літаки, що збирають у Китаї, не будуть реекспортовані на інші ринки.

У. Т.: А кваліфіковані та менш дорогі робітники зі Східної Європи — чи не становлять вони загрози французьким чи німецьким робітникам?

— Євросоюз намагається запобігти тому, що називається соціальним демпінгом, але не завжди успішно. Так, ми знизили ввізне мито на китайські товари, оскільки в Китаї спостерігається покращення ситуації з правами людини, там менше використовують дитячу працю. Але сказати, що в цьому напрямі ми діємо бездоганно, поки що не можна. Що ж стосується де-

шевої робочої сили у Східній Європі... От, скажімо, компанія «Рено» збирає свої автомобілі в Румунії під маркою «Логан», і тепер уже румунські робітники кажуть: «Ми хочемо отримувати платню, як на заводах «Рено». Цілком нормальну, це їхнє право. Тож різниця у вартості робочої сили поступово вирівнюється. Це станеться неминуче, хіба що не одразу, а за кілька років. За цей час деякі виробництва можуть переміститися сюди з Британії чи Німеччини. Але мушу зауважити інше: на заводі компанії Arcelor у Дюнкерку, що у Франції, працюють три тисячі людей, на аналогічному за продук-

тивністю заводі в Кривому Розі залиято приблизно вдесятеро більше...

ЄВРОПА В УКРАЇНІ

У. Т.: Як ви бачите Україну в ХХІ сторіччі – радше як пункт транзиту з Європи до Азії чи як повноцінного участника всіх європейських контекстів – політичних, економічних, ментальних?

– Я наслідував традицію генерала де Голля, який вважав, що Європа закінчується на Уралі. Очевидно, Україна є частиною Європи, оскільки вона – по цей бік Уралу. Але йдеться не лише про географію. Безумовно, Україна – це Європа за ре-

лігією, культурою, повсякденними звичками... Якщо ж говорити про неї як про якийсь міст, треба запитати: між чим і чим? Між Європою та Росією, Європою та Китаєм, між Європою та Іраном? Гадаю, що Україна сама має визначити роль, яку вона хоче гррати. Вона є дуже важливою, передусім у регіоні. Наведу кілька прикладів. Упродовж наступних чотирьох – п'яти, може, восьми років через її територію транспортуватимуть, як і раніше, величезні обсяги нафти й газу. Всі проекти – яких нині не бракує – нових трубопроводів (балтійський, балканський тощо), за умови їх вті-

ВПРИТУЛ

лення, будуть покликані задоволити у Європі попит, що зростає. Якщо це будуть російські газ і нафта, дуже добре. Якщо ж ні, частину труби можна використати в іранському напрямку – йдеться про проект трубопроводу, який проходить територією Туреччини у напрямку півдня Європи. Одного дня, коли подолаємо політичні суперечності, цей проект запрацює. Отже, впродовж найближчих років Україна відіграватиме провідну роль у транзиті енергоносіїв. Певна річ, за умови, що Україна підтримуватиме свою застарілу й вразливу транспортну систему (я переконаний,

«Всі іммігранти, які потрапляли до Франції – португалці, поляки, росіяни, українці тощо – впродовж кількох поколінь відносно успішно інтегрувалися»

що російська система не в кращому стані). Тут необхідні інвестиції, і під час французького головування в Євросоюзі Франція може зібрати конференцію інвесторів (ЄБРР, Європейський інвестиційний банк тощо), які на пріоритетних засадах вкладуть €2-3 млрд в покращення української транспортної системи з розрахунком на подальші прибутки. Наступний напрям пов'язаний з Росією це українські порти: Одеса, Іллічівськ. Адже Новоросійськ не може впоратися з усіма потоками російських товарів. Звісно, цим не варто обмежуватися. Ви маєте й інші ролі. У вас потужна металургія, у вас розвинена авіаційна промисловість, і Франція саме веде переговори з Національною космічною агенцією. Україна має затвердитися в регіоні, і прикладом цих зусиль може стати співпраця в межах ГУАМу, новий офіс цієї організації нещодавно відкрито в центрі Києва...

французького виробництва, у той час, як чимало країн на наших очах взагалі втратили свою кіноіндустрію. Водночас у нас впроваджено заходи, спрямовані на збереження французької мови, французької культурної специфіки. Існують квоти: кожен керівник радіостанції чи телеканалу повинен давати певний відсоток французького культурного продукту. Держава заохочує виробництво французьких телесеріалів. Але працюють не лише законодавчі механізми, а й фінансові. Якщо ви інвестуєте у виробництво французької стрічки, частину прибутку звільняють від податків.

Вам, до речі, є що запропонувати світові. У вас розвинене мистецтво, надзвичайно цікава музика. Нещодавно я був на концерті Валентина Сильвестрова – це щось неймовірне! Третій рік поспіль беру участь у відкритті фестивалю «Молодість». Є механізми

В КІЄВІ БРАКУЄ ВЕЛИКОГО МУЗЕЮ! ВРАЖАЄ ПРОЕКТ «МИСТЕЦЬКОГО АРСЕНАЛУ» – ВІН МЕНІ НАГАДУЄ ТЕ, ЩО СТАЛОЯ З ЛУВРОМ

У. Т.: Україна дедалі більше відчуває тиск зовнішнього світу – йдеться і про інформаційну відкритість, і про безпосередній наплив мігрантів, який піддає загрозі ідентичність нації. Ваша країна зіткнулася з цими викликами набагато раніше й, схоже, якоюсь мірою навчилася з ними існувати. У будь-якому разі Франція залишається Францією. Чи маєте ви рецепт такого збереження ідентичності?

– Донедавна всі іммігранти, які потрапляли до Франції – португалці, поляки, росіяни, українці тощо – впродовж кількох поколінь відносно успішно інтегрувалися у французьке суспільство. Йшлося не про асиміляцію, а про їхню участю у культурному житті країни. Вочевидь, не все в цьому процесі відбувається бездоганно, інакше б ми не мали відомих вам вибухів протесту в паризьких передмістях.

Ми практикуємо достатню відкритість: здається, 85% фільмів, представлених у французькому прокаті, – американські. Натомість 15% все ж таки власного,

заохочення фільмовиробництва – це питання вашого міністерства культури. Я не знаю, яким чином це відбувається зараз, але країна Довженка та Параджанова заслуговує на те, щоби мати власний кінематограф.

Я вам скажу, чого ще бракує, зокрема в Києві – великого музею! Національний музей українського мистецтва робить напрочуд цікаві проекти, але він обмежений у площах. Зокрема, вражає проект «Мистецького Арсеналу» – він амбітний, масштабний і сучасний. Це мені нагадує те, що сталося з Лувром: була собі нудна й запилена установа, частина будівлі навіть належала міністерству фінансів. Коли я приїжджаю в інші країни, бачив Вашингтонський музей чи Метрополітен, мені ставало соромно за наш Лувр. Але знайшовся політичний діяч, президент Франсуа Міттеран, який оголосив конкурс, зібрав наукову раду, знадобилося кілька років, чималі кошти, але сьогодні ми маємо сучасний культурний заклад. Мені здається, це саме те, що варто було би зробити в Україні. ■

СМАЛЕЦЬ

для МакКартні

ТИЖДЕНЬ ТЕСТУВАВ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ НА БІЛОМАНІЮ.
ЗАПИТАННЯ БУЛИ НАЙБЕЗГЛУЗДІШІ

Автор: Антон Зікора

Приїзд Пола МакКартні до Києва немов розділив усе на те, що було до нього, і на те, що залишилося після. Уявіть, 200 000 людей слухали його на Майдані під таким дощем, що дороги перетворилися на річища. Текли і сльози. Один слухач розплакався під пісню «Хоп-хей-хоп». Виявляється, в пам'яті спливло те, як його били сільські хлопці на дискотеці під нехитрий мотив. Так, спогад про кулаки селян виб'є сльозу з кого завгодно. Утім, у більшості учасників історичного концерту ностальгія була світлою.

А наступного дня, 15 червня в PinchukArtCenter відкрилася виставка картин Пола МакКартні. Цей захід унікальний тим, що його відкрив сам музикант. Сер Пол виявився невисоким і усміхненим, він показував свої картини і справді трохи говорив українською. Поки тусівщики толочилися й розглядали роботи Пола, більшість простих громадян стояли перед «Ареною» з надією хоч одним оком глянути на нього зблизька.

Тиждень по-своєму поставився до цього заходу. Знаючи, що «засвітиться» на виставці прийдуть ба-

гато політиків, ми підготували спеціальні запитання для них:

1. Як ви вважаєте, наскільки вплинуло прийняття Джорджем Харрісоном ісламу на «Бітлз»? (*Насправді він прийняв індуїзм.*)

2. Який ресторан із м'ясними стравами в Києві ви б порадили відвідати Полу МакКартні? (*Насправді він вегетаріанець.*)

3. Як ви оцінюєте дует Басков – МакКартні? Я маю на увазі їх спільній концерт у Кремлівському палаці з їздів минулого року? (*Насправді жодного спільногого концерту не було.*)

ВПРИТУЛ

15 червня о шостій годині вечора пом'ягкий Антон Зікора ходив глямурним центром поміж забужко-пояркових із повним ротом жуки: дуже не хотілося йому дихати на вітів. Першим з'явився заступник голови Київської міської державної адміністрації Віталій Журавський. Чиновник був у супроводі своєї племінниці Ірини, переможниці конкурсу «Міс Україна». Виглядали Журавські імпозантно й респектабельно.

— Пане Журавський, скажіть, ви бітломан?

— Так, я був свого часу бітломаном і залишаюся ним і зараз. Ось учора ходив на концерт, сильно змок.

— Якщо ви бітломан, то, певно, знаєте, як вплинуло прийняття Джорджа Харрісоном ісламу на «Бітлз»?

— Це право кожної особистості обирати собі релігію. Всі люди були помічені Богом, і немає значення, хто людина за релігією. А взагалі навряд.

Запитання про м'ясний ресторан для МакКартні поставили не вдалося, але ось що Журавський сказав про неіснуючий дует Басков — МакКартні:

— Це унікальна річ. Узагалі все, що робить МакКартні та й уся Ліверпульська четвірка, дуже унікальне.

«МЕНЕ ПРОСТО ТАК НЕ СПІЙМАЄШ»

— Я не застав піку «Бітлз», — сказав народний депутат України Шуфрич. — Хоча мені здається, «Бітлз» завжди перебуває на піку.

— Добре. А що ви думаете з приводу прийняття Харрісоном ісламу?

— Релігія — особисте питання кожного. Джордж Харрісон вибрав... зробив свій вибір... — Здається, Шуфрич відчув підступ, хоча кореспондент **Тижня** робив дуже серйозний вигляд. — Це його право.

— А який м'ясний ресторан ви б могли порадити МакКартні в Києві?

— Я не хочу зараз робити рекламу якомусь окремому ресторану, але — обов'язково українську кухню, обов'язково чорний хліб і смалець наш.

— І горілочки?

— Звичайно, без горілочки ніяк, хоча, ви знаєте, я не вживаю. А ось український чорний хліб, смалець і часник — обов'язково. Розумію, що, може, це не зовсім комфортно, але

думаю, що Полу МакКартні можна з'явитися і з легким запахом часнику. Хоча, якщо не помиляюся, він вегетаріанець.

Оскільки Шуфрич зрозумів, що у нас запитання з каверзою, довелося йому все розповісти. Нестор Іванович розсміявся:

— Я досвідчений політик, мене просто так не спіймаєш.

«ДУЖЕ ДИВНІ ЗАПИТАННЯ»

З'явився Арсеній Яценюк. Голова Верховної Ради повідомив **Тижню**, що йому дуже подобається «Бітлз», «АББА», «Червона Рута» і Славко Вакарчук. На запитання про іслам Харрісона відповів:

— Я не коментую жодних конфесійних питань.

— Як ви ставитеся до виступу Пола МакКартні в Москві та його дуету з Ніколаем Басковим?

— Я ставлюся до концерту МакКартні в Києві. Я не знаю взагалі про концерт Пола з Басковим. Тому що я стежу не за Басковим, а за Полом. А взагалі-то у вас дуже дивні запитання. Яке видання представляєте?

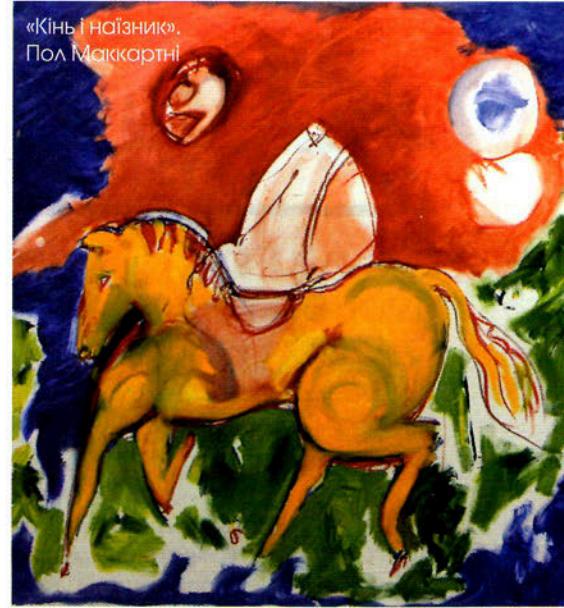
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»

— Так це ж класний журнал.

— Класний.

— Тільки запитання у вас дуже дивні, — Яценюк вдивлявся в очі кореспондента **Тижня**, марно намагаючись знайти ознаки наркотичної залежності.

— Класні запитання. Спеціально для політиків.

«Кіні і наїзнику». Пол Маккартні

була просякнута ціла епоха його життя.

— А як ви ставитеся до дуету Басков — МакКартні, до їх спільногого концерту в Москві?

— Ніяк. Як тільки я почула, що він із Басковим, я припинила ним цікавитися.

— Який м'ясний ресторан ви могли би порадити МакКартні?

— А він хіба єсть м'ясо?

— Так, до речі, м'яса якраз він і не єсть.

Ми розміялися разом із Богословською та пішли дивитися картини сера Пола. Мало розуміюся на мистецтві, але, здається, щоб захопити

ЯЦЕНЮК ВДИВЛЯВСЯ В ОЧІ КОРЕСПОНДЕНТА ТИЖНЯ, МАРНО НАМАГАЮЧИСЬ ЗНАТИ ОЗНАКИ НАРКОТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

«ЛІТАЮЧІ МУШЛІ»

— Скажіть, ви бітломанка? — запитав я в Інни Богословської.

— Все мое покоління — бітломани. Пам'ятаю 7-8-й класи, як ми переписували пісні «Бітлз» на бобінах. А «Хоп-хей-хоп» була улюбленою піснею на випусковому вечорі.

— Так, «Хоп-хей-хоп» інколи торкає до сліз. А скажіть, як ви ставитеся до прийняття Харрісоном ісламу? Вплинуло це якось на творчість групи?

— Взагалі, якщо чесно, вони були в пошуку релігії все своє життя. І Харрісон, перш ніж прийняв іслам, був буддистом. Цим

пловатися його художніми здібностями, потрібно бути бітломаном. Про характер його творів можна зробити висновок за їхніми назвами. «Чорна подряпина-1», «Чорна подряпина-2», «Чорна подряпина-3». «Шоколадний захід сонця», «Літаючі мушлі» — все сущільна абстракція. Мені понад усе сподобалася картина, на якій були зображені концептуальні чорно-блі поперечні смужки, від твору віяло холодком. Стояти поряд із ним було приемно в задушливому приміщенні. Але хвилин через п'ять я зрозумів, що це була зовсім не картина, а звичайний кондиціонер, який висів на стіні. ■

ЛОНДОНСЬКА

У СУДІВ ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ ДОСТАТЬ ДОВГІ РУКИ,
ЩОБ ОБМЕЖУВАТИ СВОБОДУ СЛОВА НАВІТЬ
В ІНШИХ КРАЇНАХ

Автор: Анатолій Бондаренко

Сайт akhmetov.com складається лише з однієї сторінки, на якій вказана трійка Ахметових, популярних у світі. Людини з іменем Рінат серед них немає. Схоже, що це помста власників доменного імені, компанії що базується в Сінгапурі. У 2006 році відома юридична фірма Akin Gump Strauss Hauer & Feld LLP (далі – «АГ»), постійний представник інтересів українського мільярдера, намагалася за допомогою арбітражу відібрать це ім'я у спрітників, які першими його зареєстрували. Однак адвокати олігарха справу програли: арбітраж вказав, що є велика кількість інших відомих Ахметових.

Зате «АГ» разом зі ще одним представником Ахметова, знаменою британською фірмою Schillings, цілком успішно позиваються до іноземних журналістів в англійських судах. 9 червня стало відомо, що Високий суд правосуддя призначив £50,000 (\$100,000) як компенсацію для Ріната Ахметова «за поширення недостовірної та компрометуючої інформації». Кошти має сплатити інтернет-видання «Обозреватель», а чотири фрагменти із серії статей журналістки Тетяни Чорновіл визнані високим судом дифамацією (приблизний синонім англійського терміна «libel», що в перекладі означає злочин у вигляді очорнення, образи честі та гідності шляхом поширення недостовірної інформації).

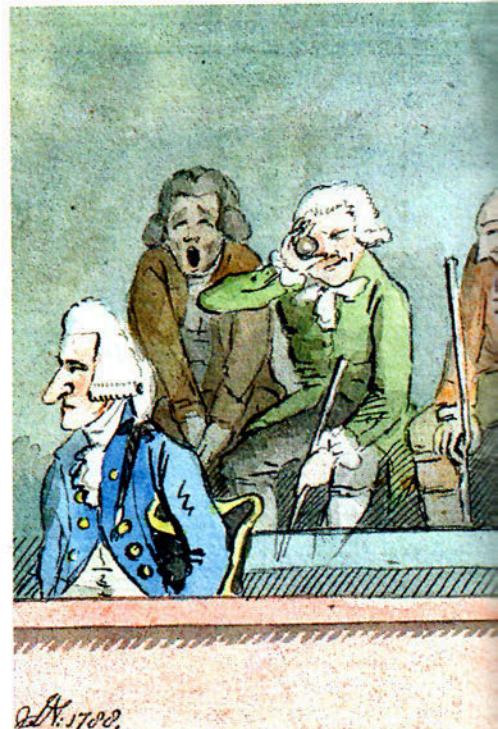
Як не дивно, але українські ЗМІ не змогли дати правильної відповіді на запитання, чому Рінат Ахметов судився з журналістами та редакторами українського сайта саме в Лондоні. Тетяна Чорновіл переконана, що це робиться для того, аби журна-

лісти не могли повноцінно захищати себе в суді. «Ми отримували лише ті папери, які нам надсилали адвокати Ахметова. Зі мною суд не спілкувався. Взагалі, для того, щоб представляти свої інтереси, потрібно мати юридичну адресу в Англії», – розповіла вона «**Тижню**».

Справді, судиться у Великій Британії правники олігарха вирішили не випадково. І річ не тільки у високих витратах для сторони, що захищається (від \$200 000 і значно більше, якщо справу програють).

ВІД «ХРЕЩЕНОГО БАТЬКА» ДО «ГАМАНЦЯ ТЕРОРИСТІВ»

Лондон уже чимало років носить звання столиці світу з позовів про захист честі та гідності. Явище, коли багаті люди позиваються там до іноземних журналістів, навіть отримало назву «libel tourism». Закордонні «туристи» отримують там потрібні рішення місцевих судів, у яких гості публікації в іноземний пресі визнають дифамацією.

нули увагу нещодавно: те, що почали олігархи, продовжили арабські багатії. З найвідоміших прикладів – справа проти американської авторки Рашель Еренфельд, яка в 2003-му у своїй книжці «Фінансуючи зло» запевняла читача, що саудівський мільярдер Халід Салім бін Манфуз та його сім'я надавали фінансову підтримку ісламським терористичним групам. Еренфельд,

ПЕРШИМ ІЗ ОЛІГАРХІВ ЕКС-СРСР ПРОТОПТАВ СТЕЖКУ ДО БРИТАНСЬКИХ СУДІВ БОРИС БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Першим із пострадянських олігархів протоптив стежку до британських судів Борис Березовський. Ще 1996 року він виграв позов проти американського журналу «Форбс» за статтю під назвою «Хрещений батько з Кремля». Вигравши у Лондоні, серед десятків інших екзотичних осіб із грошима, Й Алішер Усманов, ще один російський олігарх.

Але по-справжньому на проблему юридичного туризму звер-

як і Чорновіл, не змогла з'явитися в суді. В такому випадку англійський суд за визначенням ухвалює рішення на користь позивача. Тобто авторка мусила вибачитися за фальшиві звинувачення, сплатити \$225 000 та знищити всі примірники книжки.

Для Тетяни Чорновіл наслідки перемоги представників Ахметова не такі жорсткі. Адвокат Тетяна Монтян розказала «**Тижню**», що процедура виконання рішення інозем-

САТИСФАКЦІЯ

БРИТАНСЬКЕ ПРАВО

Головне – традиції

Від британського дифамаційного права страждають і місцеві журналісти, що часто змушені використовувати, наприклад, слова «контроверсійний» замість «жахливий», та «непрозорий» замість «корумпований».

зв'язки українського олігарха з організованою злочинністю.

Другий момент у британському праві, який зробив Лондон столицею таких позовів, – те, як визначається підсудність справ. Чому український олігарх може судитися з українським журналістом із українського видання в англійському суді? Все дуже просто. Достатньо невеликої зачіпки – навіть якщо десяток примірників газет або книжок із образливою інформацією потрапляє до Англії – це вже підстава, за місцевими законами, подати до суду за дифамацію. Якщо книжка продається через сайт в Інтернеті й її купили кілька англійців – це теж підстава. Відповідно, якщо тексти розміщені у Мережі, подати такий позов можна завжди – довести, що хоча б дві-три люди у Великій Британії прочитали матеріал про Ріната Ахметова на українському сайті, не становить особливої проблеми.

ПРОТИДІЯ

У США діють інші норми. Якщо в статті чи книзі йдеться про публічну особу – політика або бізнесмена, – процедура зворотня: позивач має довести в суді, що журналіст надав недостовірну інформацію.

Цього року штат Нью-Йорк у відповідь на зростання британського позовного туризму ухвалив закон, за яким забороняється виконувати рішення судів інших країн, що стосуються дифамації, якщо їх законодавство не захищає свободу висловлювань так само сильно, як це робить законодавство США. В першу чергу, це стосується рішень із Великої Британії, які в Нью-Йорку виконувати не будуть. ■

Юридичний туризм – невеликий, але прибутковий бізнес для Великобританії

ного суду, зокрема й примусового, українським цивільно-процесуальним кодексом передбачена. Але за умови, що про визнання та виконання судових рішень йдеться у міжнародному договорі з відповідною країною.

Журналістка повідомила нам, що на її життя ухвала англійського суду не вплинула. «По роботі теж нікя не вплинуло, проблем із цим у мене немає. Взагалі, наскільки я знаю, між Україною та Великою Британією немає угоди про виконання судових рішень».

Значний частині захисників свободи слова на Заході дуже не подобається такий аспект британського правосуддя. Перемога юристів Ахметова стала черговим приводом до серії статей у низці впливових західних видань. Інший важливий аспект: багато дослідників і журналістів тепер остерігаються друкувати свої розвідки про те, хто в арабському світі фінансово підтримує ісламських терористів. У 2006–2007 роках в Англії зафіксували вісім подібних позовів від багатьох мусульман-іноземців.

ДИФАМАЦІЙНЕ ПРАВО

Навіть якби всі відповідачі-журналісти мали змогу повноцінно захищатися, то і в цьому випадку англійський суд, швидше за все, надав би перевагу позивачам. Річ у тім, що британське право у справах про образ честі та гідності надає значні преференції саме позивачам. Воно вважає будь-яку образливу інформацію недостовірною за визначенням. При цьому позивач може досить легко переконати суд, що інформація для нього є образливою. Завдання відповідача набагато складніше – йому необхідно довести – через складну багаторівневу процедуру, – що оприлюднена інформація правдива і її поширення було супспільно необхідним.

Випадок із «Обозом» – третя подібна перемога юристів Ахметова. Взимку цього року свої вибачення змущений був надрукувати англомовний *Kyiv Post*. Торік, внаслідок загрози подібного позову, швидко перепрошуваючи довелось одній із найвпливовіших газет Швейцарії *Neue Zuricher Zeitung* за повідомлення, в якому йшлося про

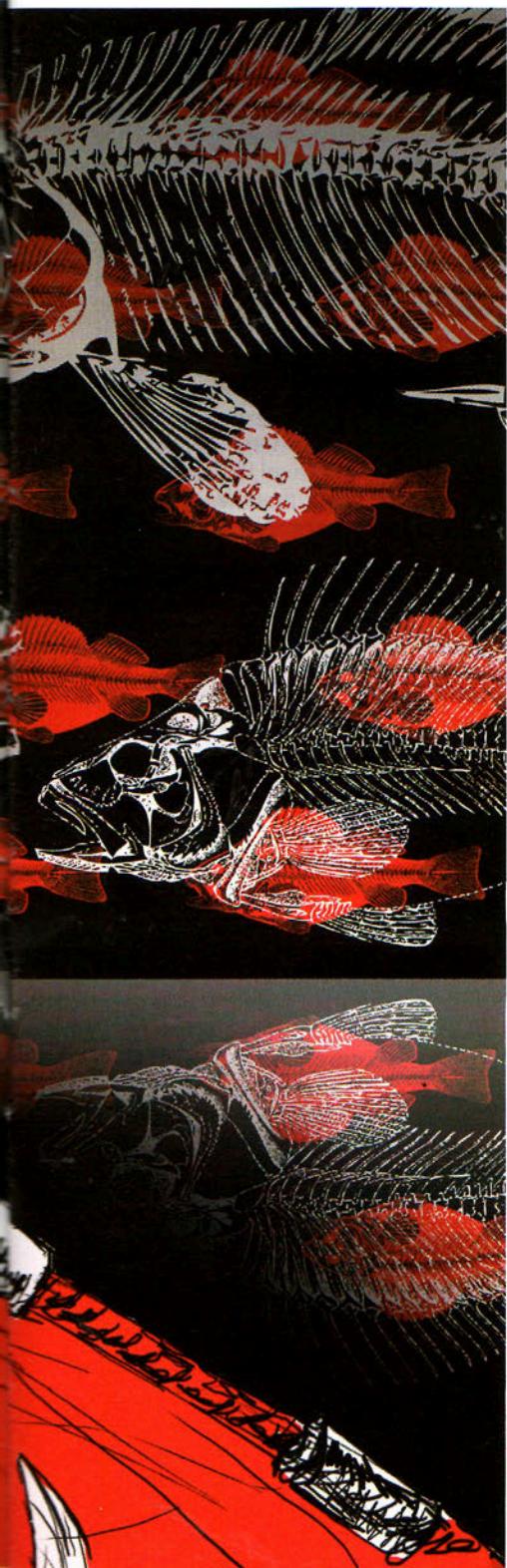
АКУЛІЙ АЗОВС

ЗУСИЛЯМИ «БРАКОНЬЄРІВ У ЗАКОНІ» АЗОВСЬКА РИБА НЕЗАБАРОМ СТАНЕ РІДКІСНИМ ДЕЛІКАТЕСОМ

Автор: Тетяна Ігнатченко (Маріуполь)

ЬКОГО МОРЯ

Прикордонні катери з кулеметами та гелікоптери в небі – традиційний антураж для травня – червня – періоду полювання на браконьєрів у Азовському морі. Цей сезон у Маріуполі називають «путіна». Проте цей захід швидше б'є по рибалкааматорах, аніж по тих, хто насправді розграбовують морські багатства, прикриваючись офіційними документами.

ПІД ПРИКРІТЯМ НАУКИ

Минулого місяця Кримська Республіканська асоціація «Екологія і світ» звернулася до Генпрокурора України та Мінекології із закликом радикально взятися за винищувачів екосистеми Азовського моря. «Основний браконьєрський метод, який найбільше шкодить морським екосистемам – донне тралення, – зауважується у зверненні. – Хоча офіційно його було заборонено ще в середині 1970-х років, рибалки продовжують використовувати трали, про що свідчать численні їх сліди. Донне тралення небезпечне насамперед тим, що за такого способу вилову риби знищуються також і всі придонні місця перебування риб й інших гідробіонтів, знищуються молюски – основа кормової бази маси риб, у тому числі й осетрових.

Не зважаючи на застереження вчених, сьогодні акваторія Азовського моря беззбожно пропралюється. За даними Асоціації, нині тут працюють кілька десятків промислових суден, які застосовують усі типи тралів. Хоча вони мають дозволи на роботу тільки кільцевими неводами та обмежений обсяг вилову, працюють тралами й, відповідно, приховують справжній улов.

Нинішній стан рибних запасів Азова Державна екологічна інспекція Азовського моря характеризує словом «депресивний». За її висновками, головна причина зменшення рибних запасів – нераціональне ведення рибного господарства. Ведучи мову про найнегативніші впливи на запаси Азовського

моря, екологи говорять навіть не про загрозливе забруднення води промисловими підприємствами та портами, а про користувачів, котрі здійснюють науково-дослідні лови.

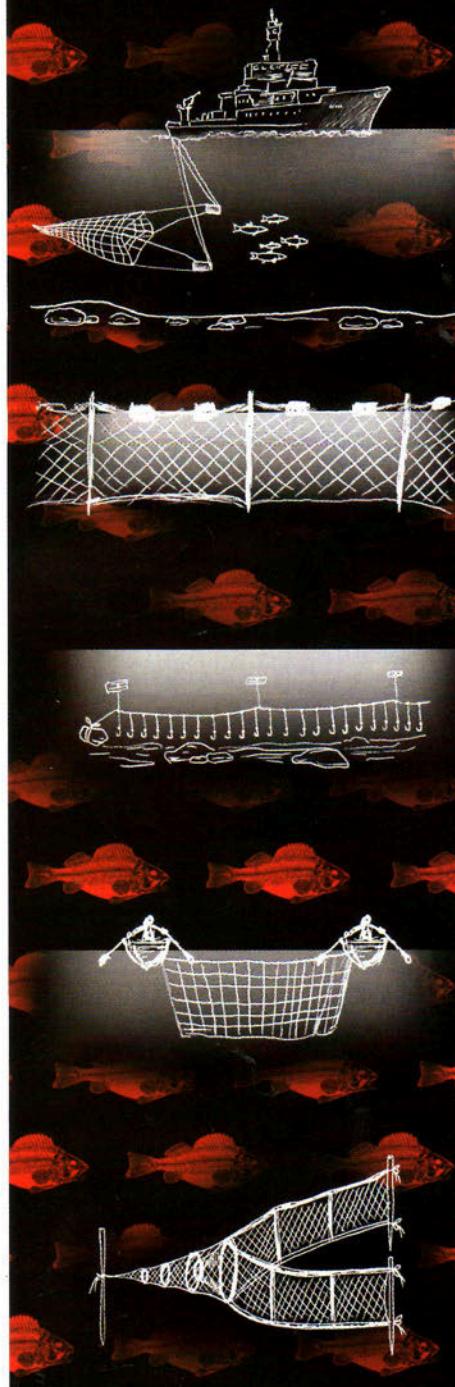
Науково-дослідною роботою в акваторії Азовського моря займаються спеціалізовані установи: АзПівденНІРО (м. Бердянськ, Запорізька обл.) та ПівденНІРО (м. Керч, АР Крим), підпорядковані Державному департаментові рибного господарства Мінагрополітики України. Окрім них, уже протягом двох років досліджують рибу в Азовському морі Державний інститут штучного інтелекту (м. Донецьк) і Мелітопольський державний педагогічний університет (м. Мелітополь, Запорізька обл.). Зверніть увагу, що квоти на спеціальне використання водних живих ресурсів загальнодержавного значення вищезгадані наукові установи отримують безкоштовно, та при цьому жодна з них не має відповідної матеріально-технічної бази – ані плавзасобів, ані знарядь лову. Та науковці – люди розумні, вони укладають договори про спільне виконання програми дослідних робіт зі сторонніми організаціями, що займаються добуванням риби (хоч фактично це є передачею квоти, а отже – порушенням Закону України «Протваринний світ») і так долають матеріальну скрутку своїх установ.

ЦІКАВІ ДОСЛІДИ

Як зазначають в Держекоінспекції Азовського моря, все, що на цей час є у науковців, це – квоти. А от таких «дрібниць», як методика складання програм науково-дослідних робіт, обґрунтування обсягу вилучених водних живих ресурсів тощо – немає. Виходячи в море, судна, що працюють за «науковими» квотами, часто-густо не гребують ані зябровими сітками, ані забороненими різномінінами донними тралами. Але тралення в Азовському морі й досі ведеться, притому цілком офіційно й нібито законно – на підставі протоколів рішень науково-промислової ради, наказів Укрдержрибгоспу. ■

Браконьєрський арсенал

Чим винищують азовську рибу

Донний трап

На вигляд – це сітка з вантажками, яку судно тягне за собою. Середня довжина – 20–25 м. Українсько-російськими угодами обмежується розмах крил донного трапу на рівні 37 метрів, проте існують і 50-метрові трапи. 37-метровий донний трап піднімає 3–4 т риби за одне занурювання.

Сітки

Максимальна довжина сітки – 75 м, але зазвичай із сіток встановлюють так звані «ставки» – конструкції із декількох сіток, загальна довжина яких може сягати 3–4 км.

«Крюччя»

Загострені сталеві гачки розміром 50–100 мм. Кріпляться на волосині, яку в свою чергу прив'язують до канату довжиною до 120 м. Опускається на таку глибину, щоб до дна лишалося 5–7 см. Використовуються для вилову осетрових ранньою весною, коли іде міграція цих видів риб.

«Бредень», «драга»

Сітку натягають між двома човнами і рухаються в одному напрямку. Через певну відстань знаряддя підіймають – залежно від розміру сітки, в ній може потрапити до 3 т риби.

Пастки та «вентері»

Сітки довжиною 200–500 м, сплетені таким чином, що риба, заходячи в широкий отвір, потрапляє у коридор, який спрямовує її тільки в одному напрямку – в глибину пастки. Знайти шлях назад риба не може.

загону й маріупольські рибінспектори затримали «науковий» сейнер «Чорноморець», котрий «досліджував» Азовське море донним тралом. Прикордонники з'явилися опівночі, коли на судні не все встигли сховати. Під час огляду виявлено, окрім заборонених знарядь лову, ще й понад три тонни риби – пеленгаса, судака, камбалі. Збитків – більше, ніж на 60 тис. грн. Але винних у тому немає. З'ясувалося, що науковий спостерігач під час ловів погано почувався, тому «спав у каюті й нічого не бачив». Команда ж насправді тралом нічого не ловила, а шукала загублене в морі наукове знаряддя, замість якого випадково в сіті потрапила риба. Не викидати ж її? Тож тепер суд визначає ступінь правомірності дій самих прикордонників.

Цей випадок не винятковий. За кілька місяців до цього рибінспектори затримали сейнер «Арго», де капітан-спостерігач АзПівденНІРО проводив «науковий» лов тралом. У горенауковців вилучили 760 кг пеленгаса, 13 кг бичків і півторакілограмову камбалу-калкана. Інший сейнер «Березань», де були спостерігачі того самого інституту, завдав рибним запасам держави збитків на 160 тис. грн.

ВЕЛИКЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ РИБ

На ринках Маріуполя (зауважу: міста, яке в найскрутніші часи виживало завдяки морю) місцевої риби майже немає, а завезена – дорога. За одну сушену тараню в середньому «правлять» від 10 до 30 грн. Залежно від розміру свіжий судак коштує від 35 до 40 грн за 1 кг; зрідка, коли «місця знаєти», можна знайти й чорну і кру – приблизно \$800 за півлітрову банку. Проте багато на прілавках пеленгаса (як свіжого, так і в'яленого) по 8 грн за 1 кг та 15 грн за «хвіст» відповідно.

Проте це якось не дуже тішить місцевих. Пеленгас – чужинець для Азова. Цей гіbrid кефалі взагалі-то – мешканець Японського моря. Проте він чудово акліматизувався в Азово-Чорноморському басейні й уже поступово заселяє річки. Завдяки відсутності природних ворогів, прекрасній живучості та високій плодовитості ця риба стає володарем Азова. Подейкують, що пеленгас з'явився в наших водах випадково: його завезли для досліджень у Молочний лиман Запорізької області, та під час шторму було зруйновано огорожі на лимані й усі

І ще цікава деталь. Азовське море та його рибні запаси, виявляється, малодосліджені й навіть загадкові. Начальник Маріупольської рибінспекції Вадим Литвиненко провів прості підрахунки: на 140 км берегової смуги (саме така територія знаходиться під наглядом його служби)

видано 33 наукових дозволи, тобто, по одному приблизно на кожні 4 км моря. А за цими науковими дозволами – від трьох до восьми суден, які беруть участь у «дослідженнях».

Наприкінці травня прикордонники дивізіону катерів морської охорони Донецького прикордонного

| ВПРИТУЛ |

«піддослідні» потрапили прямісінько в море. Наразі достеменно не відомо, до чого це призведе, адже «японець» єсть усе, що трапляється йому в товщі води — розкладені органічні частки, рештки водоростей тощо. Саме на пеленгаса нарікають рибалки, коли говорять про те, що практично не стало в Азові судака.

Втім, «моряки ні за чим не сумують» — говорять деякі з тих, число долею стало море. Не сумують вони на вітъ тоді, коли обставини «витискають» їх на берег. От, приміром, Андрій, про море як про заробіток вже й не мріє. «Та хіба ж можна з рибальства зараз прожити, коли маєш звичайний човен? — скажеться він. — Треба принаймні японський двигун купувати, щоб можна було дістатися російських берегів — там вода чистіша, там нерестилища, тож хоч трохи риби лишилося. Та коли зауважити, скільки коштує зараз пальне, то не отримуеш з того бізнесу нічого. Не з нашими статками туди йти, не з нашим щастям. Мені в море зараз — зась, я тут все більше, на березі, на євроремонтах».

Інші думають по-своєму. Нині організовуються цілі міжнародні артлі, які працюють на український і російський ринки. Наприкінці травня УБЕЗ УМВС у Донецькій області викрило схему незаконного експорту з Росії морепродуктів, виловлених у Азові. Під час розслідування в помешканнях затриманих знайшли 20 кг чорної ікри, 15 кг червоної, 148 кг ікри щуки та понад 70 кг свіжомороженої риби осетрових порід. Усього — на понад 220 тис. грн.

УКРАЇНО-РОСІЙСЬКА ВІЙНА

Водночас ще з часів розпаду СРСР триває затята боротьба між російськими і українськими рибалками — як легальними, так і браконьєрами. Вона особливо загострилася зараз — коли зростає напруга довкола проведення міждержавного морського кордону. Росіян не вдається, що осетрові, більшість штучних розплідників яких усе ж розташована на їхній території, за природною звичкою пливуть до нас, де й стають легкою здобиччю місцевих рибалок. А українці не задоволені присутністю іноземців у «прикорнленіх» водах. Кажуть, інколи протистояння доходить до брутального мордобою, втім, повідомлення про такі сутички в ЗМІ не надходили.

Широкому загалові більше відомі інші конфлікти. Найрезонанснішим із них стало затримання за 24 мілі від Маріуполя російського сейнера з рибою загальною вагою 26,5 т (на суму 360,4 тис. грн). А у квітні цього року прикордонники Росії затримали український траулер «Бердянець». Причина — «невідповідність фактичного складу команди судна їхній судовій ролі». Інакше кажучи, на борту було набагато більше рибалок, аніж це потрібно для дозволених ловів риби.

Від травня, згідно з двосторонніми домовленостями, прикордонні російсько-українські патрулювання є спільними. Проте сумнівною є ефективність подобової вахти матросів зі спалюванням тонн соляри за відсутності дієвої урядової політики порятунку Азовського моря. ■

Початок концертів о **18.00**

27 червня *Amalgama*
хорта *Ot Vinta*
Рура *Fakultet*
Снарга

28 червня
Квітень Руїн
Мартові
Ролліс
Абздольц

Гайдамаки
Тінь Сонця

Село **Уніж**
Городенківського району
Івано-Франківської області

29 червня
ті, що падають вгору
Брет Стокер

Королівські Зайці

Мандариновий Рай

Перекладаць

Nameless

фестиваль
українського
формату

три дні фестивалю — **90** грн (для студентів **45** грн)
один день — **30** грн (для студентів **15** грн)

кошти підуть на розбудову Кузні —
центру українського молодіжного руху в Унечі

ЛІЧБА

на кавовій гущі

СОБІВАРТІСТЬ ПОРЦІЇ КАВИ – 29 КОП.,
 НАТОМІСТЬ СЕРЕДНЯ ЦІНА ЧАШЕЧКИ ЦЬОГО НАПОЮ В КІЄВІ
 В 34 РАЗИ ВИЩА. **ТИЖДЕНЬ** ДОСЛІДИВ, КУДИ ЙДЕ РІЗНИЦЯ

Автор: Андріано Баріста

ї величність кава... Запашна, енергетична й... недешева. Ні, мова йде не про розчинну субстанцію, яку не позбавлений галицизмів автор звик називати зневажливим словом «люра». Філіжанка натуральної кави, приготованої італійським (еспресо), французьким (прес-метод) або східним способом, обійтися пересічному споживачеві в середньому в 10 грн. Наче й небагато, з огляду на задоволення від смаку та підвищення тонусу, які здатна принести маленька порція улюбленого напою. Та скільки вона коштує насправді?

140 ФІЛІЖАНOK З КІЛОГРАМА

Перед тим, як узяти до рук калькулятор, відкриємо маленьку таємницю. Як гадаєте, скільки кави необхідно для стандартної порції? Двадцять грамів? Тридцять? Зовсім ні – тільки сім для еспресо й трохи більше – для інших методів приготування. Тому в подальших розрахунках братимемо за основу саме 7 г, оскільки переважну більшість якісної натуральної кави на продаж в Україні роблять саме цим методом.

Шляхом нехитрих арифметичних дій можна визначити, скільки філіжанок еспресо виготовляють з одного кілограма кави. 1000 грамів поділити на 7 дорівнює 142. Зверніть увагу – ніяких допусків на помел і виробничий брак. Сучасний процес приготування кави максимально автоматизований, і кавомашини чітко відраховують потрібну вагу. Ця машина має лічиль-

ник, який фіксує отримані порції з точністю ювеліра – 142 чашки, їжодних варіантів. Втім, оскільки все у світі неідеальне, в бізнес-плані закладається цифра 140. Теж дуже непогано, якщо врахувати, що кілограм кавового зерна коштує в середньому 15 грн. Ні, це не ціна лондонської біржі за умов самовивозу, саме така вартість кілограма пристойного необсмаженого зерна в Україні.

Більшість кав'ярень у всьому світі використовують для виготовлення кави та кавових напоїв так звану робочу суміш – купаж різних зерен із метою «досягнення максимально збалансованого й гармонійного смаку» та... здешевлення продукту. Маючи лише два промислові сорти, ніжну й дорогу арабіку та щільну й міцну робусту, кава «збалансовується» саме

алізацію власного продукту, укладаючи ексклюзивні угоди з кав'ярнями чи відкриваючи власні мережі.

Таким чином, оптова вартість 1 кг кави на виході постачальника становить приблизно 30 грн. Плюс маржа постачальника, адже якось непристойно працювати без постачальника, особливо якщо це власна чи партнерська структура. Отже, ціна кави «на вході» в кав'ярню – мінімум 40 грн за кг. Відповідно, ціна порції дорівнюватиме 29 коп. Потрібна ще вода, фільтрована, як правило, з-під крана й тому не здатна значно вплинути на ціну, та цукор (1 пакетик вагою 5 г – аж 5 коп.). Плюс ще 3 коп. за серветки. Якщо постачальник продає каву не по 40 грн за кг, а в 1,5–2 рази дорожче, то цукор і серветки з фірмовим логотипом він надає безкоштовно.

**КІЛОГРАМ КАВОВОГО ЗЕРНА
 КОШТУЄ В СЕРЕДНЬОМУ 15 ГРН,
 А ФІЛІЖАНКА НАТУРАЛЬНОЇ КАВИ
 ОБІЙДЕТЬСЯ ПЕРЕСІЧНОМУ
 СПОЖИВАЧЕВІ В 10 ГРН**

завдяки робусті. Реальна ціна робочої суміші не перевищує 12 грн за кг. Дуже кортить розділити цю цифру на 140. Але каву ще треба обсмажити. Здавалося б, нехита процедура, яка збільшує вартість кави у 2–2,5 (!!!) рази. Обсмаження кави завжди вважали ласим шматком. Тому більшість її виробників (ви колись бачили хоч одного виробника необсмаженої кави?) прагнуть максималізувати ре-

ПОСУД, ПЕРСОНАЛ, ПОДАТКИ

Наступна стаття витрат – посуд. Чашечка, ложечка, блюдце. Посуд має властивість битися і губитися, до того ж, його треба мити (в Україні натуральна кава в одноразовому посуді – рідкість). Тому сміливо калькулюємо на цю статтю витрат половину вартості інгредієнтів. Щоправда, битий посуд нерідко списують за рахунок персоналу кав'ярень.

КАВА ЯК ВОНА є

Тиждень підрахував витрати та прибутки невеликої кав'яні, що продає 200 філіжанок кави на день

Далі – зарплата персоналові. Візьмемо для простоти невеличку кав'яню, що працює у дві зміни. Для її функціонування достатньо двох людей на зміні (баріста [див. словничок] та його помічник). Разом із менеджером кав'яні – загалом п'ять осіб. Сумарна зарплата зміни рідко перевищує 3,5 тис. грн у місяць. Реально ця цифра, як правило, менша – клієнти часто залишають чайові, що дає змогу власникам кав'ярен запроваджувати низькі ставки зарплати.

Менеджер, який здійснює загальне керування включно з організацією постачання та управлінським обліком, обійтеться мінімум у 5 тис.

грн. Ще 1,5 тис. потрібно витратити на бухгалтера, котрий обслуговує ще пару-трійку невеличих підприємств. Якщо звести докупи всі ці затрати і «розкидати» на 200 філіжанок на день (так-так, це непоганий показник для невеличкої кав'яні, що може дозволити виставити ціну за каву 10 грн і вище), отримана сума становитиме 2,25 грн. Насправді ця цифра завищена як мінімум удвічі, оскільки кава становить до 50% виторгу, а персонал продae все: і каву, і солодощі та інші напої. З урахуванням цього «витрати на персонал» дорівнюють приблизно 1,1 грн на кожній порції. Якщо ж менеджер кав'яні – її власник, а ле-

вову частку зарплати персоналові «перекласти» на чайові, ця сума зменшиться майже на дві третини.

Близько 1000 грн на місяць йде на сплату реєстрації (відбувається раз на рік) і податків за умов спрощеної системи оподаткування. За цією схемою працюють багато невеличких кав'ярень. Податки збільшать вартість філіжанки ще на 16 коп.

ІНВЕСТИЦІЇ В КАВУ

Щоб відкрити кав'яню, необхідно зробити стартові інвестиції на облаштування приміщення, та купівлю обладнання, меблів тощо. ►

ФОТО: GETTY IMAGES

Середньостатистичний обсяг одного замовлення – три філіжанки кави

Якщо йдеться про невеличку кав'ярню, вони становлять не менше 250 тис. грн. Повернути інвестиції найпесимістичніший інвестор прагне не пізніше, ніж через три роки. Це додає до вартості порції кави ще 93 коп. Втім, як уже зазначалося, кав'ярня – це не тільки кава, тому цю суму треба поділити на два.

Добре, якщо на відкриття бізнесу йдуть власні гроші. Усьому ж світі з цією метою залишають кредитні кошти. Та за термін у окупності три роки відсотки становитимуть половину суми інвестицій.

Є ще така річ, як поточні витрати (за винятком оренди, про яку мова піде далі). Дрібний ремонт, витратні матеріали чи навіть квіти на столах. Добре, коли за три роки (термін повернення інвестицій) ці витрати не перевищуватимуть половини загального обсягу вкладених коштів. Якщо ж меблі не ремонтуюти, скла-

тертини не мінятися, а підлогу мити взятою з дому шваброю, цю суму можна сміливо класти у власну кишеню.

Реклама – рушій торгівлі, і кав'ярня не виняток. На це піде не менше 2% сумарного обігу, тобто з усього, що продається в закладі, в першу чергу – з кави.

дасть до остаточної цифри на ціннику ще 2,13 грн(!!!).

А якщо ви працюєте за франшизою (ліцензією) відомої торгової марки – американської, російської чи навіть української – вам необхідно сплатити з кожної чашки майже 5% роялті. А це додаткові 50 коп. Щоправда, «пара-

ІНВЕСТИЦІЇ В НЕВЕЛИЧКУ КАВ'ЯРНЮ СТАНОВЛЯТЬ НЕ МЕНШЕ 250 ТИС. ГРН., ІНВЕСТОР ПРАГНЕ ПОВЕРНУТИ ЇХ НЕ ПІЗНІШЕ, НІЖ ЧЕРЕЗ ТРИ РОКИ

Якщо звести всі ці витрати до купи, собівартість однієї філіжанки кави зросте майже в шість разів по-рівняно з вартістю «власне кави» й становитиме 2,96 грн.

Нарешті прийшов час порахувати орендну плату. Своє приміщення в центрі великого міста можна розглядати як справжню Божу милість. Реальніший варіант – оренда. Як не крути, та навіть невеличка кав'ярня потребує близько 50 м² площи, яка обійтеться приблизно в 500 грн (середня київська ціна) за 1 м² на місяць. Це до-

солька» відомого бренда має привабити більше клієнтів.

...Подивився я на власні розрахунки, й пішов пити чергову каву на редакційну кухню. Схоже, олігархом у цьому бізнесі стати не вдається. Та надвечір все одно збираюся до улюбленої кав'ярні – підтримати власною трудовою гривнею тих, хто, не зважаючи на сурові реалії вітчизняного бізнесу, несуть кавову культуру в маси. ■

СЛОВНИЧОК

Баріста – бармен-фахівець із приготуванням кави та напоїв, пов'язаних з кавою.

Про те, як потрібно пити каву, читайте на стор. 64

ПРОГРАНА БИТВА

Йосипа Вінського

**СОРАТНИКІВ ПРЕМ'ЄРА
ПОСВАРИЛО
ЗАЛІЗНИЧНЕ ПИТАННЯ**

Автор: Андрій Лаврик

В політичному блоці імені чинного прем'єра Юлії Тимошенко намітився розкол: міністр транспорту Йосип Вінський зажадав відставки генерального директора «Укрзалізниці» Василя Мельничука. Останній є креатурою народного депутата від БЮТу Миколи Ковзеля, відомого також як спонсор блоку.

Конфлікт між очільником Мінтрансзв'язку і парламентарієм триває ще з початку цього року. Джерела в Блоці Юлії Тимошенко на умовах анонімності розповідають, що Вінський, беручи міністерський портфель, отримав від лідерки обіцянку, що ввірене йому відомство поверне назад усі повноваження, втрачені за часів Миколи Рудьковського. Нагадаємо, що у 2006 році пан Рудьковський став міністром транспорту за квотою Соцпартії, і невдовзі фактичний контроль над найбільш фінансово привабливими підприємствами відомства («Укрзалізниця», «Укртелеком», «Укравтодор» тощо) зосередився в руках попільниковів тодішнього прем'єра Віктора Януковича. Після дострокових парламентських виборів на більшості цих підприємств керівництво замінили на лояльні до демократичної коаліції.

Що стосується «Укрзалізниці», то для широкого загалу конфлікт між керманічами монополії і міністерства пояснюють розбіжністю поглядів на реформування компанії. Якщо Йосип Вінський наполягає, щоб на її базі було створене ЗАТ або державна

Міністр транспорту шукає управу на «Укрзалізницю»

акціонерна компанія (ДАК), підконтрольна Мінтрансзв'язку, то Василю Мельничуку більше до вподоби формулювання «ЗАТ або ДАК із 100% часткою державної власності». Тобто, не вдаючись у подробиці, суть протистояння така: Вінський за те, щоб ліквідні активи й фінансові потоки «Укрзалізниці» повністю контролювало очолюване ним міністерство, Мельничук же хоче залишити це підконтрольним топ-менеджменту компанії.

У травні Йосип Вінський ініціював масштабну перевірку структурних підрозділів «Укрзалізниці». Її результати офіційно не оприлюднивали, але, судячи з відомостей, які просочилися в ЗМІ, порушення таки знайшли. Також нещодавно було скосено замах на одного з перевіряльників, причому – дуже дивний [див. **Тиждень №24, 2008**]. Згодом, 10 червня, Вінський вніс на засідання уряду клопотання про звільнення Мельничука. Але його навіть не розглядали. Джерела **Тижня** пояснюють це тим, що окрім депутаті-бютівці, зокрема вже згаданий Ковзель, красномовно натяк-

нули Юлії Володимирівні, що вони можуть вийти з коаліції, якщо звільнити їхнього протеже. Тож їй довелося не виносити конфліктне питання на розгляд уряду і зробити вигляд, що нічого не відбувається.

Зацікавленість Миколи Ковзеля у перебуванні своєї людини біля керма «Укрзалізниці», швидше за все, викликана намірами Мінтрансзв'язку передвидитися чинні тарифи для операторів експедиторських послуг. Сьогодні найбільші преференції має ЗАТ «Інтертранс», які, за приблизними підрахунками, приносять компанії понад 100 млн грн прибутку на рік. До 2006 року ЗАТ очолював пан Ковзель. Контрольний пакет акцій компанії, за інформацією **Тижня**, належить будівельній фірмі «Інтертранс-холдинг», статутний фонд якої контролює кіпрська компанія «ЗУКК Трейдинг Лімітед». Про її власників достеменно не відомо. Однак ми з'ясували, що свого часу Микола Ковзель заснував у Львові ТОВ «ЗУКК». У 2004 році, коли акції «Інтертрансу» перекочували в офшор, львівська фірма припинила своє існування. ■

Чеченська петля

НАПАД БОЙОВИКІВ НА СЕЛО БЕНОЙ-ВЕДЕНО ПОКАЗАВ, ЩО НИНІШНЯ ПОЛІТИКА КРЕМЛЯ щодо РЕСПУБЛІКИ НЕ є ЗАПОРУКОЮ СТАБІЛЬНОСТІ

Автор: Сергій Маркедонов,
заслужений діяч міжнародних відносин
Інституту політичного та військового аналізу (Москва, РФ)

Російська політична спільнота виявилася настільки приспокоєною розмовами про стабілізацію в Чечні, що інформаційне повідомлення про бой в селі Беной-Ведено Ножай-Юртівського району республіки в ніч проти 13 червня 2008 року не викликало осмисленої реакції. В цьому разі мова йде не про алармістичні прогнози, а про ґрунтовне розуміння тих політичних процесів, які сьогодні відбуваються в Чечні.

Між тим масштаб нападу бойовиків вражав. Вбито три людини, одну поранено, спалено будинок колишнього заступника голови селищної адміністрації. За даними російських силових структур, у нападі брали участь від 25-ти до 60-ти бойовиків. Однак куди важливіше зрозуміти, чи означає це зіткнення кінець

МОВОЮ ІСЛАМІСТІВ

«Під час операції, за уточненими даними, знищено 11 кадировців, поранено не менше 17. Захоплено в полон 13 муртадів. Моджахеди атакували до 20-ти об'єктів на території села. Спалено не менше 10-ти будинків муртадів і посіпак російських кафірів. Обшуки та профілактичні заходи проведено у 40 будинках, що належать муртадам і поплічникам окупантів», — зазначається на відомому сайті «Кавказ-центр». Навіть якщо відкинути характерний для «Кавказ-центр» стиль (перебільшення власних досягнень і мінімізація втрат), то лексика повідомлення дає змогу зрозуміти, хто є ціллю бойовиків. Це, по-перше, «кафіри» (тобто «невірні») і «муртади» (формальні мусульмани, які відмовилися від суті Корану).

**«КАДИРОВІЗАЦІЯ» ЧЕЧНІ ВИРІШУЄ
ЛИШЕ ТАКТИЧНІ, А НЕ СТРАТЕГІЧНІ
ЗАВДАННЯ ТА ЗМУШУЄ ОПОЗИЦІЮ
ОБИРАТИ НЕЦІВІЛІЗОВАНИЙ ШЛЯХ**

«стабілізації» в Чечні? Чи можна говорити про своєрідне «друге дихання» сепаратистів у Чечні, чи це передсмертна агонія? А якщо не агонія, то під якими ідеологічними знаменами буде консолідуватися чеченське «ополчення»? І чи справді воно сепаратистське?

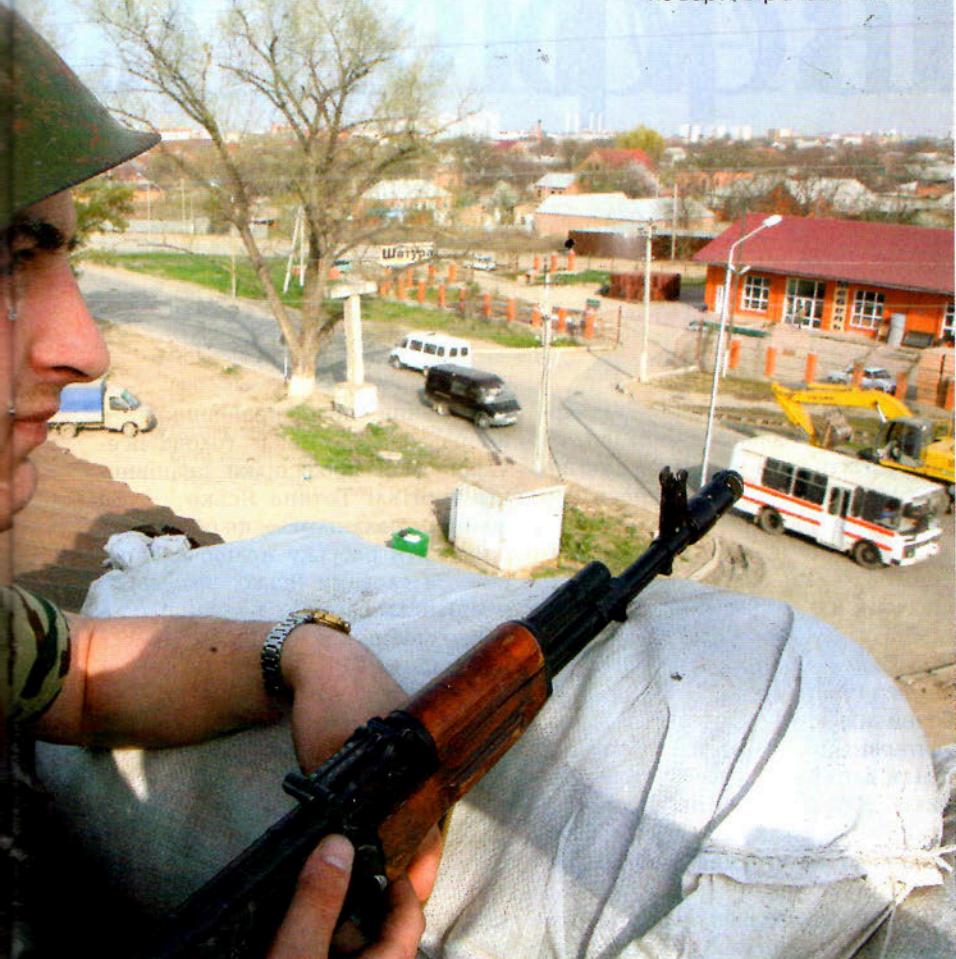
Отож, мова, якою описують чергову бойову акцію, — не націоналістична. Це мова радикальних ісламістів, які роблять вигляд, що ведуть «священну війну» проти невірних. А це із сепаратизмом уже погано в'яжеться. Особливо, якщо взяти до уваги той факт, що ще в листопаді 2007 року на

тому самому «Кавказ-центр» з'явилася офіційна заява Доку Умарова (після загибелі Абдул-Халіма Сайдулаєва його вважають президентом так званої Чеченської республіки Ічкерія). В цій заяві було проголошено Кавказький Емірат. При цьому Умаров стверджував, що сепаратистська Ічкерія існуватиме тільки як адміністративно-територіальна одиниця у складі майбутнього Емірату.

Таким чином, інцидент 13 червня лише продемонстрував один загалом очевидний факт. Незадоволені республіканською та федеральною владою в Чечні є. Жодні рейтинги й ефектна пропаганда не покращать ситуації. Було б украй необачно вважати, що політика «кадировізації» влади владає всі гострі соціально-політичні суперечності в республіці. Все, що зуміли зробити батько та син Кадирови — це запустити проект «національного відродження». Компонентами цього проекту стали: залучення вчораших бойовиків і навіть

Останній напад бойовиків довів,
що російським військовим у Чечні
не варто втрачати пильність

ХРОНІКА КОНФЛІКТУ

1991 рік – самопроголошення Чеченської Республіки (згодом Чеченська Республіка Ічкерія). Президент Джахар Дудаєв (1991–1996) обирає курс на фактичну незалежність від Росії.

Грудень 1994 року – початок Першої чеченської війни, під час якої РФ намагається поновити контроль на території Чечні.

До 1996 року формує проросійський уряд на чолі з Доку Завгаевим. У травні 1996 року, вбито Дудаєва. Однак у серпні сепаратистські сили захоплюють Грозний і Гудермес, з ними підписані Хасав'юртівські угоди про визнання ЧРІ та виведення з її території федеральних військ. Де-факто поновлюється незалежність.

1997 рік – президентом ЧРІ обрано Аслана Масхадова. Між польовими командирами-сепаратистами починаються конфлікти.

1999–2000 – після вторгнення загонів ЧРІ в Дагестан починається Друга чеченська війна, федеральні сили контролюють більшу частину території Чечні, її главою призначено Ахмата Кадирова.

2004 рік – після загибелі Ахмата Кадирова (в результаті терористичного акту) новим президентом Чеченської Республіки став Алуханов.

2007 рік – після відставки Алуханова президентом Чечні став Рамзан Кадиров, син Ахмата.

сепаратистських лідерів до органів влади й міліції; більша (порівняно з іншими регіонами) політична самостійність; претензії на загальнокавказьку гегемонію.

РЕАБІЛІТАЦІЇ НЕ ПІДЛЯГАЄ

Нинішня еліта Чечні, яка виросла й зміцніла в умовах пошуку власної ідентичності після розвалу СРСР, зробила вибір на користь «націобудівництва», а не від'єднання від Росії. Цей вибір у короткотерміновій перспективі значно привабливіший, ніж відкритий сепаратизм. Від президента Чечні багато в чому залежить і стабільність нинішньої «вертикаль влади». Так, потенційні опозиціонери не зможуть знайти управу на кремлівського улюблена в Москві. В цій схемі немає клапанів для викиду опозиційної енергії. Більше того, цю енергію неможливо відстежувати й цивілізовано контролювати. До Москви далеко, а перемогти Кадирова на теренах Чечні з опорою «на власні

сили» не вдається (тим паче, що в президента республіки є свій ресурс популярності). Тож для «внутрішніх опозиціонерів», нездоволених «кадировщиною», потенційно немає іншого шляху, окрім як іти в гори (для когось це означає повернутися в місця дислокації). А нездоволеними можуть бути не тільки чиновники, котрі завинили перед шефом, а й прості обивателі, які не зможуть знайти ефективного захисту від сваволі вже «своїх» силовиків. Ще один «виклик» полягає в тому, що на Сході зазвичай провал націоналістичного сепаратистського проекту сприяє актуалізації ісламського радикалізму. І в цьому сенсі має рацію ісламознавець Алексей Малашенко, який каже про те, що адепти радикального ісламу «діють відповідно до своєї логіки, відчуваючи за собою якщо не підтримку, то симпатію значної частини суспільства. Вони чудово вміють користуватися гаслами соціальної справедливості, критику-

вати корупцію та шахрайство офіційного духовенства. І все це подають у чіткій і зрозумілій релігійній упаковці».

Отже, Москві слід перебороти ейфорію, яка витає у вищих коридорах влади, з приводу Чечні. «Кадировізація» Чечні – це метод, за допомогою якого можна вирішити тактичні завдання «замирення республіки». А такі завдання, як інкорпорування чеченців у загальноросійські структури (не стільки владні, як життезабезпечувальні, «повсякденні»), не вирішуються. Нерозв'язаним залишається і завдання, яке ще 1994 року Москва оголосила пріоритетним – установити правовий порядок у республіці. Закритість Чечні, а також небажання Кремля формувати тут нову постконфліктну еліту відтерміновують можливість повноцінної реабілітації республіки. А без цієї реабілітації будь-яке невдоволення в Чечні (як і будь-яка опозиція) виражатиметься в не надто цивілізованій формі. ■

КАПІТАЛІСТИ

НОВИЙ ТРУДОВИЙ КОДЕКС УЗАКОНИТЬ ПОСИЛЕННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Автор: Віталій Атанасов, спеціально для **ТИЖНЯ**

З мінити правила гри на ринку праці українські роботодавці намагаються вже давно, але досі у зв'язку політичними конфліктами ці спроби закінчувалися провалом. Уперше новий варіант Трудового кодексу потрапив до Ради в 2001 році. Його автором був тодішній депутат від Партиї регіонів Валерій Коновалюк, який ратував за радикальну лібералізацію ринку праці. Під тиском профспілок, що подали сотні зауважень, проект фактично був відхиленій.

...І В ПРАЦІ СКОНАТЬ

З 2002 року під егідою Міжнародної організації праці (МОП) уряд почав розробляти свій варіант Трудового кодексу. Й хоча він також не викликав захоплень, у документ внесли деякі правки, узгоджені з профспілковими працівниками. Проект подали до Верховної Ради восени 2004 року, а потім у політичному вирі стало не до кодексів.

Дзвін ударив 20 травня цього року: парламент 386-ма голосами ухвалив – у першому читанні – проект нового Трудового кодексу, підготовлений регіоналами Василем Харою, Олександром Стояном (ці два депутати – лідери «офіційної» Федерації профспілок України) і Ярославом Сухим. Успішному голосуванню не перешкодили ні суперечності між владою та опозицією, ні розкол усередині правлячої коаліції. «За» дружньо проголосували фракції ПР, БЮТ, НУ-НС і Блоку Литвина, комуністи утрималися.

Профспілки до такого сценарію виявилися не готовими. З'ясувалося, що ухвалений у першому читанні проект – це зовсім не той документ, над яким кілька років працювали

представники трьох сторін – профспілок, роботодавців і держави. «З нього фактично викинули все те, що впродовж кількох років вносилося на вимогу профспілок», – повідомила **Тижню** заступник голови Всеукраїнської профспілки працівників торгівлі Тетяна Ясько.

Зараз країна живе за радянським Кодексом законів про працю (КЗпП), що діє з 1972 року. КЗпП скоротив робочий тиждень до 40 годин, додав нові святкові дні. Він також розширив привілеї для різних категорій працівників. Наприклад, жінки отримали право на відпустку по догляду за дитиною до досягнення нею одного року.

«ЛЕГАЛІЗАЦІЯ РАБСТВА»

Ідеологи реформи трудового законодавства стверджують, що старий КЗпП не враховує умов ринку і що його, мовляв, треба привести у відповідність до європейських і світових стандартів. На їхню думку, Україна живе за ринковими законами, а отже, потрібно стимулювати розвиток бізнесу.

Стимулювати бізнес пропонують за рахунок працівників: збільшити їх робочий час, скоротити заробітну плату, спростити процедури звільнення. А якщо справи у підприємця раптом не пішли, він зможе запропонувати працівникам «затягнуті поясі».

«Якщо приватне підприємство внаслідок конкуренції переживає важкі часи, треба дати бізнесменові можливість відправити працівників у відпустку або використовувати гроші з фонду оплати праці на технічне переоснащення», – каже співавтор проекту депутат Сухий.

«Пояснення потреби стимулювати розвиток бізнесу за рахунок

обмеження прав працівників – аморальне, – вважає голова Всеукраїнської профспілки працівників торгівлі Тетяна Ясько. – За великим рахунком – це спроба запровадити рабську працю в Україні». За словами Ясько, вже зараз працівники багатьох компаній, особливо дрібних, працюють по 15–17 годин щодня, не одержують виплат за роботу в святкові й неробочі дні. Часто їм нав'язують непередбачені законом договори про матеріальну відповідальність.

Новий кодекс може привести до легалізації такої незаконної практики. Працедавець здобуває право продовжувати робочий день до 10-ти годин, запроваджувати погодинну тарифікацію оплати праці, що дозволить не тільки збільшувати, але й знижувати заробітну плату.

УДАР ПО ПРОФСПІЛКАХ

Багатьох ключових прав можуть позбутися й профспілкові організації. Наприклад, звільнити людину можна буде не беручи до уваги не-

КОМЕНТАРІ

«Профспілок ми слухати не будемо»

ЯРОСЛАВ СУХИЙ
ідеолог і співавтор проекту нового Трудового кодексу

У старому кодексі був не перекос, а «перекосище» на користь прав робітників. Такого у світі ніде немає. Роботодавці проти того, що вони не можуть звільнити несумінного працівника без згоди профспілкової організації.

Валерій Коновалюк пропонував ще прогресивніший кодекс. А наш кодекс кон-

всіх фракцій

КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ (КЗПП)

- Зарплата виплачується не рідше, ніж двічі на місяць
- Працівник повинен бути попереджений про звільнення за два місяці
- Працівник – член профспілки не може бути звільнений без узгодження з профспілкою
- Робочий день – 8 годин

згоду профспілки, що діє на підприємстві. Профспілки також втратять право на приміщення на території підприємства.

«Новий Трудовий кодекс нанесе удар не тільки по людині найманої праці, він ударить взагалі по розвитку громадянського суспільства. Контролювати владу й роботодавця буде складніше», – вважає голова

ПРОЕКТ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ

- Зарплата може виплачуватися раз на місяць
- Працівник повинен бути попереджений про звільнення за два тижні
- Працівник – член профспілки може бути звільнений без узгодження з профспілкою
- Робочий день може тривати 10 годин
- Роботодавець має право встановлювати внутрішнє «корпоративне право» на підприємстві

сервативніший, бо враховує менталітет людини праці. Не так просто в обличчя цій людині сказати: «Ну то й що з того, що ти ледь ноги тягнеш після роботи? Ти ні чорта не зробив, бо організація праці на вашому виробництві нікуди не годиться». Профспілки реальних зауважень по кодексу не мали, вони намагалися тільки підвищити себе в цьому кодексі. Ми їх попередили, що цього разу слухати їх не будемо... тобто вислухаємо зауваження, але рішення прийматиме сесійна зала.

От ви хазяїн, живете в Лондоні, і раптом виявляється, що профспілка вимагає того, сього... Рішення хазяїна може бути найбільш крутé і поганé.

Конфедерації незалежних профспілок Михайло Волинець.

Якби такий антипрофспілковий і антиробочий проект ухвалили в одній із країн Євросоюзу, влада й бізнес ризикували б наштовхнутися на запеклий опір. Наприклад, у Франції та Греції на порядок менш радикальні спроби реформувати пенсійне й трудове законодавства спро-

вокували загальні страйки в 2005 і 2008 роках.

В Україні супротивники нового кодексу поміж профспілкових лідерів закликати актив до протестів або страйків поки не готові. Вони все ще вірять, що домовляться без боротьби. Розгляд кодексу в другому читанні має відбутися ще влітку. ■

«Держава самоусувається»

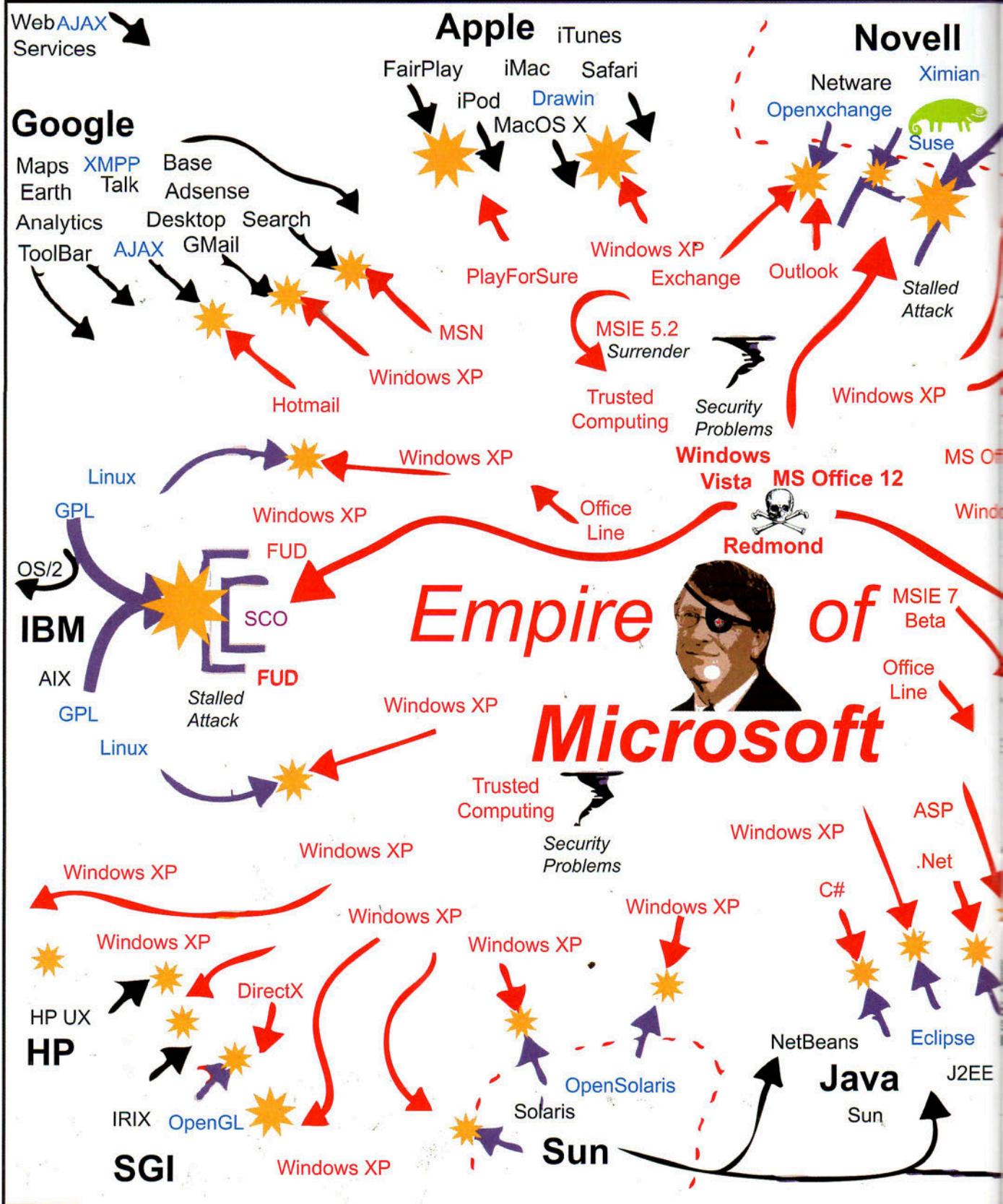
ВІКТОР ЯВОРСЬКИЙ
заступник голови Національної конфедерації профспілок

В нинішньому кодексі держава захищає права працівника: скажімо, якщо роботодавець не виплачує зарплату протягом двох місяців, уже йдеється про кримінальну відповідальність. У новому варіанті кодексу держава самоусувається від регулювання відносин працівника й роботодавця. Робітник залишається сам на сам з юристами роботодавця, з продажним судом – і програє.

Ще один величезний мінус нового варіанта Трудового кодексу – роботодавець отримує право видавати нормативно-правові акти, які регулюють роботу підприємства. Такі собі внутрішні закони. Оскаржити цей документ можна буде тільки тоді, коли його визнають антиконституційним, але ж КС взагалі не розглядає нормативно-правові акти!

Навіть нинішній кодекс не завжди виконують. Одна з причин – «сірі» зарплати в конвертах, усні домовленості замість трудових угод, тому люди бояться себе захищати.

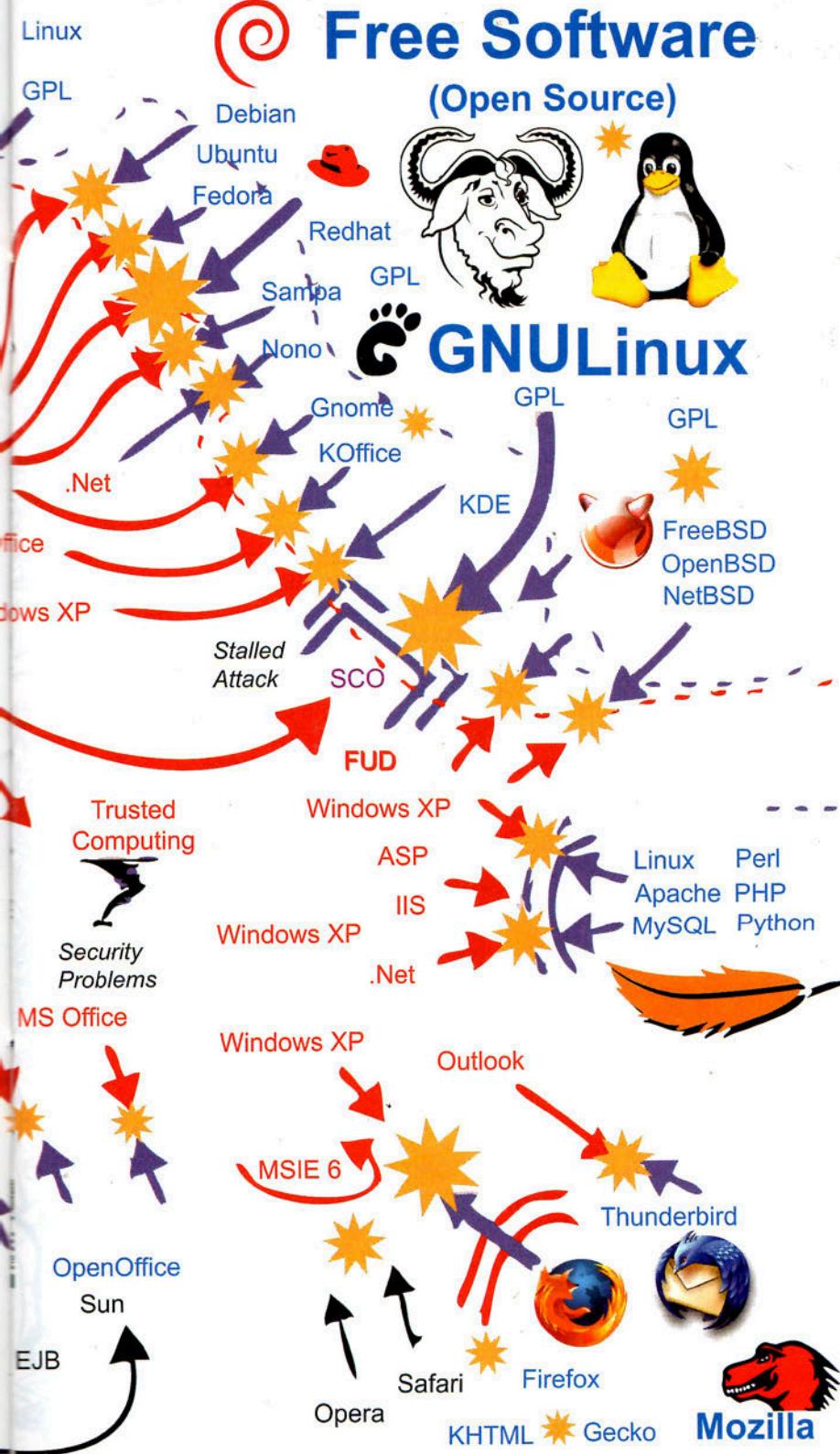
Software Wars*

* графічні матеріали у високій якості та тексти цієї теми номеру можна буде зкачати з нашого сайту та використовувати на умовах ліцензії Creative Commons, із збереженням посилання на [Український Тиждень](#).

ТЕМА ТИЖНЯ

Битви Ідей

ЯК ВІДКРИТИ
ПРОГРАМИ
ВПЛИНУЛИ НА СВІТ

Рух за вільне програмне забезпечення, який чверть сторіччя тому розпочали кілька фанатичних прихильників свободи, спричинив радикальні зміни людської цивілізації загалом. Уявлення про те, як люди можуть співпрацювати й створювати разом інтелектуальний продукт, змінилися радикально. Приклад: без цих змін президентська кампанія Барака Обами була б неможливою. В політиці з'явилося дещо нове: принципи співпраці, децентралізації, характерні рухові за вільне/відкрите програмне забезпечення або таким мережевим проектам, як «Вікіпедія». Як описав свою кампанію сам кандидат від демократів, це «відкритість, прозорість та залучення багатьох», що так добре поєднуються з Інтернетом. Саме тому американська преса вже назвала Обаму першим справжнім «вікі-кандидатом».

ЗМІСТ:

1-Й КОПРАЙТНИЙ ФРОНТ

Чи є в цифрову епоху шанси у права власності на інформацію та знання?
СТОР. 38-40

ЗАКЛІК ДО СВОБОДИ

Інтерв'ю з Річардом Столменом
СТОР. 41-42

ПІНГВІНИ ПОВСЮДИ

Країни, що вскочили у вагон під назвою GNU/Linux
СТОР. 43

ПРИВАБЛИВА КАР'ЄРА

Перспективи Creative Commons в Україні
СТОР. 43

ДЕСЯТЬ РЕЧЕЙ,

неможливих без вільних програм
СТОР. 44-45

ВІЛІЗТИ З ПІСОЧНИЦІ

Українські чиновники дали Windows не бачать
СТОР. 46-47 ►

1-Й КОПРАЙ

ПРИКМЕТИ ЧАСУ – КОРПОРАЦІЇ ЛОБІЮЮТЬ УГОДУ, ЗГІДНО З ЯКОЮ МИТНИКИ ПЕРЕВІРЯТИМУТЬ НоУТБУКИ І ПЛЕЄЄРИ НА ПРЕДМЕТ НАЯВНОСТІ НЕЛІЦЕНЗІЙНИХ ПРОДУКТІВ.

Автор: Максим Буткевич

Kілька років тому, проживаючи в Європі, я купив музичний компакт-диск через інтернет-магазин Amazon. Спонукали мене до того кілька пісень не дуже відомого гурту, які сподобалися; забажав з'ясувати: якщо й інші такі самі – то маю цінну знахідку для себе і для своїх друзів в Україні.

Пісні виявилися дуже непоганими; однак найбільшу увагу в отриманому дискові привернув напис на обкладинці. Звукозаписувальна компанія маленькими літерами зауважувала, що цей диск обладнано механізмом захисту від копіювання; а отже, за всього бажання переписати його своїм друзям я б не зміг.

Так я вперше зустрівся з тим, що називають DRM – Digital Rights Management (або ж Керування цифровими правами), в одній з його найжорсткіших і водночас найпопулярніших форм.

ВІД ОБМЕЖЕННЯ – ДО СТЕЖЕННЯ

Втім, DRM – лише незначна частка того, чим опікуються такі організації, як RIAA (див. Дійові особи). Великі компанії, які утворюють Асоціацію, можуть бути конкурентами на ринку, – однак вони мають набагато важливіші спільні інтереси. Передусім – прагнення отримати якомога більший прибуток. Один із типових інструментів цього – вже згаданий DRM. Однак є й інші засоби.

Можна, наприклад, полювати на тих, хто обмінюються музикою в Інтернеті, за допомогою P2P (peer-to-peer) мереж чи інших файлообмінників. Першою відомою мі-

шенною цієї війни став файлообмінний сервіс Napster, який RIAA закрила 2000 року. руками гурту Metallica: той подав на власників сервісу до суду. Наступними стали, поміж іншими, файлообмінні мережі нового покоління – як-от Grokster і KaZaA (останню, втім, заборонили лише в деяких країнах). Справжніми жертвами протистояння стали не власники, а користувачі файлообмінних мереж: у позові гурту Metallica до Napster'a було надано перелік даних трьохсот тисяч користувачів мережі, які обмінювались музичними файлами гурту. Перелік отримали внаслідок кропіткого відстежування діяльності користувачів Napster'a. Те саме дотепер роблять із користувачами інших файлообмінних мереж: відстежують – і, щонайменше, штрафують. Під особливим прицілом останнім часом перебувають користувачі сервісу BitTorrent. Історія знає випадки, коли до відповідальності притягали 10-річних дітей; людей, які на момент позову вже три місяці як були на тому світі; присуджували штрафи в розмірі \$ 222 000 за 24 треки; притягали до відповідальності музикантів, які використовували у своїй творчості семплі інших творів. Остання анекдотична ситуація мала місце дніми в одному з університетів США – трьом мережевим лазерним принтерам надійшло попередження від RIAA припинити завантажувати з Інтернету незаконну копію нового фільму про Індіану Джонса.

Цідії не так приносять прибутки звукозаписувальним корпораціям, як залякують інших користувачів, не причетних до обміну файлами.

В процесі написання цього тексту мені стало цікаво – що сталося із сайтом файлообмінної мережі Grokster, закритої рішенням Верховного Суду США. Зайдовши на сайт grokster.com, я побачив повідомлення про ухвалу суду та інформацію про те, що Grokster не є легальним засобом для обміну аудіо- та відеофайлами. А нижче, великими літерами, було розміщено повідомлення: «Твоя IP-адреса – (така-то), і її збережено до бази даних. Не думай, що тебе не можна спіймати – ти не анонімний». Хоче те – зайдіть, перевірте.

Такий шантаж був би смішним, якби не виглядав сумно. Втім, що таке порушення права на приватність порівняно з потенційними прибуками?

ПОЛІТИКА КОПРАЙТУ

Однак DRM та боротьба з поширенням файлів – не єдина зброя власників копірайту. Об'єднання на кшталт RIAA активно лобіюють свої інтереси в законодавчих органах. І з досить очевидних причин переконувати політиків у великого бізнесу виходить краще, ніж відстежувати простих користувачів Інтернету. Скажімо, двома найбільшими жертвами останньої передвиборчої кампанії американського конгресмена Го-

ТНІЙ ФРОНТ

варда Бермана — стали компанії National Amusements Inc. і «Time Warner» (дані Центру за відповідальну політику, <http://www.opensecrets.org/>). Пан Берман активно лобіює документ, який має

назву ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement — Торговельна утіда про боротьбу з підробками).

Не дайте себе обдурити гарній назві: в ACTA мова йде про боротьбу не з підробками, а з усіма

продуктами, сумнівними з погляду власників копірайту. Переговори про цю утіду таємно провадять уряди кількох найбільш технологічно розвинених країн, і на її ухвалення очікують під час саміту Великої вісімки в Японії цього року. Інші країни рано чи пізно змушені будуть прис传达тися до ACTA, що можна забезпечити різними засобами.

Поміж іншими, утіда передбачає повну криміналізацію файлообмінних мереж; право митників оглядини на кордоні ноутбуки, мобільні телефони та музичні плеєри на предмет наявності піратських файлів; обов'язок держав-учасниць «половати» на піратів навіть без ініціативи власників копірайту... Важко уявити, яким стане цифрове майбутнє людства, якщо цю утіду буде схвалено.

Це цілком можливо: копірайт-індустрія вже має на своєму рахунку кілька перемог. Однією з них стало ухвалення 1998 року закону про продовження дії копірайту — відомого також як Закон Сонні Бона (за іменем конгресмена-лобіста), або ж «Закон захисту Міккі Мауса.» До 1998 року твори були захищені копірайтом упродовж життя автора та 50 років після його/її смерті; якщо ж мова йшла про корпоративний копірайт — то упродовж 75-ти років. Після ухвалення Закону Сонні Бона ці терміни продовжили: копірайт зберігався протягом 70-ти років після смерті автора, або ж 120 років від моменту створення чи 95 років від оприлюднення — для корпоративного копірайту. Поміж тими, хто активно обстоювали необхідність ухвалити цей закон, була компанія Волта Діснея: за попереднього закону, Міккі Маус та інші популярні персонажі мультфільмів стали би громадським надбанням вже 2000 року, та могли би використовуватися іншими без плати цій компанії. Із ухваленням же «Закону захисту Міккі Мауса» цю пер-

Миронов Надія/НК

спективу відклади на, що-найменше, 20 років.

ДІЯ І ПРОТИДІЯ

Що далі заходили власники копірайту для забезпечення монопольного отримання прибутків, тим сильнішою ставала громадська протидія. Першою відреагувала спільнота хакерів-програмістів – по запровадженню прав власності на ПЗ

ту, вона дозволяє авторові й творчеві залишати за собою лише ті права, які сам/а вважатиме за потрібне. За такою ліцензією авторські твори можна використовувати зі, скажімо, творчою, освітньою чи іншою некомерційною метою. [Про перспективи ліцензії в Україні читайте на стор. 43].

З часом стало зрозуміло, що різні громадські проблеми цифро-

І до завершення цієї боротьби ще далеко.

HAPPY END

Історія, з якої я почав цей текст, таки мала щасливе завершення. Сторінка, на якій компанія Amazon рекламирувала куплений мною диск, не містила жодних згадок про те, що його не можна буде скопіювати. На що я і звернув увагу у листі до компанії – наголошуючи, що маю право не купувати диски з DRM.

Amazon відповіла на диво швидко, надіславши лист із вибаченнями і запевнивши мене, що я можу повернути диск назад і отримати гроші. І що так, вони обов'язково зазначатимуть такі подробиці, як наявність DRM у описі своїх продуктів. Останнього, щоправда, так і не зроблено (що й не дивно) – але обмін продукту на гроші відбувся.

Під час наступного приїзду до України ми з друзями чимало часу присвятили обговоренню світового режиму інтелектуальної власності. Під музику вищезгаданого альбому цього гурту.

До речі, наступні диски цих хлопців та дівчат я купив би без застереження: завдяки сайту RIAA radar (<http://www.riaaradar.com/>) я знаю, що той альбом був їхньою єдиною помилкою у виборі звукозаписувальної компанії. І до, і після того вони записувалися з лейблами, які не входять до RIAA, а отже – не намагаються обмежити ані поширення музики, ані мої права. ■

ДІЙОВІ ОСОБИ

Вороги свободи

Сучасного вигляду DRM зміг набути завдяки Всесвітній організації інтелектуальної власності (ВОІВ – World Intellectual Property Organization, WIPO). Створена 1967 року, від 1974-го WIPO – частина системи ООН, і її пріоритетом стає «сприяти творчій інтелектуальній діяльності та передаванню технологій, які стосуються інтелектуальної власності». Однак частіше результатами діяльності WIPO стає – оформлення правил та угод у системі інтелектуальної власності. I майже завжди – у вигляді, вигідному величким корпораціям – «власникам» контенту.

1996 року WIPO підписала дві угоди, які відкрили новий розділ в історії корпоративного контролю над знанням та інформацією. Угода щодо копірайту та Угода щодо виконання та фонограм передбачали, що виробник копій може обмежувати споживача в тому, як той цю копію використовуватиме. А ще вказували, що спроби обійти такі обмеження є незаконними. Ці угоди привели до ухвалення у США Цифрового закону мілениуму про копірайт (Digital Millennium Copyright Act – DMCA), який криміналізував спроби обійти обмеження, встановлені власником копірайту. З поді-

бною метою ухвалено і Директиву Євросоюзу щодо копірайту.

Для лобіювання потрібних законів великі звукозаписувальні компанії створили об'єднання RIAA (Recording Industry Association of America – RIAA), до складу якого увійшли найбільші звукозаписувальні компанії Сполучених Штатів. Своєрідним клоном цієї організації в галузі кіно є MPAA (Motion Picture Association of America). Лобіює інтереси компаній-виробників програмного забезпечення (ПЗ) Альянс бізнесового програмного забезпечення (Business Software Alliance – BSA).

Заклик до свободи

В ІНТЕРВ'Ю *ТИЖНЮ* ЗАСНОВНИК РУХУ ЗА ВІЛЬНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ОДИН ІЗ НАЙВПЛИВОВІШИХ ІНТЕЛЕКТУАЛІВ СУЧASNОСТІ РІЧАРД СТОЛМЕН РОЗПОВІДАЄ ПРО ТЕ, ЯК ВІН ПОЧИНАВ ЗМІНЮВАТИ СВІТ

РОЗМОВЛЯВ Анатолій Бондаренко

Річард Столмен більше схожий на біблійного пророка, ніж на звичайну людину. І бородою, і масштабами того, що вдалося зробити. Якщо брати власні статки, то їх у нього небагато. Однак ще в 2003 році Крейг Мунді, директор із технології корпорації Microsoft, заявив, що заснована Столменом Фундація вільного програмного забезпечення (FSF) знищує світову індустрію програмування. Непогана оцінка впливу, якщо врахувати,

що капіталізація Microsoft у сто тисяч разів більша за всі статки FSF. А все починалося із дуже сильного бажання Столмена захистити право вільного обміну інформацією між людьми.

У. Т.: Розкажіть про джерела руху за вільне програмне забезпечення (**вільне ПЗ**).

— Вільне ПЗ майже таке ж старе, як і самі комп'ютери. Ще на початку 1960-х програми для комп'ютерів розповсюджували вільно. Лабораторія штучного інтелекту Массачусетського технологічного інституту, де я працював у 1970-х, була частиною спільноти, в якій програми були вільними. Ми мали свободу, тому що могли змінювати та ділитися всіма програмами, які у нас були. Саме в той

час я навчився цінувати вільне ПЗ. Ця спільнота померла на початку 1980-х.

У. Т.: З якої причини?

— Переважно це був комерційний тиск. Низці компаній вдалося залучити до себе на роботу всіх хакерів з нашої лабораторії, окрім мене. І наша спільнота перестала існувати. В ширшому сенсі, закрите ліцензійне ПЗ почало набирати все більшу й більшу силу. Багато розробників бажали робити закриті програми, а люди тоді не знаходили причин чинити цьому спротив.

Закритий, або пропрієтарний софт — це програми, що поширюються за ліцензіями, які накладають жорсткі обмеження: наприклад, їх не можна копіювати, віддавати комусь іншому, змінювати тощо. Закриті програми продаються у формі бінарного коду, тобто у вигляді потоку інструкцій для комп'ютерного чипа, які людині дуже складно читати, а відповідно, і розуміти, ▶

що робить та чи інша програма. Натомість ліцензії для вільного ПЗ не обмежують його розповсюдження, використання, зміни і т.л. Обмеження лише одне — наступний після вас користувач вільного ПЗ має отримати такі самі свободи, які до цього були у вас. Вільне ПЗ поширюється у формі текстів комп'ютерних програм, тому їх набагато легше читати, розуміти й змінювати.

— Отже, наша спільнота розпалась. І в мене була можливість провести своє життя серед пропріетарного софта, але я ставився до цього з відразою. Порівняно зі свободою, це був огідний спосіб життя. Тож я вирішив для себе, що потрібно повернути назад вільні програми. Зробити так, щоб люди, котрі працюють із комп'ютерами, знову змогли здобути свободу. Адже забороняти людям ділитися, обмінюватися програмами — це зло, яким би чином воно не койлося — за контрактом чи за законом.

Столмен почав змінювати світ, коли в 1983 році госпіт буденно повідомив через електронну групу новин (прототип сучасних вебфорумів), що починає сам-один писати вільну операційну систему, яка отримала назву GNU.

У. Т.: Опишіть, будь ласка, різницю між GNU та Linux?

— GNU та Linux навіть не можна назвати подібними. Це цілком різні речі. В 1983-му я розіслав план, який знову дозволив би використовувати комп'ютери для свободи.

Перше, що ми мали зробити, це написати вільну операційну систему. Бо кожен комп'ютер використовує ОС. Якщо немає вільної системи, ти мусиш встановлювати пропріетарну, а це означає, що ти втрачаєш свободу.

Столмен віддає перевагу вільному ПЗ, в першу чергу, з етичних міркувань. Однак за роки, що минули з дня започаткування руху, було занадто багато інших прикладів того, як закриті ПЗ може привести до втрати свободи і у фізичному сенсі. Приклади: спеціальні «гірки» у деяких версіях системи Windows, щоб спецслужби США в потрібний момент могли втручатися у роботу комп'ютерів, закри-

тий софт на різноманітних пристроях, який неможливо перевірити — а звісі мобільні телефони, що можуть навіть у вимкненому стані працювати на підслухування, безневинні, на перший погляд, програми на вашому комп'ютері, які стежать за вами.

— Я вирішив створити систему, подібну до знайомої мені Unix. Але Unix — це пропріетарна система, тому назва GNU означає GNU is Not Unix («GNU — це не Unix»). Мені вдалося долучити до проекту інших людей, і ми розпочали роботу в 1984-му. Юніксоподібна ОС повинна мати у своєму складі дуже

тому попереду в нас ще довгий шлях. Насправді, навіть люди, у яких встановлена система GNU/Linux, і далі використовують частину пропріетарного, невільного, ПЗ. Але найгірше те, що значна кількість людей цієї спільноти ніколи і не замислювалися про питання свободи. Навіть більшість людей, котрі використовують GNU/Linux, ніколи й не чули, що її головне призначення — дати їм свободу.

У. Т.: Внаслідок чого це відбулося?

— В 90-х у нашому середовищі велися дебати навколо двох ідей.

БІЛЬШІСТЬ ЛЮДЕЙ, КОТРІ ВІКОРИСТОВУЮТЬ GNU/LINUX, НІКОЛИ Й НЕ ЧУЛИ, ЩО ЇЇ ГОЛОВНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ — ДАТИ ЇМ СВОБОДУ

багато різних програм, ми розробляли їх одну за іншою, і до 1992 року написали операційну систему майже повністю (сам Столмен, до речі, є автором потужного текстового редактора для хакерів EMACS, про який жартують, що на ньому можна писати, літати і стріляти ядерними боєголовками — **Тиждень**).

Залишався тільки один необхідний компонент — ядро системи. (*Ядро ОС відповідає за базові операції роботи комп'ютера — запис файлів на диск, роботу з пристроями, що входять до його складу, тощо.* — **Тиждень**). Власне тоді Лінус Торвальдс звільнив Linux. Сам Linux — це не вся операційна система, це лише її ядро. Таке ядро він розробив ще 1991 року, але тоді Linux навіть не був вільним ПЗ. Проте в 1992-му він вирішив змінити ліцензію. Отже, ми отримали можливість поєднати систему GNU, у якій не було ядра, та Linux — як ядро, у повноцінну вільну операційну систему під назвою GNU/Linux.

У. Т.: Наскільки успішним є рух за вільне ПЗ зарубіжно?

— Ми досягли успіху лише частково. Тому що наша мета — зробити кіберпростір вільним. Адже і програми, і всі користувачі мають бути вільними. Та не всі вони використовують вільне ПЗ,

Перша — люди мають бути вільними, а вільне ПЗ забезпечує свободу. Друга — використання вільного софта — це добре, але власне сама свобода не має значення. Більшість вирішила не згадувати питання свободи, адже одночасно бажала, щоб користувачі залишилися й на ринку пропріетарних програм.

Найбільш вражає в Річарді Столмені те, наскільки жорстко він дотримується своїх переконань. Він ніколи не йшов на жодні компроміси, хоча це робило започаткований ним рух менш масовим.

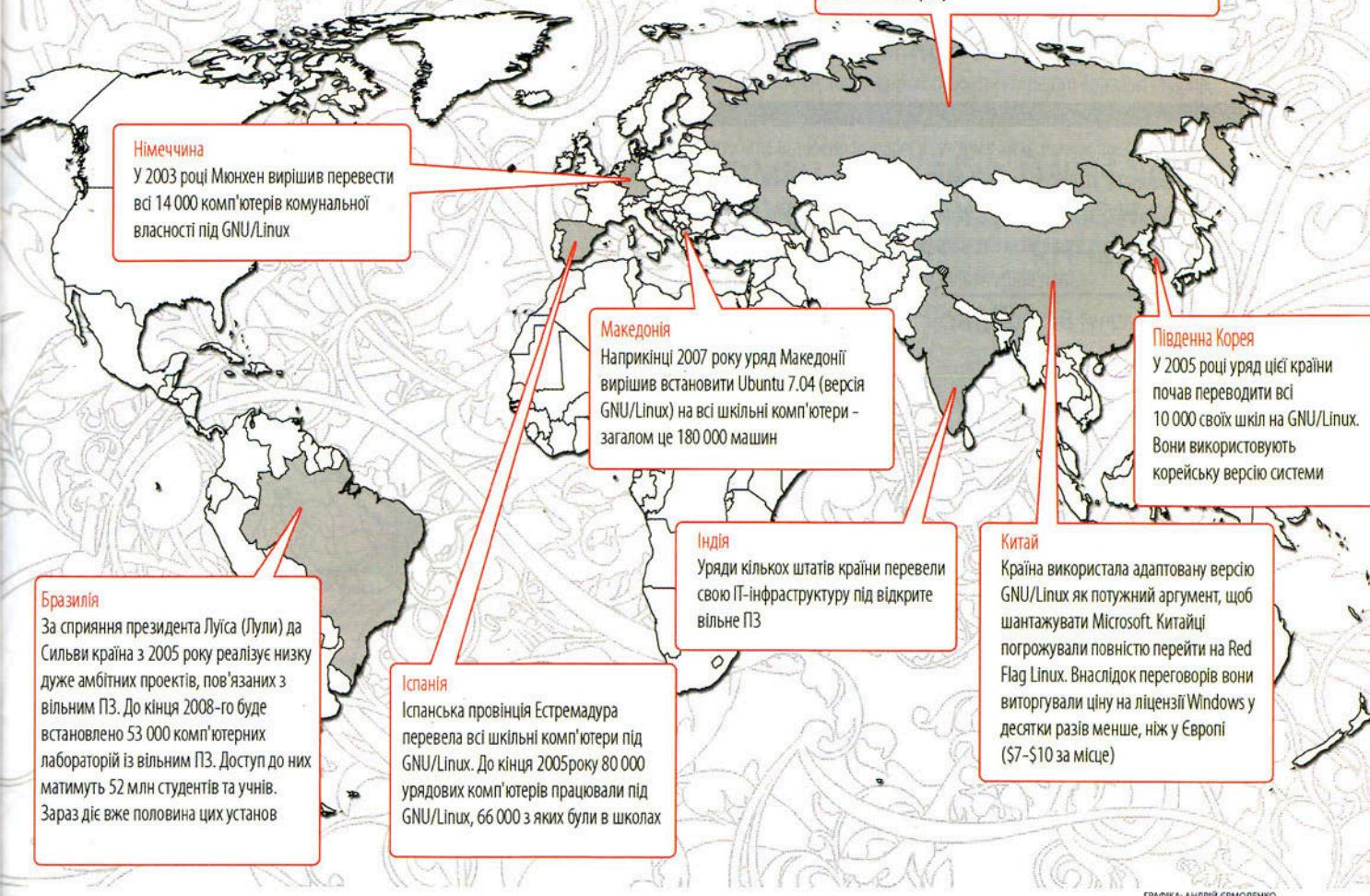
Та саме його перебільшений, значною мірою утопічний, заклик до свободи раз і назавжди окреслив чітку межу між тим, що може вважатися вільним у сучасному інформаційному світі, й що таким вважатися не може. Він започаткував потужний соціальний рух, наслідком якого став не лише фантастичний успіх вільного ПЗ. Нині у світі вільних програм розробляється на \$ 60 млрд на рік, що перевищує обсяги будь-якої корпорації угалузі.

Однак не менш важливий вплив цього руху, з його принципами, практиками та ідеалами, на всі види діяльності людей, в яких обмін інформацією є необхідним. А отже: майже на всі види діяльності людей ХХІ ст. ■

ТЕМА ТИЖНЯ

Міграція кодів

Як різні країни світу використовують собі на користь вільне програмне забезпечення

ГРАФІКА: АНДРІЙ СРМОЛЕНКО

КОМЕНТАР

ІРИНА КУЧМА
менеджер програми «Соціальний капітал та Академічні публікації»
Міжнародного фонду «Відродження»

Приваблива ліцензія

Нещодавно ЗМІ повідомляли, що ліцензії ВПЗ не є чинними в Україні, – такий був коментар співробітника Державного департаменту з авторського права. Думаю, це сумнівна позиція, оскільки Україна приєдналася до всіх міжнародних угод, і українське законодавство в царині інтелектуальної власності цілком ідентичне світовому. І коментар, що ліцензія – це документ, який підписується фізично, не має відношення до публічних ліцензій. Бо публічні ліцензії не підписують особа з особою, а автор чи правовласник просто дозволяє певним чином використовувати цей продукт усім без обмежень.

А перспективи Creative Commons дуже добри, хоча ще немає української версії. Є чорновий варіант перекладу. Наразі українці користуються міжнародними

версіями ліцензій. Торік лише 300 разів наші співвітчизники скористалися цими безкоштовними розробками. Переконана тільки-но з'являється українські версії, бібліотеки використовуватимуть твори, які є у вільному доступі для своїх електронних колекцій, і я сподіваюся, що музиканти й діджей так само цим зацікавляться. Ми плануємо запустити програму популяризації Creative Commons у творчих колах, серед музикантів, художників тощо.

Перший анонс української версії реально працюватиме з вересня. Ми спілкувалися з департаментом авторського права щодо цього, і вони готові бути членами робочої групи з адаптації. Вони дивилися англійський варіант, у них наразі немає застережень щодо концепції.

Сила волі

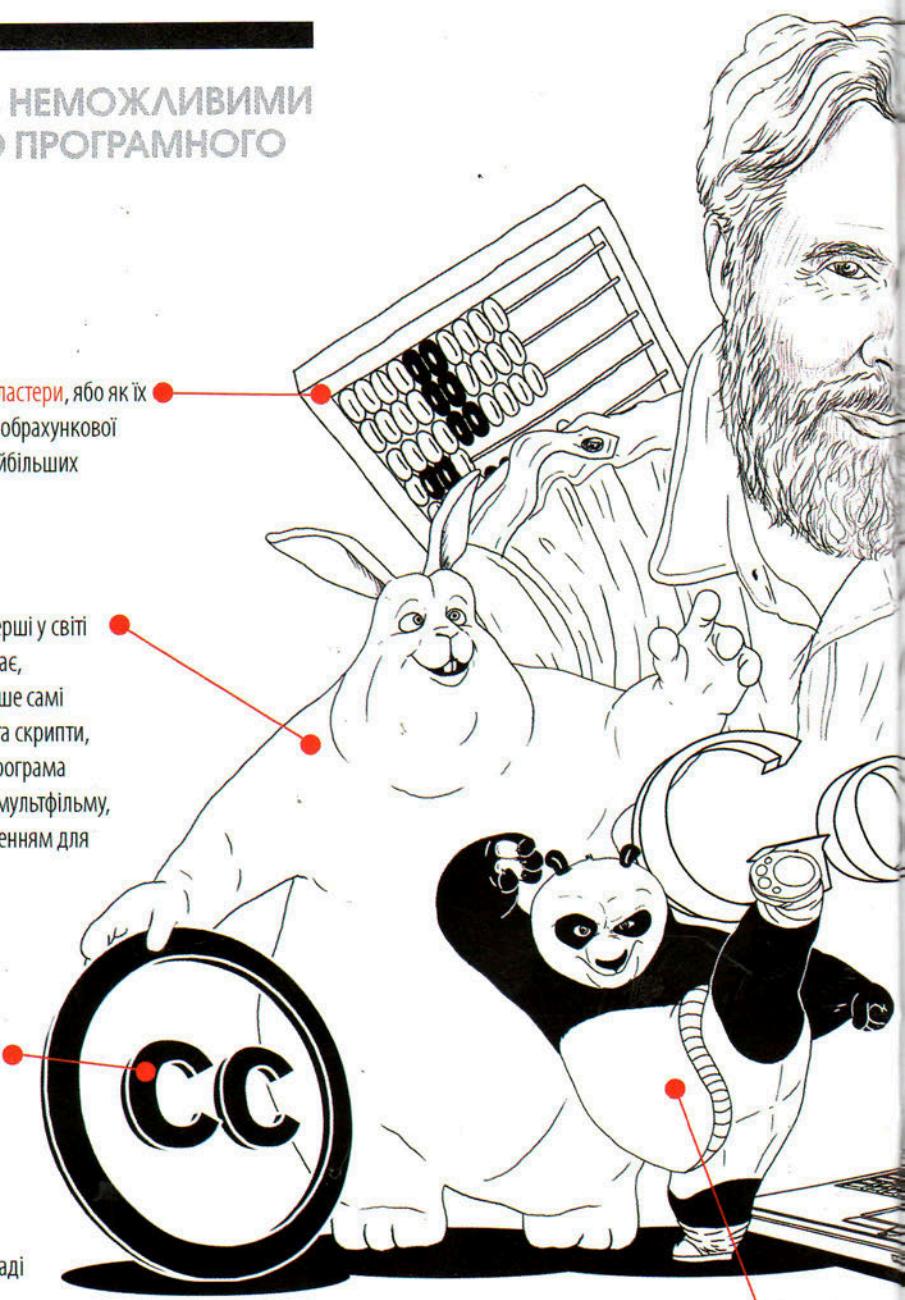
**СПИСОК РЕЧЕЙ, ЯКІ БУЛИ Б НЕМОЖЛИВИМИ
БЕЗ ВІЛЬНОГО/ВІДКРИТОГО ПРОГРАМНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Автор: Анатолій Бондаренко

Найпотужніші суперкомп'ютери та найпотужніші кластери, ябо як їх ще називають, комп'ютерні ферми для надвеликої обрахункової потужності – в 2007 під GNU/Linux працює 85% найбільших суперкомп'ютерів світу

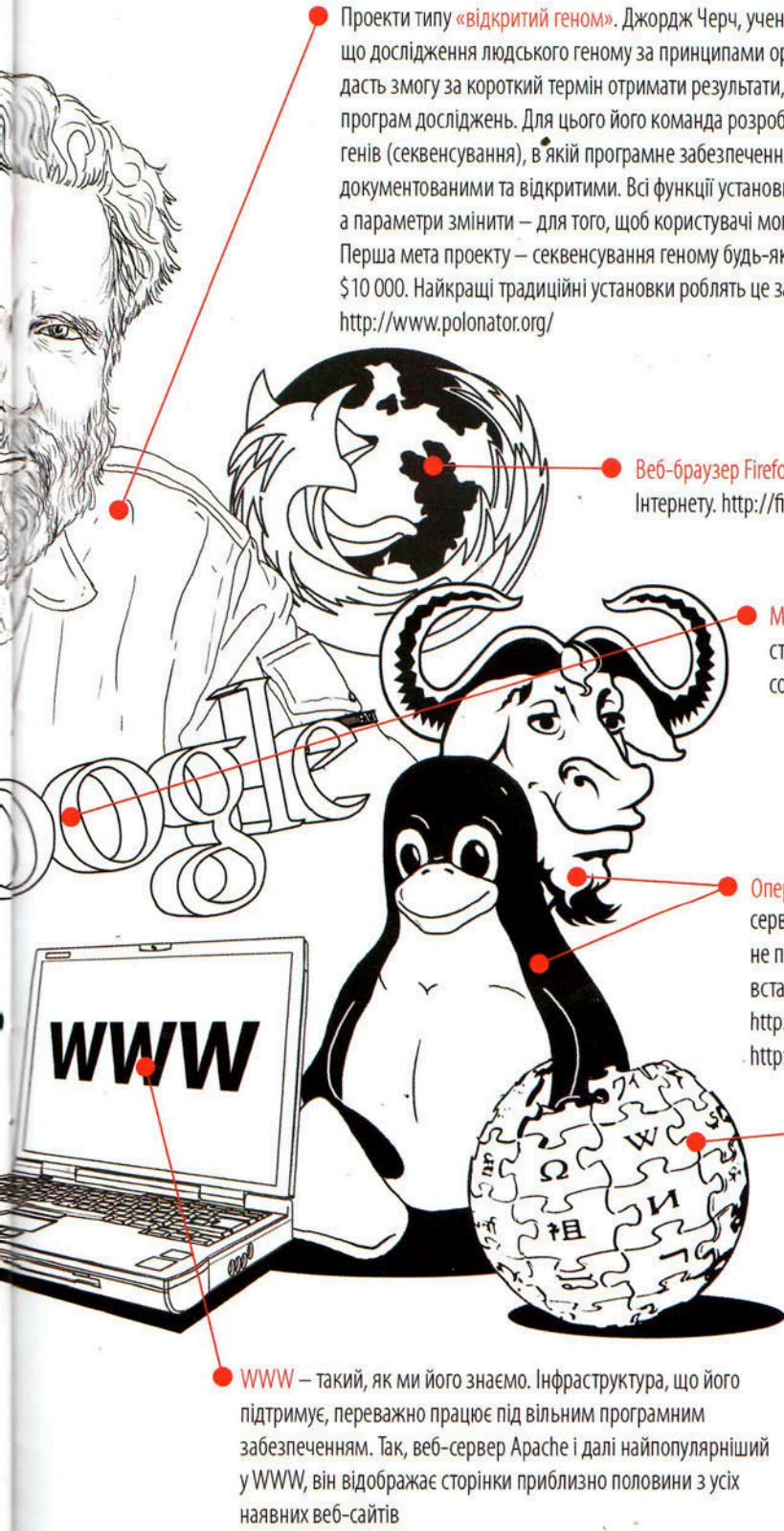
Мультфільми *Elefant's Dream* та *Big Buck Bunny* – перші у світі за відкритою ліцензією Creative Commons. Це означає, що можна легально завантажити з Інтернету не лише самі мультфільми, але й усі матеріали, сцени, текстири та скрипти, що використовувалися для розробки мультиків. Програма Blender, головна частина комплексу для розробки мультфільму, також є вільним/відкритим програмним забезпеченням для створення 3D-сцен. <http://www.bigbuckbunny.org/>

Рух Creative Commons (CC) та різні типи ліцензій, розроблених для використання цим рухом, які дозволяють використовувати інформаційний продукт, зі збереженням деяких прав за автором. Creative Commons отримував натхнення від Руху за вільне програмне забезпечення, а донедавна головна дійова особа CC – Лоуренс Лессіг – був у раді директорів Фундації вільного програмного забезпечення, президентом якої є Річард Столмен (FSF). 2003 рік – 1 млн сторінок в Інтернеті ліцензовано за однією з ліцензій CC. 2006 рік – 160 млн сторінок. За останній рік кількість фото на сервісі flickr.com, ліцензованих CC, зросла вдвічі й склала 67 млн. <http://creativecommons.org>

Цифрові спецекfectи у більшості голлівудських блокбастерів останніх років. Усі великі студії спецекfectів перейшли на GNU/Linux ще на початку 2000-х років. До списку стрічок, у яких використовували вільне програмне забезпечення, входять «Титанік», «Володар перстенів», «Зоряні війни», «Шрек» і навіть останній мультфільм «Панда кунфу»

ТЕМА ТИЖНЯ

Проекти типу «відкритий геном». Джордж Черч, учений з Гарварду, зірка генетики, переконаний, що дослідження людського геному за принципами open source, тобто за участю якнайширшого кола ентузіастів, дасть змогу за короткий термін отримати результати, недосяжними для традиційних, закритих і дуже вартісних програм досліджень. Для цього його команда розробила відносно недорого систему визначення послідовності генів (секвенування), в якій програмне забезпечення, протоколи та всі необхідні хімічні реагенти є повністю документованими та відкритими. Всі функції установки можна перепрограмувати за своїм бажанням, а параметри змінити – для того, щоб користувачі могли покращувати і розширювати можливості інструмента. Перша мета проекту – секвенування геному будь-якої людини, швидко й за ціною менш ніж \$10 000. Найкращі традиційні установки роблять це за ціною принаймні в 10 разів вищою.
<http://www.polonator.org/>

Веб-браузер Firefox, який використовують приблизно 20% усіх користувачів Інтернету. <http://firefox.com>

Мережа серверів Google, обсягом у 200 000 комп’ютерів станом на 2008 рік, без якої пошуковий гігант не був би самим собою. Сервери працюють під переробленою версією GNU/Linux

Операційна система GNU/Linux. Система №1 у світі для серверів. Використання на робочих місцях уофісах не перевищує 3%. Проте тенденція, що кількість систем, встановлених на недорогих ноутбуках, стрімко зросте.
<http://gnu.org>
<http://kernel.org>

Wikipedia – енциклопедія, створена ентузіастами, які співпрацювали через Інтернет, ґрунтуючись на принципах вільного програмного забезпечення, на цей момент є найбільшим зібранням знань в історії людства. Лише англійська її версія містить близько 2 414 000 статей на найрізноманітніші теми.

<http://wikipedia.org>

WWW – такий, як ми його знаємо. Інфраструктура, що його підтримує, переважно працює під вільним програмним забезпеченням. Так, веб-сервер Apache і далі найпопулярніший у WWW, він відображає сторінки приблизно половини з усіх наявних веб-сайтів

Вилізти з пісочниці

НАШ ЧИНОВНИК ПРИКИДАЄТЬСЯ СЛІПИМ

АВТОР: Анатолій Бондаренко

УХХІ ст. всюдисутні комп'ютери контролюють майже усі процеси. Значить, у ХХІ ст. влада – це коли ти можеш змінювати поведінку комп'ютерів. Якщо ти не спроможний цього робити, ти живеш у пісочниці, в якій все влаштовано так, як за тебе зробили ті, хто жуть.

Уряди низких країн світу зрозуміли переваги, які надає вільне програмне забезпечення, і почали переходити на нього. Чи, при-

найні, дуже вдало використати факт наявності своїх власних систем, розроблених звичайно, на основі GNU/Linux, для переговорів із Microsoft. [див. приклади на сторінці 43].

Однак в Україні уряд уже майже 10 років уперто робить вигляд, що найпотужнішого економічного та соціального феномену сучасності – вільних програм – не існує.

Чинне законодавство не містить таких понять, як вільне/відкрите програмне забезпечення, відкриті стандарти/протоколи. Для вирішення цієї проблеми потрібен закон, який українські політики «динамлять» уже понад 5 років.

У профільному комітеті з науки та освіти нам заявили, що про та-кій закон нічого не чули і не знають.

Президенту Вікторові Ющенко принаймні двічі, в 2005 та 2006 роках, персонально в руки були пере-

ТОЧКА ЗОРУ

Безпорадність із Microsoft

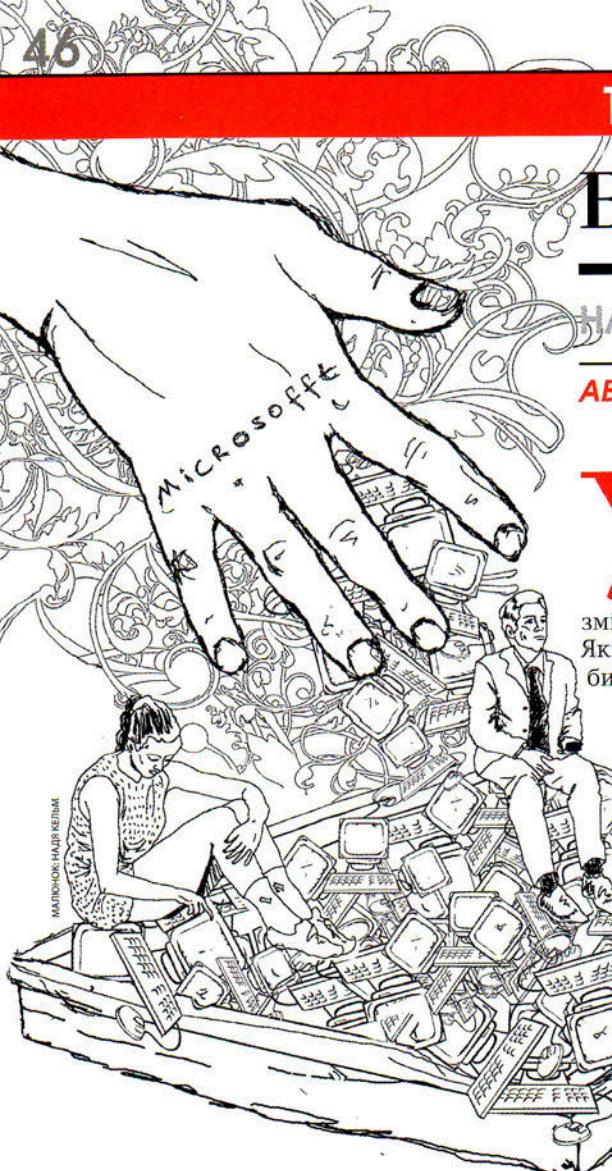
У Т.: Чому держоргані не користуються вільним програмним забезпеченням?

– Якщо ви працюєте з вільним програмним забезпеченням (ВПЗ), то вам не можуть дати відкат такого рівня, який можуть забезпечити компанії, які працюють із пропрієтарними, тобто закритими й платними програмними системами. Бо в пропрієтарних компаніях є величезний «лаг» між ціною програми і ціною юридичної ліцензії. Не маючи цього «лага», фірми, які займаються ВПЗ, мають ресурси на порядок нижчі. З іншого боку, з огляду на це їхня робота набагато дешевша. Тому вігідна державі. Ми подавали законопроект, який передбачав запровадити ВПЗ в держорганах з 2002 року. Після публічних обговорень на сайті й на конференціях він змінювався 17 разів. На жаль, через профільний комітет науки та освіти він не-проходний. Бо на цей комітет, на мою думку, має потужний вплив представництво

Microsoft в Україні. Безпосередній чи опосередкований. Між профільним міністерством і Microsoft є ексклюзивні угоди, а цей комітет завжди перебуває під сильним впливом профільного міністерства. В нього входять люди, які певний час працювали в міністерстві, а там дуже тісні зв'язки. Ми подали цей проект у комітет нацбезпеки та оборони, бо він безпосередньо стосується інформаційної безпеки. Начебто комітет Гриценка почав якось розглядати, але наразі дій немає. На превеликий жаль, у цьому парламенті нам не вдається знайти потужних аналітиків. На відміну від минулых скликань, де ми знайшли Бориса Олійника, Віктора Мусіяку, які подали цей законопроект. Я не певен, чи є взагалі зараз у парламенті сили, які б могли мислити аналітично, проектно, на перспективу 5-10-15 років. Бо всі нормальні країни зараз планують свій розвиток на 25-50 років.

ЮРІЙ РАДЧЕНКО
координатор Української асоціації користувачів та розробників вільного і відкритого програмного забезпечення (UAFOSS)

ТЕМА ТИЖНЯ

дані відкриті листи-звернення з проханням сприяти поширенню в Україні вільного/відкритого програмного забезпечення. Натомість він зробив почесним членом президентської інвестиційної ради голову Microsoft'a Білла Гейтса, який жодного разу так і не відвідав її за-сідання.

Сама Microsoft чудово розуміє – до своїх продуктів у першу чергу необхідно привчати дітей. До того ж, найбільшими витратами під час переходу на безкоштовне вільне програмне забезпечення є витрати на перенавчання. Саме тому країни, що вирішили здійснити переход, починають зі школ. Тим часом, Міносвіти України і далі пілідно співпрацює з Microsoft'ом, – лише за угодою від 2005 року було домовлено придбати 120 000 копій Windows XP та 120 000 копій офісного пакета, від Microsoft.

Наприкінці травня цього року уряд Тимошенко підписав нові меморандуми із Microsoft'ом – в Україну для цього спеціально завітав її виконавчий директор Стів Балмер.

Будь-який урядовець у будь-якій установі вже зараз може мати комп'ютер, повністю сумісний з усіма даними, з яким він здатний робити все необхідне для виконання його обов'язків. При цьому установи могли б робити стільки

копій програм, скільки необхідно для всіх робочих місць. І все це – за умови навчених працівників – коштуватиме 0 грн 00 коп. Натомість, українські держустанови вважають за краще витрачати мільйони бюджетних коштів. Лише Кирило Стеценко, радник Василя Вовкуня, у розмові з нами говорив про

необхідність підтримки GNU/Linux на державному рівні – але такого лоббі недостатньо.

І річ тут не лише в гроших, а в тому, що державний організм України не спроможний зрозуміти та використати навіть тих можливостей, що лежать буквально під ногами. ■

Подарунок Біллу Гейтсу

Майже \$254 млн – теоретично, саме такою може бути економія за допомогою використання відкритого програмного забезпечення.

Фактично, цю суму Україна може подарувати Microsoft.

Наши розрахунки вкрай прості:

У середньому одна школа має 30 комп'ютерів. Для навчання учням достатньо найпростіших програм на кшталт Office. У розрахунках ми використали середню роздрібну вартість ліцензійного ПЗ, а потім помножили на кількість шкіл в Україні, яких станом на 2007 рік було 20 400

У.Т.: Чи є якісь дані про те, скільки користувачів ВПЗ в Україні?

– Це дуже складно визначити. Скільки програм скачано з Інтернету, скільки потім здубльовано й куди воно інстальовано, фізично неможливо зафіксувати. Я можу сказати, що використання цього програмного забезпечення залежить від регіону. В Азії, Латинській Америці воно домінує, у певних секторах. Наприклад, у 80% (навіть у нас) у таких речах, як Інтернет-сервери, програми, за допомогою яких роблять анімацію та обробляють відео та ін. Але є одна важлива причина, котра гальмує поширення ВПЗ в Україні. Протягом 15-ти років у нас зі школи до вишу вивчають порядок дій та інтерфейс програми, а не принципи її роботи. І фактично, якщо після цього взяти користувача і дати йому схожий продукт, але в ньому кнопочка не праворуч, а ліворуч, – він стає цілком безпідрядним. Він не знає самого принципу роботи механізму.

Але світова тенденція рухається у напрямку вільних форм. Хоча б тому, що їх швидкість та якість розвитку набагато вищі. Наприклад, пропріетарна операційна система випускається десь раз на чотири роки, а вільна – раз на півроку.

На противагу махіні Microsoft ВПЗ ґрунтуються на соціальній мережі, на горизонтальних засадах, тут питання ресурсів не стоїть. Хоч скільки цих людей буде в моїй мережі, якщо в мене під рукою весь Інтернет, я їх, врешті-решт, знаходжу. Цей вид розробки перспективніший.

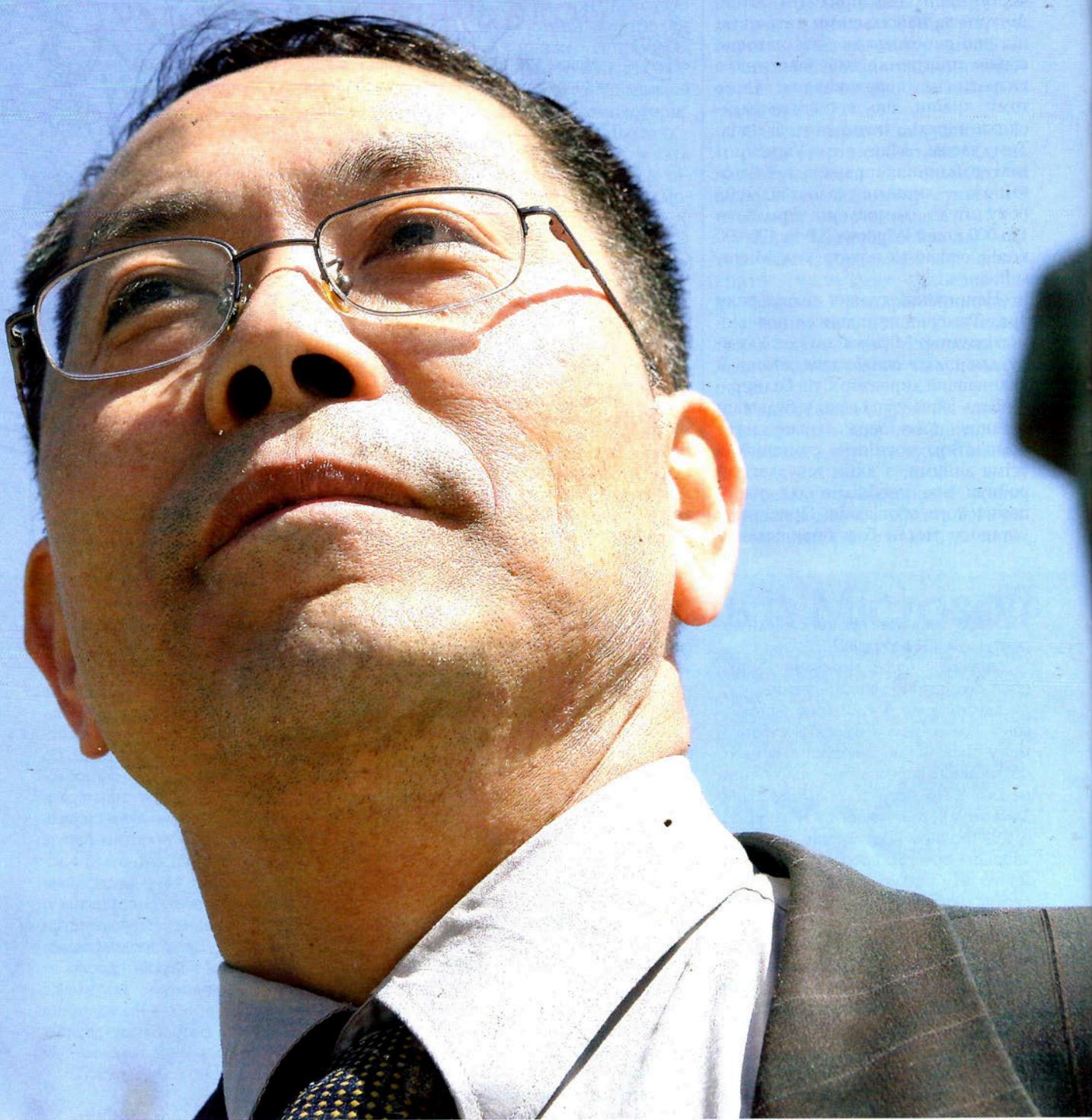
До речі, в останні два роки з того моменту, як Білл Гейтс заявив, що він потроху відходить від керування, сам Microsoft створив два величезні ресурси з розробки програм, побудованих на принципі вільного роздавання кодів. Вони усвідомлюють, що це перспективно.

У.Т.: Скільки компаній входять до складу вашої Асоціації?

– До Асоціації входять кілька фірм, які розробляють ВПЗ або на замовлення, або за власною ініціативою. Асоціації також користувачі й розробники-одинаки, які займаються цим як хобі. Тенденція позитивна, кількість людей зростає. Це зростання повільніше, ніж у інших країнах, бо на державному рівні це фактично заблоковано. Щодо клієнтів теж спостерігається зростання, хоча й не дуже стрімке. На сьогодні структури Асоціації беруть активну участь не в українських, а в зарубіжних розробках. Ми є виконавцями одного з блоків російської програми із забезпечення середньої та вищої освіти продуктами ВПЗ. Це парадоксально, адже ми починали в Україні. Досить відомі українські колективи, наприклад BlackCat, імігрували або в Росію, або в інші країни і там розробляють українськомовну продукцію. Це нонсенс для країни, але наразі, на жаль, це так.

РОЗМОВЛЯЛА АННА БАБІНЕЦЬ

Україна Ранк

| МИ |

ОВОЇ Свіжості

ПРОФЕСОР КІЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КІМ СУК ВОН 15 РОКІВ ТОМУ ПРИЇХАВ ДО НАС ІЗ СЕУЛА – ЖИТИ Й ПРАЦЮВАТИ.

ВІН ПЕРЕКЛАДАЄ ШЕВЧЕНКА ТА ГОТУЄ КАДРИ ДЛЯ ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОГО БІЗНЕСУ В ЄВРОПІ

Автор: Ігор Кручик

Фото: Кирило Хайлів

«**А**обриден!» — вітається українською Кім Сук Вон. А якою ж іще? Цей жвавий невисокого зросту іноземець — викладач провідного київського вишу. Переклав свою мовою майже весь «Кобзар». Тож українську розуміє добре, щоправда, сам розмовляє зі східним акцентом.

На жарти про пиріжки із собачиною не зважає. Французи їдять жаб, українці — свиней, китайці — змій... Кухня народів світу — нескінченний привід для взаємного гумору. Та, щоб жартувати, треба знати мову один одного. От, власне, цим і займається у Києві корейський професор.

КОРЕЙСЬКА ДЛЯ ЮЩЕНКА

Готувався візит Віктора Ющенка до Республіки Корея. В МЗС шукали перекладача. Корея давно має фахівців із російської, однак президентові України не випадає на офіційному рівні розмовляти мовою третьої країни. Тож українські дипломати запропонували дворівневий переклад: з української — на англійську, далі — на корейську. Але корейці подзвонили професорів Кіму...

Він написав листа своїй учениці Олені Щегель, котра саме продо-

вжувала студіювати корейську після навчання у Києві вже в докторантурі в Сеулі: мовляв, Олено, треба трохи попрацювати. Дівчина спочатку знітилася від такої пропозиції, та вчитель наполіг: не бійся, у тебе чудово вдається синхронний переклад. Отож у грудні 2006-го відбулася зустріч президентів двох країн, спілкування яких уможливила пані Щегель.

Чи складна корейська мова? «Ні, — вважає студентка — корейська другого курсу КНУ Марія Іксанова. — Таки простіша, ніж китайська або японська, оскільки не має ієрогліфів. А для європейців корейська навіть легша за російську».

«БІЛА» ЗАРПЛАТА ЗА ЗНАННЯ МОВИ — \$3600

Ми — у кабінеті кореснавства КНУ, обладнаному комп'ютерами й аудіотехнікою. Провідні корейські фірми, представлені в Україні, допомагали університетові на спонсорських засадах.

Їхня безкорисливість швидко винагороджується: випускники йдуть працювати у ті ж таки представництва фірм в Україні, що постачають нам праски чи ноутбуки. Ба, таких кадрів усе ще не вистачає — настільки стрімко приходять на наші ринки підприємства Країни Ранкової Свіжості. ▶

«Приємно розуміти: скільки слів ти вивчиш — на стільки побільшає твоя вартість на ринку праці», — каже Марія. «Зараз збираємося на стажування в Сеул на півроку», — додає її однокурсниця Юлія Дряпаченко. Вона мріє працювати на якійсь корейській фірмі тут, в Україні. «Але можна десь у Голландії», — посміхається дівчина, бо ще й непогано знає англійську, а в Європі корейців також чимало.

Прагматика таки впливає на вибір студентів. Усі впевнені, що знайдуть гарну роботу з платнею мінімум на \$800 щомісячно, а за 2–3 роки отримуватимуть до \$3600, і професор Кім, знайомий із топменеджерами фірм-замовників, підтверджує цю впевненість. Та ще й додає, що уся ця платня — «по-блому».

ВИШИВАНЕ КІМОНО

Ще до приїзду Кіма в Україні мешкали 25 тис. українських корейців, більшість із яких не знали рідної мови. Олена Гогай — етнічна кореянка з Херсонщини. Українською розмовляє вільно. При цьому каже, що батьки навчили її лише кільком словам історичної Батьківщини: «вода», «рис» — і все.

Ще одна студентка — красуня східної зовнішності Людмила Кім — попереджує: «Я народилася в Україні, жила в Голій Пристані». Тобто вона не родичка професорові, просто в обох досить поширене корейське прізвище.

Студентка Анастасія Налімова саме збирається на стажування в Сеул. «На початку перспектива далекої поїздки лякала. Але коли кілька наших побували там, розповіли — і я теж захотіла». А Денис Антіпов з Івано-Франківська перед стажуванням налаштований геть оптимістично: «Минулого літа я вже літав до друзів у Корею, тож мені нескладно там буде. Вчу також китайську, вже маю багато зв'язків у цих країнах». Українські студенти, які стажуються в Сеулі, одержують тамтешню непогану стипендію — \$300 на місяць.

Корейську викладають в КНУ вже 10 років, за цей час випустили 46 фахівців-корейців. Усі вдаю працевлаштовані. Лише одна корпорація LG нараховує в Україні 300 співробітників, і більше 80% з них — наші громадяни.

Олена Гогай чудово розмовляє українською, бо сама з Херсонщини. А от за корейською мовою прийшла в університет ім. Т. Шевченка

Ми зустрілися з одним із потенційних роботодавців для нинішніх українських студентів — главою представництва компанії LG Рю Те Ханом у його київському офісі, що в бізнес-центрі «Бельведер». У кабінеті пана Рю лежить гетьманська булава, на стіні висить карта світу, фотографії його дітей. «У середньому частка ринку побутової електроніки й техніки з маркою LG становить у вашій країні 20%», — каже він.

Згадаємо ще інші корейські фірми, й тоді не дуже здивує висновок експертів, що кожна третя українська сім'я користується якимось господарським пристроям «Мейд ін Корея».

Тож стає зрозуміло, чому з цього року набір на корейський переклад в університеті планують збільшити вдвічі.

ІЗДИВ ТАВРІЄЮ, А НЕ ДЕУ

Як професор Кім опинився у нас? «У Сеулі я спочатку вивчав російську мову. Мені сподобалася повість Льва Толстого «Козаки», — згадує професор. — Я зацікавився: хто ж це такі? Потім у нас відкрилася кафедра україністики. От завдяки такому інтересові до козаків я «вийшов» на Тараса Шевченка».

У 1997 році, коли Кім закінчував навчання в сеульському університеті іноземних мов «Хангук», Азією прокотилася жорстка фінансова криза. Наслідок — безробіття. Науковий керівник порадив Кімові діяти нестандартно, «понад бар'єри»: перестрібнувши Росію, приземлитися в ще західніші Україні. Недарма «Хангук» декларує, що «виховує вільних від забобонів і марновірств професіоналів, які мають широкий світогляд».

Кім приїхав у Київ аспірантом. Його керівник, професор КНУ ім. Т. Шевченка Наталя Василівна Костенко, старанному учневі не мо-

гла нарадітися. Кім захистив дисертацію й залишився працювати в університеті.

Професор невисокого зросту, жвавий. Колись він зручно почу-

Любов

Над берегом річки
сходить місяць-молодик.
Чути, як плине косяк лососів.
Один п'янний мандрівник
лежить ниць на березі річки.
Один лосось гаряче нереститься
на його грудях,
і тихо вмирає.

Чонг Хо Сінг

вався в тіснуватій таврії. Це було його перше авто, придбане у Європі. Корейцеві здавалося, що цей вибір правильний. І він дуже здивувався, коли побачив, що у нас їздять чим завгодно, лише не українськими горбокониками.

«Президент Кореї їздить корейським авто, президент США — американським, президент Німеччини — німецьким... У Сеулі автомобілів вітчизняного виробництва — 99%, — міркує Кім. — Мені здається, що коли всі українці їздитимуть іномарками (особливо представники влади), то автомобілебудування тут швидко закінчиться»

Тепер, відкинувши всілякі патріотичні міркування, Кім кермує своїм «Рено». Запитую, чи радіє він, що народним автомобілем замість «Таврії» нині стало «ДЕУ»? Що відчуває пан професор — власну провину чи гордість за стрімку «кореїзацію» українського автопрому? Кім посміхається: «Двигун там все одно запорізький. Хай люди самі обирають, що їм краще за ціною та якістю».

Йому в нас подобаються: зелені сквери, Кобзар, музиканти класичного гатунку. «Я у захваті від Романа Кофмана», — зізнається професор.

КОРЕЙЦІВ НЕ НАДТО ЛЯКАЄ НАША НЕСТАБІЛЬНІСТЬ І ПОЛІТИЧНІ СКАНДАЛИ, БО В НИХ САМИХ ДВА ПРЕЗИДЕНТИ СІДІЛИ ЗА КОРУПЦІЮ

Складні думки Кім Сук Вон передає, застосовуючи також російську й англійську мови. Його діти знають українську краще за батька, бо вони змалку вчаться в Києві, наразі —

в американській християнській школі. Син вже мріє вступати до КНУ ім. Т. Шевченка на юридичний факультет.

«Мою доньку звуть Є, а от сина я назвав У, що означає «Україна», — всміхається корейський професор. Мабуть, жартує, бо це ім'я в Кореї досить-таки розповсюджене, та все ж таки це приемний жарт.

Відпочивати родина професора любить цілком в українському стилі — на Азовському морі, бо там «дешево й гарно».

ДОСВІД НАШИХ РЕФОРМ — ДЛЯ ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ

З Кім Сук Воном я познайомився, коли довідався, що він переклав корейською Шевченкових «Гайдамак». І свій переклад кривавого епосу присвятив найдорожчому, що має — своїй родині.

Кім пояснює мені художні особливості своєї трансляції. Полонізми він відтворив латинськими буквами. Довелося поламати голову над просторіччями, лайливими словами... Ми разом гортаємо інші книжки, які показує Кім. На обкладинці однієї з них — драконові язики полум'я, що нагадують червоний корпус університету Шевченка. Це — перша ластівка корейської літератури в Україні, збірка перекладів «Кольоровий вітер».

У передмові професор зазначає, що ця книга — дебют його студентів.

Так, знайомство Кореї та України тільки-но починається. А водночас, як зазвичай буває, це пізнання самих себе. «Думаю, не так швидко, але дві Кореї — комуністична Північна й капіталістична Південна — об'єднаються. Тому нині ми вивчаємо досвід модернізаційних реформ Китаю, Росії, Бразилії, Індії. Я пропоную співвітчизникам уважніше придивлятися й до України», — каже Кім.

Корейці — терплячі й працелюбні. Вони вже довели, що не бояться вкладати кошти в Україну, що прагнуть взаєморозуміння.

КІМ СУК ВОН ПЕРЕКЛАВ КОРЕЙСЬКОЮ ШЕВЧЕНКОВИХ «ГАЙДАМАК» — З ПРИСВЯТОЮ ВЛАСНІЙ РОДИНІ. А СИНА ПРОФЕСОР НАЗВАВ У, КАЖЕ, ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ «УКРАЇНА»

Денис Антіпов вивчає корейські скоромовки за допомогою викладача-волонтерші Чан Йон Чін

Дружньо ставляться до нас на рівні державних відносин, бізнесу, культури. Їх не надто лякає налаїда нестабільність і політичні скандали, бо в самих два президенти сиділи за корупцію. Амбасадор Республіки Корея минулоріч ви-

словив ініціативу взяти в довготермінову оренду якісь не надто впорядковані наші території, 5–10 тис. га. За це Сеул обіцяє «виділити додаткові інвестиції і використовувати передові технології у різних сферах сільськогосподарського виробництва».

Корейці добре пам'ятають, що ще в середині ХХ ст. їхня країна була бідною. Але вона взяла курс на зовнішній розвиток, на експорт товарів і послуг, і це виявилося корисною «національною ідеєю». Яку, власне, продовжує втілювати професор Кім Сук Вон — і вона імпонує його українським учням. ■

Пофігізм чи садомазохізм?

ЗА ПОФІГІСТИЧНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПОЛІТИКИ
НАШІ ДІДИ ПОПЛАТИЛИСЯ ЖИТЯМ

«Ми не захищали цієї країни, бо ми її майже не захищали... Ми програли Визвольну Війну. Підкresлюю: ми, хорунжі, поручники й сотники 1918 – 1919 років... Бачучи, хто були ті міністри й лідери, відчуваючи трупний запах «деології», що просякав їх наскрізь, ми воліли вважати їх за нормальніх «державних мужів» і виконувати їх отруєні рабством накази так, ніби час той був уповні «нормальний» і держава була вже осягненим фактом».

Так писав в еміграції, осмислюючи досвід визвольних змагань, Євген Маланюк – бойовий офіцер, інженер, поет, публіцист, один із найцікавіших українських мислителів ХХ ст. Його оцінка тих подій виглядає схожою на правду, хіба що до поручників і сотників слід додати бойових генералів і полковників, десятки яких чесно служили УНР. А ще – величезну кількість тих офіцерів, юнкерів та унтерів, котрі не хотіли йти в бій під українськими прaporами (і взагалі воювати за будь-які ідеали). Чимало цих людей були не проти вільної України, але хтось був і проти, а комусь було все одно, в якій державі жити, тільки б жити добре, – і всіх їх теж можна зарахувати до переможених.

Подивимося, скажімо, на перші два місяці 1918 року, коли наступали більшовики: кілька десятків тисяч присланих із Росії бойовиків (з яких приблизно тисяч десять були реально боєздатними) з'єдналися з кількома тисячами місцевих червоногвардійців і кількома тисячами збільшовизованих солдатів та матросів (плус ще кілька десятків тисяч майже не організованих, але гарно озброєних прихильників ідей анархізму й більшовизму) – і все це становило сукупну збройну силу «червоних». Отже, загалом до 100 тис. багнетів і шабель – більшовиків, лівих есерів та анархістів. Мізерія, як на країну з населенням по-

СЕРГІЙ ГРАБОВСЬКИЙ
кандидат філософських наук,
член Асоціації
українських письменників

над 30 млн люді, з яких кілька мільйонів мали бойовий досвід і сучасну стрілецьку зброю.

Ба, в самому Києві налічувалося понад 500 тис. населення, з яких більше 100 тис. становили сильні чоловіки, які вміли добре стріляти (навчила Перша світова війна) і мали вдосталь зброї (в арсеналах, а то й у себе вдома). Щоб там не розписувала потім радянська література, але з цієї кількості люду реально на боці більшовиків було дві-три тисячі. Центральна Рада номінально мала значно більші збройні сили. Але ані ці збройні сили у своїй більшості, ані офіцери та колишні солдати-відставники (чи дезертири) з числа учасників світової війни не хотіли воювати. Частково тому, що вважали росіян «братали», частково тому, що були розкладені демагогічною

більшовицькою пропагандою, частково тому, що були ображені ставленням до себе Центральної Ради (і для цього були всі підстави: найбільше її лідери, включно із тодішнім військовим міністром Миколою Поршем, боялися «бонапартизму» і під час наступу більшовиків займалися... демобілізацією армії та флоту). Але найбільше і в Києві, і в Україні (передусім серед різних верств інтелігенції) налічувалося тих, кому вся політика була відверто пофіг.

І зовсім не тому, що ці люди не мали інтересу до неї, навпаки – впродовж 1917 року багато з них брали активну участь у бурхливих подіях, які знаменували народження демократії на теренах колишньої Російської імперії. Але станом на початок 1918-го розчарування від участі в поліції було ще тотальнішим, ніж недавнє сп'яніння свободою. І це розчарування мало серйозні підстави. передусім ті, про які писав Євген Маланюк. Тільки невеличка шопта найзатятішого люду (до речі, далеко ню завжди є широ українськими прізвищами) залишалася, зціпивши зуби, за будь-яких обставин вірною визвольній справі...

А тепер запитання до читачів: усе це вам нічого не нагадує?

Власне, сьогодні не потрібує жодних зусиль знайти в Інтернеті вислови «мені все пофіг» або «я тепер пофігіст». Так пишуть не лише аноніми, прикриті химернимі ником, а й знані журналісти чи діячі культури. І для таких настроїв підстав, відверто кажучи, ще більше, ніж на початку 1918 року, чи не так?

...За два тижні у взятому ними Києві вояки Муравйова розстріляли понад 5 тис. офіцерів. Переважно пофігістів. Ці 5 тис., взявшись за зброю, могли б зупинити і відкинути від Києва більшовиків – нє з любові до лідерів Центральної Ради, а з потреби самозбереження. Але сталося інакше...

Ловці тенденцій

ЗА МОДНИМИ ЯВИЩАМИ СЕЗОНУ ПРИХОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ НОВОЇ ПРОФЕСІЇ – ТРЕНД-СЕТЕРІВ

Автор: ОЛЕКСАНДРА КИРИЧУК

Якщо час розуміти не абстрактно, а наповнено, то в «теперішньому» співіснують і майбутнє, і минуле. Адже якась частина нашого повсякдення поступово вже стає минулим, а в якихось його точках народжується майбутнє. Для позначення таких «острівців» майбутнього в теперішньому ї використовують слово «тренд». Переважно воно стосується нових тенденцій у моді, але не тільки.

Є люди, для яких правильне використання цього слова є, по суті, професійною діяльністю. Цих людей називають тренд-сеттерами (тренд-кетчерами, тренд-вотчераами, тренд-спотерами та іншими словами, подібними до назв собаких порід) [див. словничок].

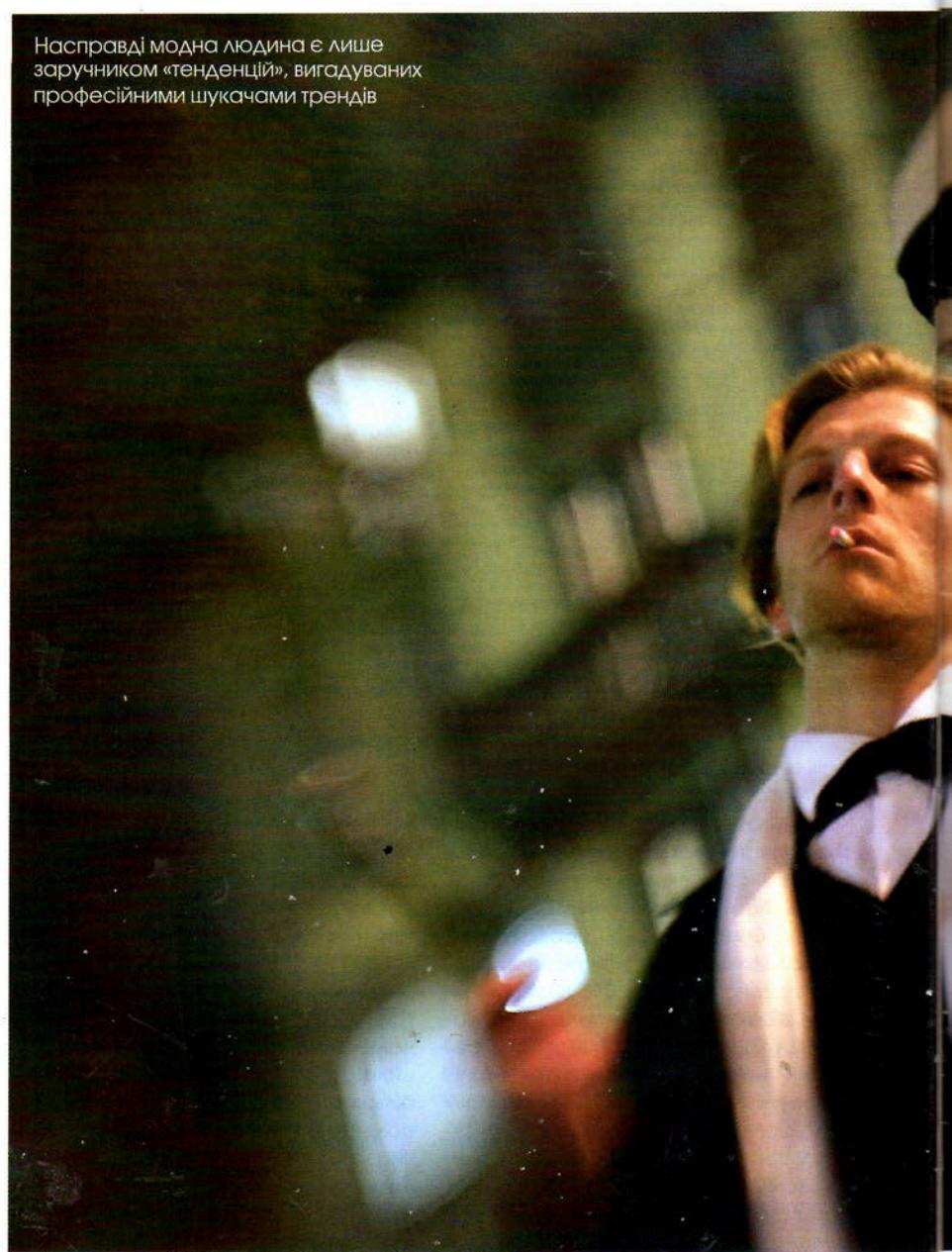
«ТЕНДЕНЦІЇ СЕЗОНУ»

Ще кілька десятиліть тому передбачення майбутнього вважали езотерикою, щоб не сказати, шарлатанством, зараз це – вже справжня індустрія. Є безліч агентств, сайтів, спеціальних видань, призначених для відслідковування, прогнозування та аналітики трендів: починаючи з кольорової гами, що буде модно наступного сезону, й завершуючи новими соціальними та особистісними характеристиками, які дадуть про себе знати до кінця наступного року.

Хоча, як стверджують самі фахівці, йдеться не про паранормальну здатність бачити майбутнє, а лише про вміння уважно спостерігати за теперішнім.

Про так звану тенденцію сезону можна прочитати в будь-якому жіночому журналі. Але питання полягає в тому, звідки ця «тенденція»

Насправді модна людина є лише заручником «тенденцій», вигадуваних професійними шукачами трендів

береться. На перший погляд, відповідь здається очевидною: спільні риси колекцій, представлених на сезонних показах мод. Виявляється, не зовсім.

Дизайнерські колекції — лише одна зі складових, що її враховують, формуючи тенденції для масових колекцій одягу й аксесуарів. Іншими складовими є нові пропозиції текстильників, преференції споживачів, вулична мода, вуличне мистецтво, клубна культура, світські тусівки, знаменитості, блоги, присвячені моді, й усе інше, що якимось чином характеризує дух часу.

Хоч остання категорія видіється досить-таки ефемерною, існують ціл-

ком конкретні методики її дослідження. Ось одна з них: спеціаліст знімає на відео вуличний пейзаж,

колористичне тло. А до нього вже додає нові плями.

Суть цієї процедури в тому, що

■ ПРО ТЕНДЕНЦІЮ СЕЗОНУ МОЖНА ПРОЧИТАТИ В БУДЬ-ЯКОМУ ЖІНОЧОМУ ЖУРНАЛІ. ПИТАННЯ ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЗВІДКИ ЦЯ «ТЕНДЕНЦІЯ» БЕРЕТЬСЯ

невибірково й безперервно, простіше кажучи, все підряд. Потім прокручує цю своєрідну хроніку у швидкому темпі так, щоб картинка вийшла змазаною, і зчитує загальне

фіксація фону дає змогу визначити, яку «фігуру» чи колір споживач сприйме як щось нове. Важливими агентами у відстежуванні духу часу є також вуличні фотографи та фотографи світських хронік, об'єкт уваги яких — модні тенденції, що народжуються безпосередньо «в масах».

МОДА З ВУЛИЦІ

Термін street fashion (вулична мода) спочатку набув поширення завдяки японській «саморобній» моді, що стала там особливо популярною на початку ХХІ ст. Японська ж вулична мода звернула увагу агентів модної індустрії на вуличну моду загалом як явище. Виявилось, що на вулицях міст Європи й Америки теж відбувається багато чого цікавого.

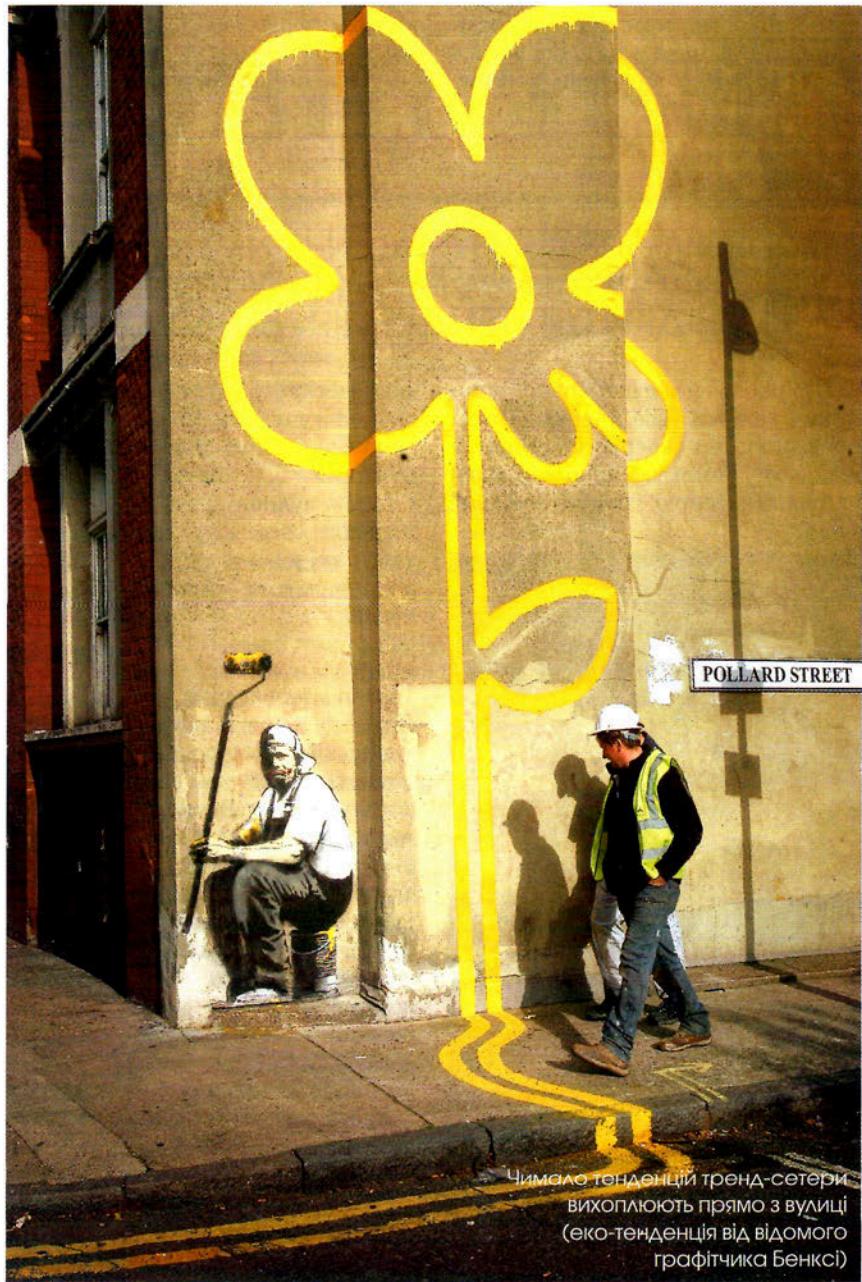
Одним з основних джерел західної вуличної моди є величезна кількість крамниць вінтажного (ретро) одягу й аксесуарів. Тобто, на відміну від японської вуличної моди, яка, за браком власної традиції, постійно щось винаходить, західна вулична мода радше живе за рахунок невичерпних можливостей комбінування елементів із величезного модного архіву, поєднуючи їх, зокрема, і з новими брендаами. Таким чином народжуються свіжі ідеї — деякі стають більш популярними й поширяються в в модному мейнстримі.

Ще одним об'єктом постійної уваги дослідників трендів є вуличне мистецтво: графіті, трафарети, вуличні плакати, стікері, вуличні інсталляції — будь-які види мистецького втручання в міський простір. Є сайти, на яких проводиться щоденний моніторинг написів та зображень на публічних поверхнях у великих містах.

У вуличному мистецтві, так само як і вуличній моді, легко можна відстежити найбільш поширені мотиви, при чому важливо, що не тільки естетичні, але й ідеологічні. ■

ФОТО: REUTERs

Як наслідок, у тренд-буках [див. словничок] можна побачити прогнози про те, що в наступному сезоні актуальним буде, наприклад, протест і революційність. Або навпаки — показова аполітичність і ліричність. Вуличне мистецтво є відкритим простором комунікації, доступним для будь-кого. В цьому й зосереджена його цінність для дослідника трендів. Величезна армія анонімних авторів одразу реагує на найбільш актуальні мотиви, відтворюючи їх у різних варіаціях. Залишається це тільки зафіксувати.

І продовжуючи: молодіжні субкультури, різноманітні туївки — все це тренд-спотери розглядають, з од-

ного боку, як лабораторії ідей, з іншого ж — як простір їх випробування на успішність. Результати спостережень оформлюються в тренд-буки — каталоги, за допомогою яких пересічні «споживачі» теж стають співавторами майбутніх модних тенденцій. Хоч це, на жаль, уніфікує моду.

А найуніверсальніший тренд-каталог — це, без сумніву, світова мережа.

ЯК СТАТИ ТРЕНД-АНАЛІТИКОМ

Ось що радять початківцям тренд-спотингу фахівці: «Споживачі в усьому світі активно викладають значну частину свого життя в Інтернет (щоб не сказати, проживають

СЛОВНИЧОК

Тренд — нова, щойно народжена тенденція; теперішнє, яке має всі шанси стати майбутнім.

Тренд-бук — каталог, де можна прочитати про все, що буде модним наступного сезону: які кольори, фактури, візерунки, гасла, настрої, теми, який силует і яке сприяння світу — з ілюстраціями.

Тренд-сеттер — фахівець, який стежить за новими тенденціями, намагаючись вгадати найперспективніші.

частину свого життя в ньому). Ви (чи ваша тренд-команда) можете споглядально «живіти» серед них на роботі, вдома, на вулиці». Не залишаючи свого місця біля комп’ютера, можна стати майже всюдиущим, читаючи он-лайн щоденники, спостерігаючи за трансляціями домашніх веб-камер, занурюючись у відеоролики на You Tube чи в мільйони фоток, викладених на сервісі Flickr споживачами від Мексики до Японії.

Додайте сюди спеціалізовані блоги і тематичні форуми. Все це називається зараз віртуальною антропологією. Завдяки Інтернету в сучасних антропологів, етнографів, маркетологів і тренд-аналітиків практично зникла потреба у «польових» дослідженнях.

Проте, навіть цілковито занурившись у блогосферу, всієї інформації обмежені кількості людей охопити, а тим більше проаналізувати та відфільтрувати, не до снаги. І тут на допомогу приходить необмежена кількість зацікавлених онлайн користувачів. Є безліч відкритих сайтів, присвячених полюванню на тренди, які заохочують власних відвідувачів до активної участі.

Щоправда, варто зазначити, що в цьому разі під словом «тренд» мають на увазі радше різноманітні цікаві та перспективні новинки, але «новинки» в найширшому розумінні — від інноваційного дизайну до змін, пов’язаних зі способом життя. Відповідно, безліч захоплених новизною та магією слова «тренд» користувачів нишпоряття Інтернетом у пошуках чогось особливого, що скоро стане масовим. Це досить-таки приємне заняття, адже воно дає тобі можливість бути «на крок попереду», долутися якоюсь мірою до авангарду моди.

Більше того, серйозні агенції – приміром, найпопулярніша trend-watching.com – відкривають відвідувачам власного сайта всі «таємниці виробництва», запрошууючи їх до співпраці. Попередньо провівши віртуальний експрес-майстерклас «як стати успішним тренд-вотчери», приваблюють пропозицією на кшталт «Надслалайте нам свої знахідки, якщо вони справді будуть цінними та новими, ви отримаєте винагороду».

ПІДСВІДОМІСТЬ СПОЖИВАЧА – ХАРЧ ДЛЯ РИНКУ

Напевно, що відсоток справді «цінних» знахідок непрофесійних тренд-аналітиків буде не надто значним, але ж для професійних тренд-аналітиків будь-які «знахідки» становлять цінність. По-перше, очевидними є переваги застосування якомога більшої кількості агентів спостереження. По-друге, коли користувачі/

БЕЗЛІЧ ЗАХОПЛЕНИХ НОВИЗНОЮ ТА МАГІЄЮ СЛОВА «ТРЕНД» КОРИСТУВАЧІВ НИШПОРЯТЬ ІНТЕРНЕТОМ У ПОШУКАХ ЧОГОСЬ ОСОБЛИВОГО, ЩО СКОРО СТАНЕ МАСОВИМ

споживачі здійснюють відбір, вони демонструють тим самим власні пріоритети, з чого тренд-вотчери вже роблять відповідні висновки.

Споживач є центральною постійтю, довкола якої ведуться пошуки майбутніх тенденцій. Найбільше спеціалістів цікавлять потенційні схильності та бажання «маленької людини» – те, що досі не виявлене, але можливе. Тому тренд-аналітики уважно ставляться до творчості й фантазування спожи-

вача – сфер, найменше підпорядкованих реальним обставинам, де всупереч наявному проявляється можливе.

Проте не варто забувати, що кінцевою метою цих пошуків нерозкритих можливостей людської природи є передусім розширення можливостей ринку. Так чи інакше, не раз уже ставало трендом «одягатися проти трендів». Але і це майже завжди перетворювалося на мейнстрім. ■

ЕКСКЛЮЗИВ

Прогноз на 2010-й – втеча від реальності у казку

ТИЖДЕНЬ дізнався про майбутнє від найпопулярнішого тренд-аналітика світу

17 червня в Києві в межах ініціативи TrendZoom пройшов майстер-клас одного з найвідоміших та найдорожчих світових тренд-сетерів – Лі Еделькорт. Лі займається прогнозуванням трендів з кінця 1980-х років, і за її словами, ще жодного разу не помилилася. Головним своїм робочим інструментом Еделькорт вважає власну інтуїцію, яку інші тренд-аналітики прозвали легендарною. **Тиждень** вдалося проникнути за лаштунки майстер-класу і дізнатися, чим житиме людство в наступні роки.

За прогнозами Лі, в 2009–2010 роках основною тенденцією буде «радісна експансионізація». Похмуру моду останніх двох десятиліть Лі пояснює страхом, пов’язаним з межею тисячоліть. Цікаво, що домінанта суконь у жіночому гардеробі вона вважає одним із симптомів такого страху – на її думку, сукня є варіантом захисної оболонки. Але тепер «людство нарешті готове подолати свої фобії і вступити в період радісного фантазування» – і просту та надійну сукню мають змінити більш складні комбінації елементів.

Більше того, тренд-сетер пророкує радикальне зменшення ролі базових елементів колекцій – джинсів, спідниць, футболок.

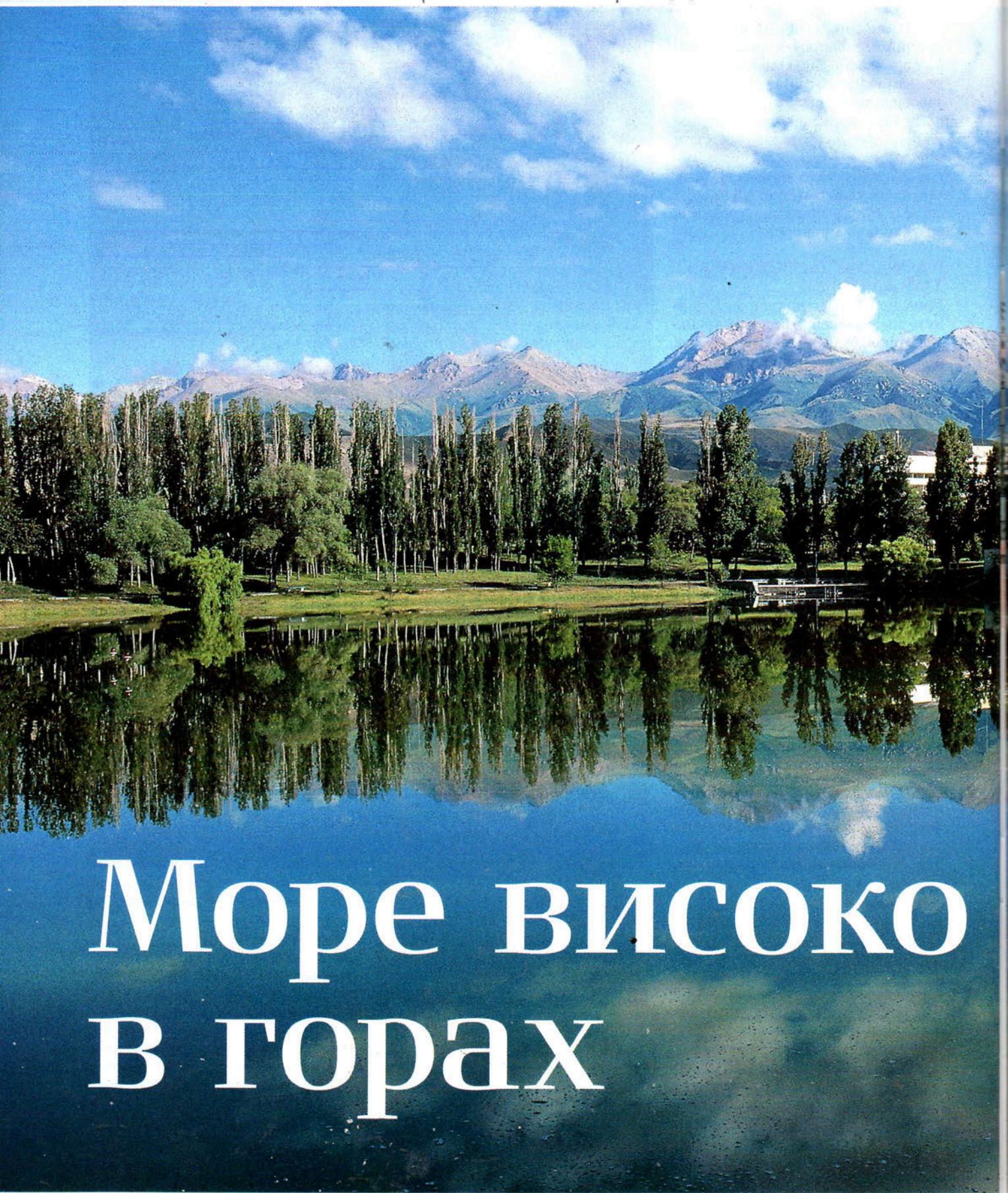

ЛІ ЕДЕЛЬКОРТ

Нічого простого, «нормального», функціонального, натомість – фантастичне, казкове, дивне, позбавлене сенсу. «Я хотіла привезти вам наркотики, але, на жаль, це неможливо, тому я привезла вам цю відеопрезентацію», – можливо, це ключова фраза щодо представлення новоготрена. Лі вважає, що люди втомилися від реальності – і на зміну реаліті-шоу приходить бажання втекти у світ фантазії.

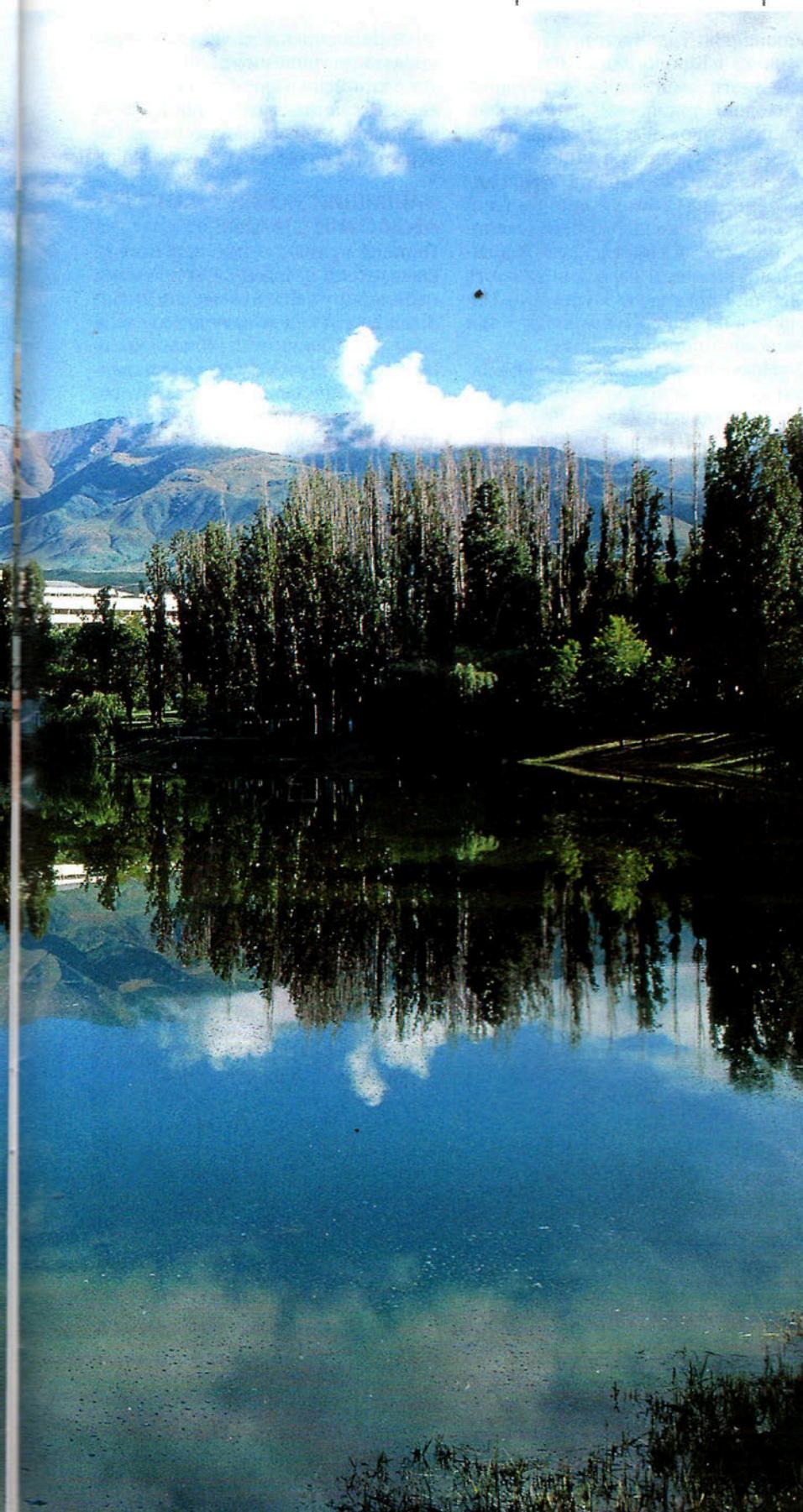
Ще одним трендом, значно тривалішим, Лі вважає зростання ролі природи і сільського господарства: «ферми будуть створені навіть у містах». Цей тренд вона локалізує в періоді 2010–2050. Еделькорт пророкує відмову від транспортування продуктів харчування і, відповідно, повернення сезонності в харчовій промисловості: «Нам більше не цікаво їсти полуницю на Різдво, ми хочемо її влітку, і вирощену в нашому регіоні.» У візуальній культурі домінуватиме біоморфний дизайн, наслідування ландшафтних та органічних форм.

Прогноз стосовно України – ми є найперспективнішими в Європі щодо «фермерського» тренду. До того ж наше молоде суспільство є динамічнішим і гнучкішим, з більшим творчим потенціалом. За прикладом Лі звернулася до... архітектури: в Європі, щоб побудувати якийсь експериментальний архітектурний об’єкт, треба роками чекати дозволів, до того ж отримати їх можна далеко не завжди. В молодому суспільстві все набагато простіше, і це відкриває широкі можливості. Очевидно, Еделькорт мало спілкувалася з нашими «архітектурними» чиновниками...

Море високо в горах

НАВІГАТОР

**ПОДОРОЖ НА ОДНЕ
З НАЙБІЛЬШИХ У СВІТІ
ВИСОКОГІРНИХ ОЗЕР
ІССИК-КУЛЬ –
ІЗ РЮКЗАКАМИ
ГІРСЬКИМИ ХРЕБТАМИ
ТЯНЬ-ШАНЮ,
З КАЗАХСТАНУ
В КИРГИЗСТАН,
ПОДАЛІ ВІД ОФІСІВ І
МІСЬКОГО ШУМУ**

АВТОР: Андрій Шевельов

У дитинстві я мріяв про білий пароплав... Здоровий, майже до неба, з прорізями, мов швейцарський сир, боками та товстою гучною трубою. Вже у дорослому віці до рук потрапила збірка творів Чингіза Айтматова зі зворушливим «Білим пароплавом» на синіх водах далекого Іссик-Кулю... Велика придана дорослості полягає в цілковитій можливості реалізувати потенційні дитячі мрії. Наприклад, побачити Іссик-Куль на власні очі.

Вирішуємо з друзями пройти класичну подорож гірських романтиків радянського часу – з Алмати через хребти Північного Тянь-Шаню в обійми озера Іссик-Куль.

Є два способи це зробити. Перший – із проживанням у готелях і санаторіях, зі стоянками «у спеціально відведеніх місцях» і екскурсоводами. Але в гонитві за звичними зручностями ми так і не побачимо місцеву природу – то схожу на Карпати й Крим, то по-своєму унікальну.

Тому вибираємо важчий спосіб, який передбачає долання перевалів, засніжених навіть улітку, багатокілометрові льодовики, глицеві ліси, альпійські луки та інші принади високогір'я. Додайте до цього

тижня активного відпочинку ще й безліч історичних місцін і легенд — і уявіть себе на борту боїнга, який заходить на посадку в аеропорт Алмати, залишаючи під крилом білі шапки гір.

СТОЛИЦЯ БЕЗ ЧИНОВНИКІВ

Алмати (в радянські часи — Алма-Ата) — велике, вкрите яблуневими садами місто, «батько яблук» — так це перекладається з казахської. Політичну й адміністративну столицю вже десять років як перенесли в місто Астану — колишній Целіноград, який у центральній, степовій частині Казахстану будували в 1950-х роках і українці. Уявіть собі Київ без

чиновників і депутатів, висланих, скажімо, в Кіровоград...

Алмати залишилося культурною діловою столицею — багато новобудов і автівок, відкриті люди. Проблем у сплікуванні не виникне жодних. Казахстан — країна, в якій донедавна не було національної більшості, а українські переселенці становлять 3% (445 тис. осіб) від загальної кількості населення. Навіть «вічний» президент Нурсултан Назарбаєв по-своєму українець — він учився в Дніпропетровську.

На обрії, крізь новобудови й хмарочоси, — засніжені вершини. Алмати побудоване в передгір'ї. Міський автобус їде прямо в гори!

Високо в горах руйнується традиційне уявлення про масштаби і відстані

Здригаючись металевими нутрощами після тривалого підйому, наше диво китайської автобусної промисловості зупиняється на кінцевій — на висоті 1800 м (майже наша Говерла). Ми виходимо й ідемо далі.

НАВІЩИЙ У СВІТІ ЛЬОДОВИЙ СТАДІОН

Перший привал — над спортивним комплексом «Медео». Він не тільки найвищий у світі, але має ще й найбільше за площею штучне льодове поле — 10,5 тис. м² і 170 км охолоджувальних труб. Ну, а для алматинців — це місце... шлюбних фотосесій. Трохи далі, на висоті 2200 м, у чудовому смерековому лісі спиняємося на ночівлю.

...Дощ. Небеса не просихають ні на хвилину, а ми, мокрі, йдемо вгору. На трохи тисячах метрів дощ перетворюється на сніг (на календарі — червень). За півгодини в хмарах виходимо на найвищу точку і, розгрібши сніг, знаходимо кілька штучно нагромаджених валунів — цей так званий тур символізує точку перевалу.

В турі, за традицією, треба залишати записи й цукерки — це правило гарного туристичного тону. Наразі знаходимо записку в консервній бляшанці: «Загін школярів алматинської СШ №... під керівництвом інструктора туризму Федченко К.М. зійшов на перевал Талгар. Погода сонячна» й дві-три місцеві карамельки. Кладемо і ми в банку дві вітчизняні барбариски, записку із «сніг, хмарно», й починаємо з'їжджати по вогкому снігові на дно наступної ущелини.

Наш «глейдинг» зупиняють підступні трупи повалених дерев. Чималенькі наплічники при кожній зупинці гулюють у спину, намагаючись потрапити донизу швидше за господаря. В ущелину Лівий Талгар спустилися втомлені, навіть юти не хотілося. На самому дні ущелини

ЯК ДІСТАТИСЯ

Літаком — просто в Алмати

Добиратися найкраще літаком «Київ — Алмати», ціна квитка — від 2000 грн. Можна потягом до Москви й далі — на Казахстан. Якщо юхати залізницею, загалом заощадите не більше \$100, однак мандрувати в купе доведеться чотири доби.

ФОТО АНДРІЙ ШЕВЧЕНКО

НАВІГАТОР

туркотіла річка, оточена шлейфами величезного каміння — воно мандрює разом з водою під час весняного паводка. Але нам гуркіт води не заважав — ми спали у наметах як убиті.

СНІГОПАД УЛІТКУ

Наступного дня, підсушивши взуття на газовому пальнику (за таких умов марно сподіватися на дрова), рушили до наступного перевалу. Хмари лежать низько, ховаючи вершини, але, на щастя, не дощить. Ліс лишається внизу, а ми долаємо пояс альпійських луків, вкритих рясним килимом гірських квітів.

Надвечір повалив густий сніг, надійно ховаючи квіти, гомінку річки й чудернацькі скелі, які нагадали мені айтматовських Вовка та Верблюда, що височіли по дорозі до білого пароплава.

А вранці було сонце — й ми побачили гори в усій красі. Світило в горах таке ж потужне, як і місцеві річки. Воно розтопило сніг на альпійських луках, звільнивши квітки. Натомість верхівки гір лишалися

білими, утворюючи незрівнянні контрасти із синім-синім небом і багатобарв'ям квіткового килима. Зачекавши, поки сонце розтопить сніг на перевалі, рушили далі вгору.

ний клаптик і швиденько ставимо намети. Натягнувши на себе весь одяг, виласими зі спальників, щоб подивитися, як місяць починає забарвлювати гори у незрівнянні ко-

СПУСК ВИЯВИВСЯ ЗНАЧНО КРУТИШИМ ЗА ПІДЙОМ. СТРАХУЄМО КОЖЕН КРОК ЛЬОДОРУБАМИ — НА ТРЬОХ ТОЧКАХ ВСЕ Ж НАДІЙНІШЕ

За п'ять годин підйому зголодніли мов вовки. Діставшись до перевалу, заходилися готувати чай, а це — в умовах ураганного вітру, який намагався скинути нас назад в ущелину, — не зовсім просто. Але ж як смакує той чай на висоті 4000 м...

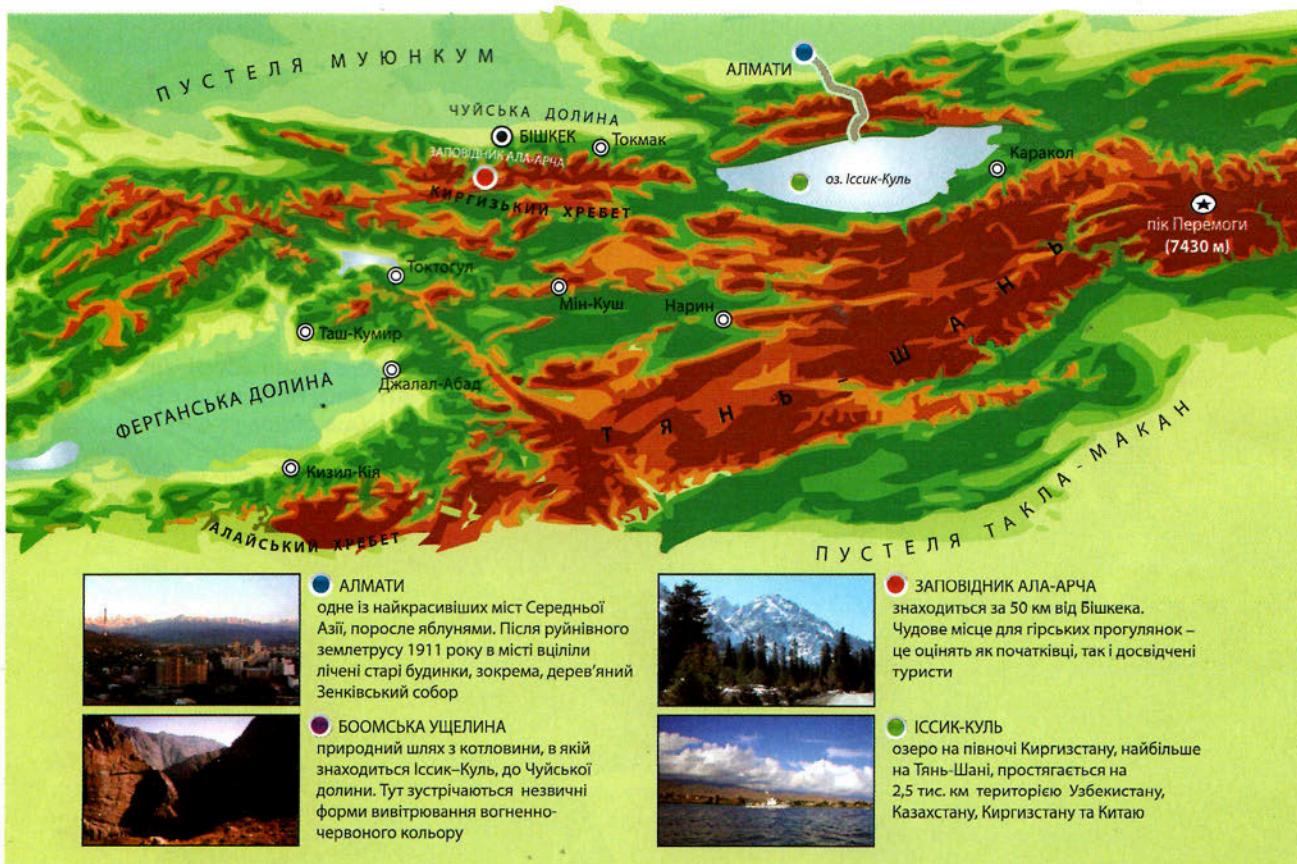
ЕДЕЛЬВЕЙСІ НА НЕЙТРАЛЬНІЙ СМУЗІ

Спуск виявився значно крутишим за підйом. Страхуємо кожен крок льодорубами — на трьох точках все ж таки надійніше. Вийшовши із зони снігу, знаходимо більш-менш рів-

льори. Наступного дня ми маємо перетнути кордон із Киргизстаном. А це знову майже 4000 м висоти.

Знаходимо величезну галевину едельвейсів і ще багато різних квітів, деякі бачимо вперше. Вони просто не ростуть з іншого боку перевалу... Отже, ми наближаємося до Іссик-Кулью — озеро таке велетенське, що відчутно впливає на мікроклімат довколишніх гір. Недаремно давні китайці прозвали Іссик-Куль за його розміри теплим морем. Теплим, бо вода площа на висоті більше як 1600 м не замерзає навіть узимку. ▶

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

Неприємною несподіванкою став потічок з назвою Озерний, який ми збиралися переплигати по камінчиках (принаймні, так уявляли, плануючи маршрут). А довелося перетинати несамовитий крижаний потік, який гуркотів у спалених на сонці вухах. Відчуття посилювали льодовики на обрії – з

Там, попереду, на синьо-синьому виднокраї Іссик-Кулю, з'явився білий пароплав. Виплив. От він! Із трубами в ряд, довгий, потужний, гарний. Він плив, як по струні, рівно й прямо... Не відриваючись, хлопчик із замілуванням дивився на білий пароплав. Той повільно й велично йшов своїм шляхом, невідомо звідки й невідомо куди. Було довго видно, як пливе пароплав, і хлопчик довго думав про те, як він перетвориться на рибу й попливе по ріці до нього, до білого пароплава.

Чингіз Айтматов. *Білий пароплав.*

них, певно, й народжується несподівано бурхливий Озерний.

До казахсько-киргизького кордону веде вибита у кам'яному скелі дорога, часто пересипана різниколіберними валунами: каменепади тут – звична річ. Ось нарешті й висота 3685 м. Межа двох середньоазійських держав проходить засніженим хребтом. Жодних застав чи позначок про перетин кордону, тільки іржава буда в глибині вже киргизької території нагадує, що людство дісталося і сюди, але – поставивши на гірському тілі недбале тавро – відступило донизу. А під нами відкрилася чудернацька ущелина Чон-Кемін.

Уявіть рівну й широчезну, мов декілька футбольних полів, рівнину, оточену двома крутыми хребтами. Внаслідок тектонічних процесів хребти зростали вгору, піднімаючи шмат рівної – як стадіон! – землі, яку вони затиснули між собою.

УКРАЇНЦІ НА КОРДОНІ ДВОХ АЗІЙ

У високій золотавій траві, що під вітром ходила хвилями, шарудили прудкі тварини, схожі на наших бабаків. Зачувши кроки, вони кумедно ховалися у численних норах.

Спускаючись, ми наздогнали трьох туристів із Алмати – чоловіка років під сорок і хлопця з дівчиною, яка виявилася етнічною українкою, про що радісно виголосила, тільки-но почула наші балачки. Україну пам'ятає п'ятирічна дівчинка – це був єдиний раз, коли Оксана відвідувала Батьківщину. Народилась і живе на півночі Казахстану, де колись наші батьки розорювали цілінний степ. Клімат у тих краях суровий, адже значна частина Казахстану – це, власне, Сибір. Ну, а де Сибір, неодмінно знайдеш українця.

Зустрів земляка – ладнай стіл. Побалували ми колег-«горців» справжнім українським салом і вітчизняними солодощами, поговорили про «сучасний стан і перспективи», аж поки геть сонні не порозходилися по наметах.

Наступного дня форсували Чон-Кемін – найбільшу річку району. Перейти її змогли, тільки піднявшись ущелиною до самих льодовиков, з-під яких виринає новонароджена, але одразу ж потужна й піниста, ріка. На підйомі до останнього – найвищого на нашему шляху – перевалу ми переночували

Традиційний ок-калпак захищає киргиза і від спеки, і від холоду

ФОТО АНДРІЙ ШАВЕЛЬОВ

Жасик-Кюль – високогірний молодший брат Іссик-Кулю

на більш-менш пологому дні невеликого кратера, звідки тільки-но зійшов сніг.

КРИМ ПОСЕРЕД КАРПАТ

Вранці перевал подолали легко. За дві години з'явився щось схоже на дорогу, де ми зупинили ГАЗ-66 із лінкуватим водієм. Надвечір в'їхали до Чолпон-Ати – містечка на березі Іссик-Кулю, справжнього моря із засніженим контуром гір. Цей контур дуже красиво відділяв воду озера від неба, адже і вода, і небо були однакового кольору – ніжно-рожевого у вечірньому сонці.

Вода напрочуд спокійна й холодна. Але... жодних пароплавів! Кілька риболовецьких баркасів на обрії – і все. Взяли ми з горя човен у ошелешеного прокатника (€5-7 на годину) і попливли в море (а як його назвати інакше, коли до іншого берега ще 60 км?). Рибалки поверталися. Здійнявся вітерець, а з ним з'явилися хвилі. Вітер міцнішав, він відносив нас у море. Видно,

пошуки пароплава доведеться відкласти на завтра.

Вдень Іссик-Куль вражав менше. Сірувата мла сковала далекий південний берег. Залюднені пляжі, дітлахи на матрацах, автівки, порожні пляшки довкола – все це до болю нагадувало Крим у розпал сезону. Щоправда, в Криму вода таки тепліша і пароплави є. Але то інші пароплави...

ПАМ'ЯТІ АЙТМАТОВА

...10 червня ми дізналися, що помер Чингіз Айтматов. Я дивився на оспіване ним озеро, перлину батьківщини письменника, і сподівався, що ще побачу айтматівський Білий пароплав. Як не на Іссик-Кулі, так деінде. Десь він є – великий корабель із продіявленими, мов швейцарський сир, боками й гучною трубою. ■

ДЕ ЖИТИ

Від власного намету до п'ятизіркового готелю

В Алмати, звідки варто розпочати подорож, готельний бізнес досить розвинutий. Тут є і п'ятизірковий «Хаятт Рідженсі Алмати» (одномісний номер – від \$375 на добу і вище), і цілком придатні, хоча й дорогуваті як для української кишені, тризіркові готелі «Казжол» (від \$80 і дорожче), «Євразія» (від \$170) «Прем'єр Алатай» (від \$175).

Якщо мешкати в наметі вам набридло ще під час походу, є альтернатива. На березі Іссик-Кулю у селищі Каджи-Сай нам запропонували такі умови: проживання в міні-готелі з усіма вигодами й повним пансіоном харчування у червні обійтеться у \$20-22 з людини, а в липні-серпні, тобто у пік сезону, дорожче – \$25-30. Ціни типові для всього регіону.

Що стосується закладів громадського харчування, то в Алмати їх багато й у них цілком кіївські ціни – від \$5 до \$50 на людину. На берегах Іссик-Кулю пристойний обід із шашликом коштуватиме значно дешевше – \$3-5.

Намалюйте М

КАПУЧИНО СМАКУЄ
БІЛЬШЕ, ЯКЩО ЙОГО
ЗАПРОПОНУВАТИ
З ПОСМІШКОЮ,
А НА МОЛОЧНІЙ
ПІНІ НАМАЛЮВАТИ
ВАШ ПОРТРЕТ

Автор: Вікторія Новицька

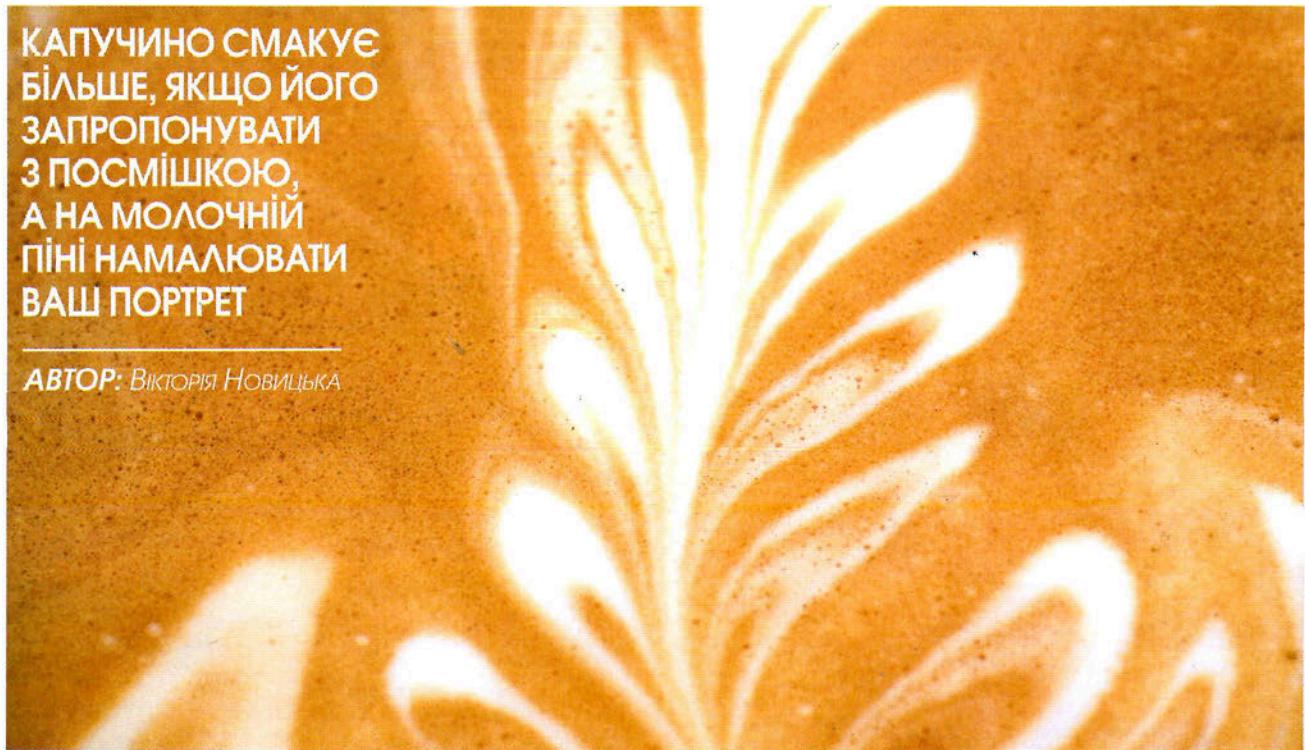

ФОТО: GETTY IMAGES

Пройджаючи нещодавно трасою, зупинилася біля якоїсь зачепаної автозаправки з кафе у пострадянському стилі. На високий сервіс, звісно, не очікую. Про «столичні прибамбаси» типу щойно завареного чаю з китайської провінції Фуцзянь теж не мрію — навколо поля, трава, корови. Але дівчина-офіціантка вражає фразою: «Ви яку каву будете: еспресо чи нескафе?» Розуміння того, що тепер не лише в модних міських кав'ярях, а навіть посеред українського степу можна випити філіжанку запашної натуральної кави зі щойно змелених зерен, мене справді приголомшило.

Хоча годі дивуватися — в Києві та інших містах-мільйонниках кав'ярень скоро стане більше, ніж аптек! Звичка заливати в себе півлітрову чашку розчинної «бадьорості» вважається тепер абсурдною, адже в меню сучасних кав'ярень знайдеться щонайменше 20 сортів і видів популярного напою. Більше того, «ідеальна кава», яку традиційно готують із

зерен стовідсоткової арабіки, також має численні смакові та ароматичні варіації. Наприклад, найсмачніша буде та, яку готують не з одного сорту, вирощеного десь у Колумбії, а з 2-10 сортів, змішаних у відповідних пропорціях. Ці суміші (бленди) мають усі відтінки бразильської, кенійської, мексиканської, панамської, ефіопської та інших сортів арабіки, що ростуть у різних кліматичних умовах, тому в чашці опиняється справжня феєрія.

КАВОВА ОДІСЕЯ

Способи приготування натуральної кави — окрема наука. В Італії, де щоденно випивають близько 90 млн філіжанок кави, навіть є окремий факультет при Неаполітанському університеті, де вивчають... як готувати еспресо і, відповідно, всі похідні від нього напої — капучино, макіато, мока, латте, тощо.

У нас еспресо стає дедалі популярнішим, вйтісняючи американо та каву по-турецьки. Всі професійні барісти знають як молитву єдиний у світі стандарт приготування еспресо: 7 г щойно змеленої

кави закладають відповідним рулем у холдер, крізь який протікає нагріта до 88-92°C вода під дуже високим тиском 9 бар (для порівняння: автомобільні покришки мають лише 2 бар.). Усе це робиться за 25 сек. — недарма «еспресо» з італійської перекладається як «швидко зроблений для вас». Якщо хоч якогось пункту не дотриматися (неправильна температура, менше кави, занадто сильний тиск на холдер), ідеального напою вже не вийде. Відповідно, не вдасться зробити якісне капучино чи латте, хочби як не вливати туди підготовлене молоко.

Об'єм чашки для еспресо (правильної форми і обов'язково товстостінної), за всіма правилами, не має перевищувати 60 мл, а справжньої кави еспресо в ній може бути не більше 35 мл. Причому обов'язково зі стійкою пінкою, не білою (це свідчить, що кава недоварена) і не чорною (переварена), а горіхового кольору з червонуватим відтінком. У «правильного» еспресо пінка «тигрова». А після останнього ковтка відчувається не виражена кислота або гіркота, а приємний присmak —

ені КАВУ!

шоколадний, цитрусовий чи горіховий, залежно від суміші.

Для капучино використовують чашки об'ємом 160-180 мл. Сmak збалансований, тобто повинні відчува-тися присмаки і кави, і молока. «Для напою з робусти, який характерні гіркуваті нотки, жирність молока має бути вищою, для арабіки, нап-ваки, меншою, інакше загубиться смак кави», — каже Олена Середа, директор компанії «Філософія» (TM Muzzetti). Крім того, пінку не можна викладати ложкою у велику «гору», як це досі роблять у деяких кав'ярнях, і не повинна містити великі міхурі — кавовий «капюшон» має бути одно-рідної структури з глянцем.

Ці деталі приготування та сервірування мають вирішальне значення, бо завдяки їм кавомані отримують ту саму «ідеальну чашку» кави. Втім, якість приготованого напою не зажди відповідає високій ціні (середня вартість еспресо у Києві — 15-25 грн, капучино — 18-30 грн). Інколи баріста підмішує до висококласних сортів кави дешевші або зменшує за-кладку до 4 г. замість стандартних 7 г. Але це швидше проблема підбору персоналу й системи обліку, яка дає змогу барменові «працювати на себе». Коли споживач стане вимогливішим до якості продукту й почне повермати погано приготова-

ний напій, не заплативши за нього, з'явиться тенденція до підвищення якості в усій рестораний галузі.

ВАМ КВІТКУ ЧИ СЕРЦЕ?

У* кав'ярнях особливою фішкою стало використання техніки «Latte Art» — малювання молочною піною на каві. Замовивши, приміром, капучино, можна очікувати, що на його «шапці» замість традиційної шоколадної посыпки з'явиться серце, яблуко з хвостиком чи ажурний листочок (розета). Для цього баріста певним чином вливає підігріте й збите молоко 3,5%-ої жирності у центр чашки і робить кілька малопомітних коливальних рухів пітчером (спеціальним глечиком). Деякі кавові «живописці» настільки вдосконалюють свої уміння, що за допомогою звичайної зубочистки за кілька секунд малюють на каві кораблі, ведмедиці, лицарів і навіть пропонують клієнтам випити їх власні молочно-кавові портрети. За словами Мас-сімо Вентури, чемпіона Італії з артистичного капучино, «молоко мусить пом'якшувати смак кави, але якщо вона стає є її красивою, це все одно, що до якісного товару додати ексклюзивну упаковку». Якщо баріста ще й усміхнеться, зроблений ним напій стане на третину смачнішим. ■

ДУМКА ФАХІВЦЯ

Головне — вміти готувати

СЕРГІЙ РЕМЕНІННИЙ
національний координатор
українського відділення
Європейської кавової асоціації
(SCAE), TM Ionita

Якість кави в спеціалізованих закладах з кожним новим оператором зростає. Тут важлива не лише якість кавового зерна (в цілому, в Україні ситуація дуже позитивна), а і якість приготування цих зерен у самих закладах, що забезпечує не менш ніж дві третини успіху. Завдяки техніці приготування можна зварити пристойний напій навіть із посереднього зерна і, напіваки, «убити» найкращий сорт кави. Нажаль, останнє поки що переважає в сьогоднішній ресторациї, хоча баріста починають «відточувати» еспресо, наливаючи вже класичні 30 мл, а не повну чашку, як тричотири роки тому.

КАВОВІ СТАНДАРТИ

Еспресо

25-30 мл міцної кави, звареної з 7 гр. розмелених зерен під високим тиском за 25-30 сек.

Рістретто

Вдвічі менша, концентрована порція еспресо, приготовлена за той самий час. Рістретто значно багатша за смаком, ніж еспресо.

Капучино

Суміш еспресо і спіненого молока у співвідношенні: 40 мл еспресо, 40 мл молока високої жирності та 40 мл молочної пінки.

Латте

Трьохшаровий напій на базі еспресо з великим вмістом молока і молочної пінки. Можливе додавання всіляких сиропів.

Мока

Готується так саме, як і латте, але з додаванням шоколаду чи сиропу, прикрашается збитими вершками.

Американо

Еспресо, розбавлений водою до об'єму 120-220 мл.

Еволюція в пробірці

ЗАВДЯКИ КИШКОВІЙ ПАЛИЧЦІ ВЧЕНІ ЗА 20 РОКІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО ПІДТВЕРДИЛИ ТЕОРІЮ ДАРВІНА

Автор: ОЛЕНА ГОРБЕНКО,

КАНДИДАТ БІОЛОГІЧНИХ НАУК, Інститут молекулярної біології і генетики НАНУ

Сьогодні тільки неосвічена людина заперечуватиме концепцію еволюційного розвитку життя на Землі. Але американським ученим лише фактів виявилося недостатньо — їм потрібно на весь голос крикнути: «Товариши! Всесвітня еволюція відбулася!». І вони зробили маленьку еволюцію в лабораторних умовах.

ПІД ПРАПОРОМ ДАРВІНІЗМУ

Напевно, ще ніколи так не трусило науковий світ, як у епохальному 1859 році. Відомий нам усім із підручників англійський учений Чарльз Дарвін опублікував свою думку щодо механізмів розвитку життя на Землі — еволюції та природного добору.

Ефект від опублікованої праці сягнув таких меж, що навіть дами з вищого світу вважали останнім криком моди обговорювати нову теорію на прийомах. Звичайно, у своїй роботі Дарвін не міг передбачити всього, адже навіть закони генетики стали відомі лише у 1900 році, тому

люція — це такий тривалий процес, що спостерігати його за одне життя дуже важко. Але за багато життів можливо.

Від цього відштовхувалися вчені з Державного університету штату Мічиган під керівництвом доктора Річарда Ленскі. Група Ленскі спробувала відтворити еволюцію в пробірці. В цьому їм допомогла звичайнісінька бактерія — кишкова палічка *Escherichia coli* (*E.coli*). Ця бактерія здійснює улюбленицею мікробіологів, адже вона одноклітинна за будовою, кожні 20 хвилин розмножується поділом на дві дочірні клітини та не потребує дрігих «продуктів харчування».

44 ТИСЯЧІ ПОКОЛІНЬ — ЗА 20 РОКІВ

Дослід розпочали з одного мікроорганізму. Помістивши кишкову палічку на поживне середовище, вчені дочекалися, поки вона розмножиться, й відбрали 12 дочірніх колоній. Кожну таку колонію науковці посадили рости в окрему по-

лих мікроорганізмів з усіх 12-ти пробірок і переносили в нові 12 пробірок із глюкозою, якої знову ж таки вистачало тільки до обіду.

Спираючись на те, що вчені вже знають про механізми еволюції, Ленскі очікував, що мікроорганізми у пробірці із часом мутуватимуть. Більшість мутацій будуть шкідливими й зумовлять смерть бактерій, деякі мутації взагалі нематимуть помітного впливу на організм, а деякі призведуть до формування нового різновиду кишкової палички, що виживатиме за умов голоду краще, ніж предки і згодом повністю витіснить своїх менш пристосованих родичів.

Експеримент розпочався 1988 року. «Спочатку я думав, що це буде десь кілька тисяч поколінь, — згадує Ленскі. — Але дослід усе ще триває й залишається дуже цікавим». За 20 років науковці отримали більше 44 000 поколінь, з яких кожну 500-ту генерацію заморозили в кельвінаторі — спеціальному холодильнику з наднізькою температурою. За таких умов зберігання кожний зразок із мікробами за потреби можна розморозити й повторити дослідження з будь-якої точки або ж віддати мікроби на аналіз.

БАКТЕРІЯ ЗМІНИЛА ХАРЧ

З часом дослідники побачили, що наступні покоління мікробів усе суттєвіше відрізняються від своїх предків. Вони почали рости на 75% швидше й побільшали.

Через 33 127 поколінь науковці помітили, що в одній пробірці відбуваються дивні речі — вона стала мутного кольору. Таке спостерігається, коли в пробірці ростуть мікроорганізми, які живляться не глюкозою, а цитратом, що є в поживному

**БІЛЬШІСТЬ ЗІБРАНИХ ДОКАЗІВ
ЕВОЛЮЦІЇ НЕПРЯМІ, АДЖЕ
ЕВОЛЮЦІЯ — ЦЕ ТАКИЙ ТРИВАЛИЙ
ПРОЦЕС, ЩО СПОСТЕРІГАТИ ЙОГО
ЗА ОДНЕ ЖИТТЯ ДУЖЕ ВАЖКО.
АЛЕ ЗА БАГАТО ЖИТТІВ МОЖЛИВО**

сучасна теорія еволюційного вчення дуже змінена й доповнена. Хоча наукова спільнота вже давно визнала феномен еволюції, механізм, за допомогою якого відбувається процес, є гострим і суперечливим питанням. Більшість зібраних доказів еволюції є непрямі, адже ево-

судину з поживним середовищем. За джерело енергії для мікробів вибрали глюкозу, яку додавали лише вранці в дуже малій кількості — якраз, щоб вистачило до обіду. Решту дня й ніч бактерії голодували. Наступного ранку науковці відбрали невелику кількість зголодні-

НАВІГАТОР

За 20 років «голодного» експерименту 44 тис. поколінь кишкової палички навчилися «живати» поживне середовище навколо себе, почали швидше рости і на 75% побільшали у розмірі

для бактерій середовищі. Але за умов, відтворених у лабораторії Ленскі, таке живлення не притаманне кишковій паличці! Тож спочатку дослідники вважали це випадковим забрудненням пробірки, верталися на покоління назад і повторювали крок. Але згодом переконалися — кишкова паличка самотужки «навчилася живати» цитрат.

У працях про спосіб життя бактерій описано кілька дослідів, де кишко-

ва паличка вживала цитрат як джерело енергії. Однак для цього їй необхідне спеціальне утворення — плазміда. Це кільцева молекула ДНК, що кодує відсутні у палички ферменти для переварювання цитрату. Таку плазміду вводили до E.coli штучно, взявши її в інших мікроорганізмів. Але Ленскі не робив нічого подібного! Його мікроби передували в стерильних умовах, не піддавалися жодній штучній маніпуляції й не мали плазміди. Отже, бак-

терії еволюціонували самі і, як наслідок, набули здатності переварювати цитрат.

ГРА ЖИТЯ НА МОЛЕКУЛЯРНОМУ РІВНІ

Треба було з'ясувати, коли це сталося. Дослідники повернулися до заморожених зразків, щоб віднайти відповідь і врешті-решт дісталися 31 500 покоління, де кількість цитрат-споживаючих клітин становила 0,5% популяції. Через 1000 поколінь кількість таких мікробів зросла до 19%, а потім вони майже зникли у поколінні 33 000. Але вже через 120 поколінь нові кишкові палички почали домінувати над своїми попередниками.

Такі коливання чисельності яскраво демонструють, як поступово відбувається процес еволюції. Очевидно, що здатність істи цитрат не є результатом одиничної мутації. Перші мутовані бактерії, які отримали здатність живитися цитратом, все ще не могли конкурувати зі своїми немутантними родичами й були ними майже витіснені. Але через деякий час відбулася додаткова мутація або навіть декілька, що зробило їхніх власників домінантними.

«Спостерігати гру життя на молекулярному рівні — велике задоволення, — коментує експеримент Бернард Палссон із Каліфорнійського університету. — Ці досліди яскраво підтверджують еволюційну теорію й тому ми у настільки піднесеному настрої від результатів».

Варто також згадати, що експеримент проводили в 12-ти паралелях. Хоча лише в одній пробірці відбулася карколомна зміна, тенденції еволюціонування спостерігалися в усіх паралелях — прискорення росту мікробів і збільшення їх розмірів.

НАСТУПНЕ ЗАВДАННЯ — ГЕНИ

Надихнувшись результатами групи Ленскі, дослідники з інших лабораторій почали посилено вивчати еволюцію мікробів у пробірках. І не тільки мікробів. Тривають досліди з найпримітивнішими організмами — вірусами й набагато складнішими за мікроби дріжджами.

А перед науковцями під керівництвом Ленскі нині постало складніше й триваліше завдання — визначити, в яких генах кишкової палички відбулися мутації. Дослідники сповнені ентузіазму, адже вони вперше у світі зуміли яскраво й беззаперечно продемонструвати еволюцію в дії. ■

ЄВРО-2008: все перше

У ФУТБОЛІ, ЯК І ЗВИЧАЙНОМУ ЖИТТІ, ЩОСЬ ЗАВЖДИ ТРАПЛЯЄТЬСЯ ВПЕРШЕ. І ЄВРО-2008 НЕ ВИНЯТОК ІЗ ПРАВИЛ

Автор: Владислав Головахін

Чемпіонат Старого світу дає немало приводів для статистичних узагальнень. Дехто, не відриваючись від телевізора, підраховує хвилини, голи, кількість передач, кутових і офсайдів. Комусь близчча буквальна бухгалтерія – витрачене й зароблене під час Євро: якщо до початку цього річного форуму говорили про прибутки, то наразі все більше фахівців торочать про фінансові втрати. Натомість **Тиждень** вирішив зосередитися на пливкій футбольній «валюті» – емоціях, що їх відчували причетні до свята після дебютних перемог і поразок.

ПЕРШИЙ ГОЛ

У матчі-відкритті Швейцарія – Чехія господарі чемпіонату продемонстрували швидкісний атакувальний футбол. Перша половина гри пройшла перевагою швейцарців. Проте понад усі похвали грав того вечора голкіпер Петер Чех. А в другому таймі спрацювала давня аксіома: «Не забиваєш ти – забивають тобі». Молодий Вацлав Сверкош, який вийшов на заміну Яну Коллеру, досяг успіху. Після невдалої спроби суперника створити штучне положення поза грою Томаш Галашек перекинув м'яч на хід Вацлаву, який вийшов сам на сам із воротарем господарів і точно пробив у правий нижній кут, що й дало змогу отримати потрібний слов'янам результат.

ПЕРША ТРАВМА – ПЕРШІ СЛЬОЗИ

Та для швейцарців усе могло склас-тися інакше. Якби на останній хвилині першого тайму в зіткненні зі Зденеком Григерою не отримав прикур травму капітан команди Александр Фрай. До цього нападник

збірної Швейцарії неабияк попсу-вав нерви Чеху (між іншим, він і Україні ледь не забив, коли ми пере-могли швейцарців у 1/8 фіналу на чемпіонаті світу-2006). Здавалося, гол у виконанні Фрая неминучий, але потім сталося зіткнення з Гри-герою. Оглянувши Александра, лікарі винесли вирок: швейцарець має по-кинути поле. Очевидно, Фрай уже тоді зінав, що до м'яча на чемпіонаті йому більше не торкнутися. Тому й не приховував своїх сліз – сліз болю й розчарування.

ПЕРШИЙ СКАНДАЛ

У поєдинку Німеччина – Польща поляків поховав дубль Лукаша Подольські. Цей форвард досі має подвійне (німецьке й польське) громадянство. 23-річний спортсмен не втомлюється підкреслювати, що народився в Польщі і дуже любить цю країну. «Свого часу я прийняв рішення грati за збірну Німеччини, і воно було пра-вильним. Проте в моїх грудях завжди битимуться два серця», – говорить він дещо пафосно, хоча й щиро. Забивши перший гол, Подольські осо-блівих радощів з цього приводу не виявив. Та й після другого м'яча Лукаш напрочуд мляво відсвяткував перший дубль турніру.

Ця історія миттєво отримала по-літичне продовження. Варшавський політик Мирослав Оржеховські (лідер «Ліги польських родин» – правих консерваторів) запропонував за такий «злочин» по-збавити футболіста польського громадянства. Лукаш називав ці погрози смішними. До речі, в німецький тріумф вагомий внесок зробив партнер Подольські Мирослав Клозе, який віддав Лукашу голеву пере-дачу. Клозе народився й до 14-ти років жив у Польщі.

ПЕРШИЙ РОЗГРОМ

Напередодні поєдинку фаворитів Євро Голландії та Італії великого рахунку не передбачалося. Статистика впевнено свідчила на користь підопічних Роберто Донадоні – за останні 30 років італійці зіграли з представниками країни корів, ві-тряків і тюльпанів 8 матчів, в яких шість разів перемагали, й двічі команди розходилися миром. Але підсумковий рахунок на табло зму-сив чутливих італійських уболі-вальників здатися плачем. Чинні чемпіони світу були розбиті вщент. Підопічні колись близького напад-ника, а нині успішного тренера Марко ван Бастена спромоглися на без перебільшення видатну гру. Спочатку відзначився реактивний Рууд ван Ністелрой. За ним під-йшла черга Веслі Снайдера. А в другому таймі розгром завершив Джованні ван Бронхорст. Судячи з усього, голландцям сподобалося за-смучувати фаворитів – своїми по-тужними атаками вони не забари-лися прикро вразити французів. У підсумку – 4:1 на користь «пома-ранчевих».

ПЕРШИЙ ГЕТ-ТРИК

Hat-trick з англійської переклада-ється як «трюк із капелою». На-прикінці XIX – початку ХХ ст. джентльмені на знак захоплення грою футболіста, який забивав в одному матчі три голи, дружно ки-дали на поле свої капелюхи. Цей елемент вбрання з буденого життя поступово зник, а термін зали-шився. Перший гет-трик на Євро-2008 вдався іспанцеві Давидові Ві-льї – він розгромив росіян усього за 55 хвилин ігрового часу. При цьому наші сусіди мали далеко не безпорядний вигляд. Просто в кож-

Вітшний гол Романа Павлюченка
Росію не врятував, та за державу вже
не так прикро

ному епізоді вони трохи не дотягували до завзятих іспанців. І навіть гол Романа Павлюченка, який розмочив суху серію Вільї, до зламу на користь росіян так і не привів.

ПЕРШИЙ «УКРАЇНСЬКИЙ» ГОЛ

Перед протистоянням Хорватія – Німеччина всі традиційно ставили на «німецьку машину». Та не так сталося, як гадалося. Слов'яни здолали суперника з рахунком 2:1, а перший гол забив капітан донецького «Шахтаря» Даріо Срна. Загалом саме в хорватській команді наразі найбільше футbolістів, які коли-небудь виступали у нашій першості. У цьому поєдинку Срну замінив Йерко Леско, котрий захищав кольори столичного «Динамо», а воротар хорватів Стіпе Плетикоса свого часу виступав за «Шахтар». Також у заявці підопічних Славена Білича є Огнен Вуковіч – у нинішнє міжсезоння він перейшов до київського «Динамо». А на додаток за бурхливу реакцію за підкат Леско наприкінці поєдинку був вилуче-

ний з поля півзахисник німців Бастіан Швайнштайгер – ось і перше видalenня в турнірі.

ПЕРША ЗЛИВА. ПЕРША ВТРАТА

До 15-ї хвилини матчу Швейцарія – Туреччина погодні умови були просто нестерпними. А згодом вони стали катастрофічними: сильний дощ став подібним до тропічної зливи. Добре, що відмінна дренажна система газону витримала стільки води. У спортивному сенсі цей поєдинок став примітним з двох причин: тут відбулася перша вольова перемога чемпіонату. Підопічні Фатіха Теріма, програючи після голу швейцарця Хакана Якіна, змогли в другому таймі спочатку поновити рівновагу, а потім на 93-й хвилині, в компенсований арбітром час, забити звітняжний мяч. Завдяки цьому Швейцарія на Євро-2008 першою втратила всі шанси на вихід із групи.

ПЕРШІ У ЧВЕРТЬФІНАЛІ

В авангарді щасливчиків до плей-офф пробилася збірна Португалії,

здолавши спочатку турків (2:0), а потім і чехів (3:1). За добу до неї приєдналися наші суперники з відбору до ЧС-2010 хорвати (перемогли Австрію – 1:0 та Німеччину – 2:1). Наступного дня більш ніж упевнено цей крок зробила Голландія. А звання найнаполегливішої команди європершості заслужили турки. По тому, як вони феєрично перегралі господарів чемпіонату, настало черга чехів пакувати валізи. Під рівномірний дощик турецька збірна спокійно пропустила два мячі. Але знайшла в другому таймі ресурси, аби прокинутися, зрівняти рахунок і за кілька хвилин до фінального свистка втретє приголомшили збірну Чехії. Чим знову довела, що палке бажання перемогти цілком спроможне компенсувати командні недоліки. До речі, в матчі Чехія – Туреччина був зафікований ще один рекорд – одразу чотири футbolісти показали найвищу швидкість на чемпіонаті – 28,5 км/год. Між них – Ян Коллер, якому 35 (!) років. ■

«МИСТЕЦТВО НЕ ЗДАТНЕ ЗМІНИТИ СВІТ»

ФОТО: КИРИЛО ХАЙЛОВ

**ОДИН З НАЙВПЛИВОВІШИХ СВІТОВИХ КУРАТОРІВ СУЧASНОГО
МИСТЕЦТВА РОДЖЕР БРЮГЕЛЬ ПОСТАВИВ ДІАГНОЗ УКРАЇНСЬКОМУ
МИСТЕЦТВУ**

Монолог записала Лариса Даниленко

Dокумента була започаткована в кризовий період для німецького суспільства. Можна сказати, що вона була реакцією на виклик, що поставила перед німецьким суспільством поразка проекту Просвітництва. Тобто її мета полягала у віднайденні яко-

гось нового проекту, нових шляхів, нового ґрунту для об'єднання суспільства. В цьому, як на мене, якраз і полягає роль мистецтва. Звичайно, не можна сказати, що мистецтво впливає на суспільство безпосередньо, ні. Але якимось непрямим чином воно може здійснювати свій вплив. І от якраз такі травматичні си-

туації, конфлікти та нерозуміння є тим, з чим мистецтво може працювати, пропонуючи нові способи бачення чи запрошуючи до пошуку. Ну і крім того, останнім часом бачимо тенденцію, коли мистецькі твори стають більшою мірою дизайнерськими об'єктами. Так от Documenta виконує в цій ситуації функцію про-

тиотрути, адже її завданням є перевідсім наштовхувати на роздуми. Україна як культурний регіон мені відома давно, але досі я не мав нагоди ступити на цю землю. Я знаю імена й глибоко шаную творчість таких українських майстрів, як Олександра Екстер, Казимир Малевич, Борис Михайлів. Взагалі я дуже стримано поводжуся з іменами, тому не хочу називати відомих мені молодих митців. Можу випадково образити інших. До того ж, у Києві у мене було обмаль вільного часу. І я спілкувався переважно з учасниками майстер-класу.

Побачити більше, імовірно, доведеться іншим разом. Гадаю, це не останній мій візит в Україну, хоча сьогодні я не можу сказати, коли саме повернуся сюди знову.

Я маю палкі почуття до Східної Європи. І намагаюся відвідати регіони, де не склалося побувати, коли я готовував Documenta-XII. Звісно, таких країв чимало, і майже звідусіль я отримую запрошення, хоча приймаю далеко не всі. На офіційний лист фонду «Ейдос» вирішив відповісти, бо мені запропонували зустріч у форматі майстер-класу. Саме такий тип спілкування мені особливо цікавий: я не люблю проводити презентації. Я людина, яка з насолодою працює і виробляє творчий продукт.

Під час майстер-класу я відчув сильну енергію, которую випромінюють молоді українські митці, й побачив велику проблему — дефіцит відповідних інституцій, які були б спроможні їм допомогти. Наразі можна тільки сподіватися, що коли-небудь українське мистецтво стане середовищем, яке на достойному рівні будуть фінансувати держава або приватні установи. Я не маю на увазі «метеликів» на один день як, наприклад, центр Джорджа Сороса.

Потрібні місця, куди меценати вкладатимуть гроші на тривалий термін — мінімум на 10-15 років. Потрібні зацікавлені особи, які налагодять міжнародний культурний обмін. Зараз в Україні я не бачу ні таких грошей, ні таких людей, і це прикро. Але спостереження за побутуванням мистецтва в таких складних умовах особисто для мене є дуже корисним досвідом.

Що робити українським художникам, щоб їх помітили на європейській арт-сцені? Не хочу вказувати творчим людям, як саме вони повинні чинити. Мистецтво було б дуже

Фото: REUTERS

Інсталяція з мотузок, палиць і людей видатного хореографа сучасності Тріши Браун

нудним, якби в ньому існували точні рецепти. Але можу сказати, що креативні одиниці, які цікавлять мене, не є ізольованими від усього світу індивідуальностями. Вони завжди знайдуть певні зв'язки й спільні риси з будь-яким культурним оточенням. Це є робить їхню позицію дуже вагомою.

Мистецтву треба виходити в публічний простір — лише тоді воно може зацікавити собою глядача та має шанс вписатися в міжнародний контекст. Але зазвичай це відбувається за однієї умови: коли всі сторони в процесі спілкування тямлять, про що йдеться. Тому нині українським митцям варто чітко визначи-

тися з тими поняттями, якими вони оперують. Інакше їх і далі ніхто не розумітиме.

Про рятівну силу художності та вплив мистецтва на суспільство я наслухався під час київського майстер-класу. За всієї моєї пошани до мистецтва, не впевнений, що воно спроможне когось врятувати чи змінити світ. Якщо вам так хочеться всесвітніх метаморфоз, треба використовувати інші засоби.

Намагайтесь якомога швидше позбавитися роздумів про ефективність. Це поганий орієнтир. Ефективність неможливо ні зафіксувати, ні вирахувати. Апарату, що робить такі виміри, немає, при-

Інсталяція Черчіля Мадікіди Status:
скриньки, завіси, свічки, хрести,
стрічки, квіти

митцями. Ні, я не хочу сказати, що у вас таких немає. Я маю на увазі, що в цьому питанні національність ні до чого. Має значення лише професійний рівень. Вважаю, що художники можуть до певного часу використовувати свої локальні при'язки, локальні почуття, але врешті-решт їм доведеться звертатися до універсальних категорій. Це неймовірно важко, тому прориви й трапляються так рідко. Бажаю також бути «вбудованим» у систему зв'язків і комунікацій. Так би мовити, стати помітним спільноті. Це дас великі шанси, але й вимагає від художника чимало.

Ті, хто добре почуваються на вечірках, переважно погані митці. Бо майстер не має часу на тусовки. Досить часто художники намагаються вирішити проблему публічності, перекладаючи її на кураторів. Та й це не вихід; не можна стати цікавим іншим, якщо ти ховаєшся за чиюсь спину. Але я не думаю, що така ситуація трагічна. Мистецька система ефективна сама собою. Інформація майже миттєво потрапляє до зацікавлених осіб. Інновацій як таких зазвичай дуже мало, і звістка про щось принципово нове обов'язково знаходить потрібного адресата.

Моя обізнаність щодо українських культурних стереотипів вельми обмежена. Що впало в очі під час роботи в групах – ваші люди один одного підтримують.

наймні, мені він не відомий. Від мистецтва можна взяти щось для себе, чогось навчитися, й то навряд чи в прямий спосіб. Українські художники чимало розмірковують про зміну глядацької свідомості. Це ще один романтичний забобон: едина мета таких зустрічей – спілкування митця та його візаві. Все інше відбудеться (або не відбудеться) незалежно від нашої волі та уяви.

Треба знайомитися з простором міста й свої проекти вписувати в його межі. Не варто боятися не-

вдачі або реакції міської влади. Треба робити свою справу, але усвідомлювати, що така реакція можлива: мистецькі ініціативи в публічному обширі обов'язково впливатимуть на певний політичний досвід. Бажаю вчасно потурбуватися про фото та відео, створити медіальну копію проекту, з якою ви й будете працювати в майбутньому. Актуальний художник повинен бути і точним, і гнучким водночас. Принаймні, вперто вчиться цього.

Щоб зацікавити кураторів Documenta, треба бути просто хорошиими

ДОСЬЄ

Свобода Бюргеля

Роджер М. Бюргель – відомий німецький куратор, арт-критик і теоретик мистецтва, був арт-діректором та автором концепції виставки Documenta-XII, що відбулася в 2007 році.

Напередодні відкриття 2007 року міжнародного художнього форуму Documenta-XII у німецькому Касселі, ЗМІ наче сказалися: всі, як один, писали про наближення нової мистецької ери. Глобальні зміни на величезній території європейського contemporary art пов'язували з ім'ям нового куратора й арт-діректора, знаного мистецтвознавця, критика, лектора, письменника й науковця. Задовго до того, як його запросили очолити че-

говий форум, Бюргель почав вивчати історію створення цієї міжнародної виставки й навіть написав про неї книгу, яка швидко здобула популярність у фахових колах. Мініяни кураторів, наче рукавички, і надавати їм повну свободу дій – у давніх традиціях найвплівовішої арт-імпрези Старого світу. Свобода Бюргеля втілилася в рішучій відмові експонувати роботи славетних сучасників: перевагу він відав об'єктам, створеним у різni часи маловідомими або геть не відомими майстрами. Також новий опікун не використовував звичні текстові коментарі, які розтлумачують глядачеві, що й до чого. «Documenta – найважливіший форум Європи, який впливає на фор-

мування мистецтва в усьому світі, – пояснював він свою «погану поведінку», – не можна сприймати його як еквівалент економічних досягнень у мистецтві або хіт-парад витворів та імен. Пора зосередитися на естетичному досвіді».

Після відкриття Documenta-XII ті самі ЗМІ, які нещодавно складали Бюргелю мадrigали, назвали форум «провальним і найгіршим за всю історію існування виставки». Натомість її куратор залишився надзвичайно задоволеним: «Documenta працює, як своєрідний народний університет. Вона дає змогу розширити провінційний погляд західної людини завдяки ознайомленню її з іншим мистецтвом».

ПЕРСОНАЛЬНЕ

ДУРА

ДОВІДКА

Все почалося з Пікассо

Documenta – одна з найбільших міжнародних виставок сучасного мистецтва, проходить що п'ять років у німецькому місті Кассель. Починаючи з першої експозиції 1955 року, що об'єднала найзначиміші мистецькі постаті того періоду, таких як Пікассо, Кандинський, Де Кірко та ін., Documenta і далі зберігає свій статус однієї з найвпливовіших подій мистецького світу. Водночас, специфікою більш пізніх експозицій є також широта огляду, – присутність там авторів з усіх континентів та увага до локальних особливостей світу мистецтва. Тоді як кількість авторів, представлених там щоразу змінюється, залежно від підходу нового арт-директора, кількість відвідувачів усе зростає. Так останньо Documenta відвідало 750 тисяч глядачів. Разом з тим, за своєї «масовості», Documenta залишається однією з найбільш інтелектуальних виставок сучасного мистецтва.

Саме мистецтво виставки полягає не в тому, щоб чогось навчити і щось продемонструвати, а в тому, щоб захопити людей до співчасті, викликати бажання отримати більше інформації. Тому навіть зіткнення з власним нерозумінням може бути продуктивним, оскільки вказує на власні межі й стимулює до пошукувів. Очікувана революція відбулася, та цього ніхто, крім кураторів Documenta, здається, не помітив. Подейкують, що прихильники «хіт-парадів» наразі збираються брати участь виключно у Венеціанській бієнале. Там на святе – табель про ранги – поки що ніхто не зазіхав. Що ж до Роджера Бюрґеля, то він і далі працює на благо улюблениго форуму, вперто пов'язуючи з ним, не більше й не менше, сенс існування мистецтва: «Documenta була створена для того, щоб відшукати нові проекти, нові шляхи, новий ґрунт для об'єднання суспільства. Як на мене, саме в цьому і полягає головна роль мистецтва».

ІДА ВОРС
художник, журналіст-концептуаліст

«Заграніца нам паможет», – девіз-лейтмотив радянського життя ще з часів Ільї Ільфа і Євгенія Петрова. Коли без надії сподіваєшся, найостанніша надія завжди набуває вигадливих форм. Іноземець априорі був носієм надзвичайних можливостей, ліпшого життя і принципово інших грошей. Потрапити під приціл закордонних очей зі своїм скарбом – чи з державними таємницями, чи з авангардною підпільнюю інсталяцією на напівлпровідниках – було шастям. Принаймні, для деяких романтизованих оптимістів. Одним словом, якщо на вас та ваші здобутки звернули увагу іноземні симпатики і пропонують товарно-грошові відносини, це супер. Шанс. Але у нас своя гордість, як торочила пропаганда. І не дивно, що таки посіяла капосне зерно. Тому ситуація – і продається хочеться, і продешевити страшно – я на мене, чинна й досі. І лікі від цього одні: особистий досвід. 1989-го чи близько того трапилася і зі мною «іноземна» історія. Я тоді заходилася малювати ілюстрації до композицій улюблених західних рок-гуртів. Читаєш англійський текст пісеньки, слухаєш музику і продукуєш певні образи. Я робила веселий і цілком упізнаваний

фігуратив, переважно маленькі фантастичні натюрморти (ковбойський капелюх із леннонівськими окуляриками, що ширяють серед хмарок у небі, або черевик, з якого стирчить букет із квіточком і бляшанок). Творів назбиралося багато, я їх оформила і радо показувала друзям. Один із них, такий самий шанувальник рок-н-ролу, запропонував зробити з моїх малюнків виставку в офісі своєї досить круті архітектурної контори. Словок конав, і круті контори вже мали місце.

Класно. Виставку зробили, передавали, що народ тішиться, а потім мені сказали, що до контори приїхали італійські партнери і були у повному захваті. А потім щось таке почало котися в атмосфері, щось мені не сподобалось, і я почала питати, як там мої картинки. Приятель щось белькотів і нітівся, а потім зізнався, що малюнки уподобав один із італійців і умовив шефа контори продати їх йому, по \$50 за штучку. Робіт було близько двох десятків. Уявляєте собі такі гроши на той час? Більше того, шеф картинки віддав, гроші отримав і навіть пообіцяв передати мені зароблене, а італієць уже поїхав до свого апеннінського «чобота», правда, через Москву.

Що робить нормальна людина? Радіє, хоча і може причепитися із претензіями на тему «без мене мене женили», а потім біжить до валютної крамниці купувати омріяну шкіряну рокерську куртку. Що роблю я? Влаштовую історику, кидаюся грошима і вимагаю повернути роботи на історичну батьківщину. Сила моого переконання, як виявилося, була безмежна – італійця перехопили на трапі літака в Москві, повернули гроші, відібрали куплене й відпустили отетерілого додому. Мовчки (а що тут скажеш?) повернули малюнки. Вони й досі в мене, гріють душу. І хоча сьогодні я б, очевидно, вчинила зовсім інакше, та й ціни на мої роботи зовсім інші, але я чомусь про ту давню історію не шкодую. Гордість, знаєте, не проп'єш.

Стерпна легкість буття

ХАРКІВСЬКОМУ МИТЦЕВІ НА ПРІЗВИСЬКО
КІНОМАН НЕЗАТИШНО У ЗАЗДАЛЕГІДЬ
ВИЗНАЧЕНИХ ЖАНРОВИХ МЕЖАХ

Автор: Галина Іваненко

ОЛЕГ КАЛАШНИК
ФОНТАН ІДЕЙ

«Ікар», бронза

Ти, хто особисто знайомі з Олегом, підтверджуєте: більш комунікаційної людини годі не буває. Він запросто вписується в будь-яку тусівку, аби лише та була творчою і веселою. Юного фаната Віктора Цоя, обвішаного металевими заклепками та значками, 1990 року радо прийняв Харків – місто, де цінують креативних особистостей. Відтоді називсько Кіноман прилипло до уродженця Сумщини намертво, а сам він устиг і фах здобути, і в театрі засвітитися, і навіть у реальному кіно знятися. Щоправда, стрічка відомого режисера Валерія Харченка за участі нашого героя на широкі екрані не потрапила, та Олег не надто засмучується: «У Кіномана з кіно не склалося, – констатує він, – зате я чудово провів час».

Так само легко ковзає художник і видами образотворчого мистецтва, віддаючи перевагу класичним мальарству, графіці та скульптурі. Фірмовий почерк Кіномана – непересічне почуття гумору, яке дотепер найяскравіше втілювалося в його гіпсовій та бронзовій пластиці. Взяти зразки радянської кераміки другого сорту і роздмухати їх до розмірів триметрової паркової скульптури – цілком у стилі цього митця. Відтак неоковирність «моделей» гуманно зводиться нанівець, і тепер чудернацьких пупсиків і піонерок так само просто полюбити, як бездомного кульгавого Сірка. За те, що вони такі, а не інакші.

Іронічно-зворушливі й бронзові роботи: страус у позі «чайничком», велосипедист, який вдивляється у далечіні, наче бачить там щось дуже важливе, Георгій, котрий скидається на Дон Кіхота, хоча й бореться з класичним змісм, та його шкапа «в польоті». Й, звісно, трилогія про Ікара – міфічно неслухняного сина, який у версії українського митця нетоне в морі, а розбиває крила вщент. Та спочатку все ж злітає й вільно пливе над землею. ■

ФОТО: ВОЛДИМИР СТЕПАНОВ

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 235-88-54
office@book-ye.com

CD

Близьке всім

Підготувавши до 100-річчя Олів'є Мессіана цифрове перевидання його «Трьох маленьких літургій про Божественну присутність», Київський дитячий хор «Щедрик» учинив чесно. Нещодавнім великомірідним виконанням цього шедевра колектив довів, що вмінням не поступається складові, який записав «Літургії» для фірми «Мелодія» 1984 року. Тодішня платівка, до речі, отримала благословення автора. А сам музичний каркас крізь десятиліття проніс і представив у повній цілості Роман Кофман, котрий пригрів під своїм диригентським крилом не лише хор, але й струнний оркестр, фортепіано, челесту і навіть хвілі Мартено (себто електрофон).

Олів'є Мессіана не дарма називають Бахом ХХ сторіччя. Вірний католик, який творив в ім'я Всевишнього. Вчитель видатних авангардистів П'єра Булеза, Яніса Ксенакіса, Карлхайнца Штокгаузена. Солдат Другої світової, в'язень нацистського концтабору, органіст паризької церкви Святої Трійці з 60-річним стажем. Саме він у розрусі та голоді 1944-го написав вражаюче піднесений твір, де в трьох частинах — «Бог у нас», «Бог у собі», «Бог присутній у всіх речах» — голоси маленьких хористів звучать, як пташиний спів і весела лічилка, їх зібрані вони в єдиному дзвінковому ритмі. «Час людини і планети, час гори і комахи... Ти, що промовляєш у нас... Веселка любові — це Ти...» Слова, зрозумілі для оркестранта й слухача. Для дітей, котрі співали цю музику в 1980-х, і для їхніх нащадків, яких вони приводять за руку вже в нинішній «Щедрик».

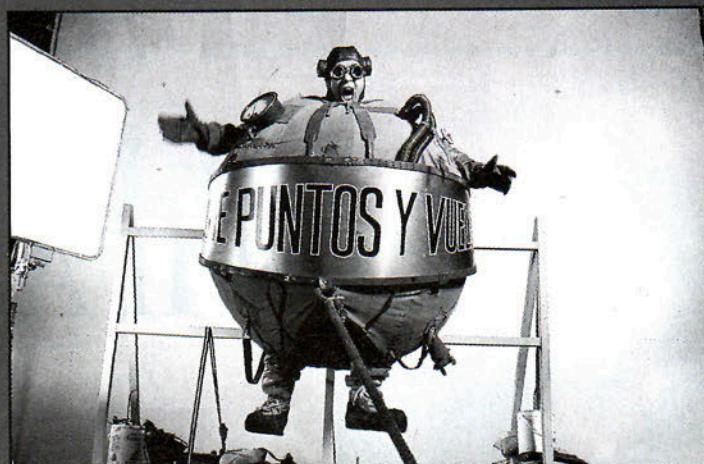
Іван Лютій

Олів'є Мессіан. Три маленьких літургії. — Атлантик, 2008.

DVD

Один у полі — воїн

«Антена» Естебана Сапіра — для людей із канатними нервами й високохудожнім смаком. Усіх інших просить вийти із залі, бо в стрічці зібрано майже всі прийоми та жанрові кліше артхаузного кіно, а це до дечого зобов'язус. Як, утім, і естетика фільму, стилізованого під шедеври чорно-білого німого кінематографа німецьких експресіоністів початку ХХ ст. та класики радянського авангарду на кшталт «Аеліти» Якова Протазанова. Нимотність картини — це не просто мистецька забаганка аргентинського режисера, а основний засіб вираження сюжетних ліній. Сапір створює уявний світ, де злий та авторитарний телевізійний бос задля підтримки своєї безмежної

ВИСТАВКА

Декоративне кохання

Декоративне мистецтво асоціюється переважно з давнім приладдям у вітринах музеїв та глиняними сувенірами з вокзальних кiosків. Виставка «Пісні про кохання» — наочне заперечення цього шаблону. Вона покликана довести, що вітчизняне декоративне мистецтво, по-перше, справді сучасне, а по-друге, справді мистецтво. Яскраве, несподіване й ефектне. Запропоновану тему кожен художник спробував передати по-своєму. В одному залі на нас із вишилого гудзиками гобелена дивляться зворушливі зайчики, в другому про велике й чисте почуття розповідає керамічна нефігуративна скульптура, а в третьому двоє закоханих перетворилися на дивовижний візерунок зі скляних шматочків у вітражах.

Аби показати максимум декоративного розмаїття, організатори зібрали твори авторів із різних міст і в одній експозиції об'єднали контрастні матеріали й техніки. Вияви

лося, що талановитих прикладників в Україні досить багато: всього назбиралося майже 300 експонатів, зроблених руками сотні майстрів. Пристойний масштаб, звичайно, надихає на подальші кроки — організатори сподіваються, що ця виставка стане своєрідним початком майбутньої Всеукраїнської трієнале професійного декоративного мистецтва.

До 26 серпня

Музей українського народного декоративного мистецтва.
(Київ, вул. І. Мазепи, 21, корпус 29)

Анна Шабеко

КНИГА

Інакше не буде

влади краде у людей голоси, тому вони навчилися розумітися, читуючи по губах. У місті лишаються тільки двоє, хто зберегли здатність говорити, — безліка співачка Голос та її маленький син, котрий від народження не має очей. Містер ТВ розпочинає полювання на «дисидентів» разом із людиною-пациком і лікарем, у якого замість рота — величезний екран телевізора. Ці дивні поговори не єдині «ретранслятори» фантазії режисера, котрий постійно грається із глядачем і пропонує йому спостереження за виявами дивовижного, іноді схематичного, а часом плакатного життя кіногероїв. Наповнюючи «Антену» персонажами в будь-яких, розпинаючи їх на свастіці чи зірці Давида, Сапір нівелює стереотипи масової свідомості. Звісно, цей боець самотужки не переможе механічну глупоту телевізійного світу. Але він принаймні спробував це зробити.

Антина. — Артхаус-трафік, 2008.

Наталія Петринська

ТЕАТР

3 Брехта по нитці

Відтоді, як невгамовний актор Юрко Яценко знайшов у московських театральних архівах зонги Альфреда Шнітке на вірші Бориса Слуцького і Андрея Вознесенського до вистави за п'єсою Бертольда Брехта «Турандот, або Конгрес обілителів», води збігло чимало. А між самою постановкою Юрія Любімова в Театрі на Таганці та нинішньою київською акцією «Брехт, якого не знають» минуло майже 30 років. Максимально наблизити до киян брехтівську доктрину очуження, скрещену з андеграундною поетикою часів радянського застою, спромоглися кілька героїв. Окрім зонги — стилізації Шнітке в концертну сюїту скомпонувала режисер та акторка Лариса Парис — до того, ще й авторка відеоряду, де чорно-біла хроніка впереміш із кадрами, в яких вгадуються Юрко та Лариса в амплуа кіноперсонажів 1920-х. Мрію екстравагантної пари

тексти Андрія Жураківського я вперше почула зі сцени — читали уривок з оповідання про вуйця Ромка, який надсилав з Канади цьоці гроши. Прибувши на історичну батьківщину, вуйцю сяк-так дістаетсяся рідного села (просто смішно). Після багатого столу відвідує зручності з шедевром Пауло Коельо «Вероніка вирішує померти» для «кльозетної медитачії» (дуже смішно). Вуйцю провалюється в нутроці тих «зручностей» із відповідними для себе наслідками (аудиторія неприховано висі від захвату). Потому він влаштовує скандал, лейтмотив якого — «Де всі мої доляри, що я вам слав?». І отримує у відповідь, що доляри лежать у схованці на чорну годину. «А то яка ще чорніша година може бути, як ця?!» — лається вуйцю (публіка тихо стогне, витираючи слози захвату). За кілька років, коли прозу молодого автора опублікували, нарешті вдалося дізнатися, чим закінчилася ця історія. Побутовий анекдот зненацька обернувся трилером: зникають родичі, убиральня перетворюється

на телепортаційну кабіну, вуйцю стає мертвим пам'ятником самому собі. Дрібні й більші тексти Жураківського темами смерті, нищення та невідворотних метаморфоз наповнені по вінця. Як виявилось, кумедні персонажі, котрі іноді виринають у цьому місиві, наче вуйцю з ями, створюють контрастне тло для похмурого першого плану. Промальований напроочуд, витончено й химерно, він підпертий письменницьким пессимізмом та іронією, як жебрак милицями: власті вони не дадуть, але й ноги не повернуть. Можливо, з часом автор щось скоригував би у своєму баченні речей або, навпаки, посилив би абсурдистську складову. Та цього ми ніколи не дізнаємося: 27-річний літератор минулого року пішов з життя.

Вікторія Поліненко

виступити якщо не під оркестр, то бодай у супроводі гарного акаде-

мічного ансамблю втілила композиторка Марина Денисенко, з прибавливим шармом оксамитового декадансу інструментувавши фортепіанні оригінали. Талант обох композиторів до відома публіки донесла «Незалежна камерна музична формація» під орудою молодого профі Сергія Голубничого. На їхньому тлі акторський дует, стилюзований під зірок кабаре, які відчайдушно не «по-вокальному» співають, а в паузах між співом криком варіюють тексти від брехтівських «Розмов втікачів» до віршів Казимира Малевича — видовище екзотичне й водночас рішучо правдиве. Зроблене в повній відповідності духу й літери Брехта та Шнітке разом узятих.

«Сузір'я»
(Київ, вул. Ярославів Вал, 146)

Іван Лютій

Андрій Жураківський.
Сателіти. — Х.: Фоліо, 2008.

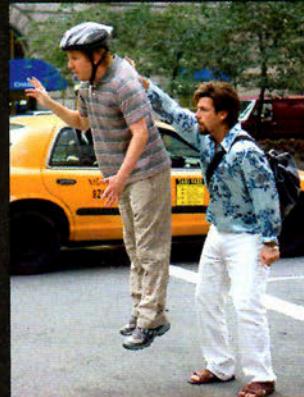
ВИСТАВКА

ТЕАТР

КЛАСИКА

КІНО

ХИМЕРИ ГОЙІ

ГРАФІКА Першу половину свого життя іспанський художник Франсіско Гойя малював рожевошоких дівчат із цицнєтами та світлі пасторалі. Проте після тяжкої хвороби, яка ледь не вбila митця, його творчість різко змінилася. На картинах побільшало темних барв, а сюжети стали соціальніші. Саме в цей сповнений пессимізму період Гойя створив свої найвідоміші цикли офортів «Капрічос» і «Лихоліття війни». У столиці наразі демонструються авторські відбитки цих серій. «Капрічос» (у перекладі — «химера, вигадка») — найбільш алегорична серія Гойї. Художник показує віслука, який лікує хворого, папугу-златоуста й, звичайно, чудовиськ, що іх породив сон Розуму. Цикл «Лихоліття війни», який постав під час наполеонівських походів, конкретніший і заснований сценами жорстокості, інспірованими війною, що сама породила потвор у людській подобі.

До 30 липня

Музей мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків (Київ, вул. Терещенківська, 15-17)

САКУРА ЦВІТЕ

Виставка японського мистецтва «У затінку сакури» знайомить із витворами далекосхідних різьбарів по кістці дерева та майстрів-ліварників. В експозиції — понад 200 старовинних предметів, зокрема нещке, окімоно й елементи декоративних оправ холодної зброй. Тут можна побачити один із найбільших у світі витворів із кістки «Такарабуне» — «Корабель семи богів щастя».

До 30 липня

Галерея «АВЕК» (Харків, вул. Сумська, 70)

ДІЛОВИЙ РАНOK

ФАНТАЗІЯ До постановки вистави «Ранок ділової людини» за Миколою Гоголем московський режисер Нікіта Грішун запрошив легенду української сценографії Станіслава Зайцева. Відтак творчий тандем молодості й досвіду спромігся на справді непересічне видовище. Персонажі тут вистрибують із шухляд, наче бісики з табакерки, й туди ж ховаються. В драматичне дійство органічно введено театр тіней, а як пролог до уваги глядачів пропонують пантоміму. Текст постановки скомпоновано з драматичних сцен і уривків, які в театрі використовували вкрай нечасто («Тяжба», «Сцени зі світського життя», «Театральний роз'їзд», «Ранок ділової людини»). Об'єднану їх у цілісність режисерська ідея — показати сповнений метушною та клопотами початок дня, коли, однак, цілком можливими стають різні неймовірні й анекдотичні пригоди.

21 червня

Український музично-драматичний театр ім. В. Василька (Одеса, вул. Пастерна, 15)

«БОЖІ ТВАРІ»

Випадкова вагітність сільської дівчини від сусідського хлопчика не привід стribati в ополонку. Люди завжди домовляться, та й засобів для вирішення проблеми не бракусе. У виставі за п'есою Марії Ладо «Дуже проста історія» в давніо як світ ситуацію втрачаються свійські тварини — більш людяні, ніж homo sapiens.

25–26 червня

Український музично-драматичний театр ім. Кочерги (Житомир, Соборна пл., 6)

ВСІ ДРУЗІ

ФЕСТИВАЛЬ Завершальні акорди музичного сезону у Львові обіцяють стати напрочуд гучними. Тут стартує міжнародний фестиваль «Шимановські-квартет та друзі». Приводом для ажотажу чимало. Винуватель торжества — заснований 1995 року у Варшаві Marek Dymilem (перша скрипка), Gjegjajem Kotutovem (друга скрипка), Володимиром Микиткою (альт, корінний львів'янин) та Марчіном Сенявським (віолончель) колектив — за часового існування встиг стати одним із візиревих ансамблів Європи й набути статусу «квартету in residence» у Вищій школі музики й театру німецького Ганновера. Фестиваль проходить під патронатом Гідона Кремера (щоправда, участь славетного скрипала обмежилася письмовим привітанням). Істотніший мистецький внесок зроблять ганноверські колеги квартету: паніст Володимир Крайнев, його улюблений учень Ігор Четуев та шалена баяністка Ельзбет Мозер.

26–29 червня

Обласна філармонія (Львів, вул. Чайковського, 7)

КАМЕРНА ІДІЛІЯ

Засновники IV Міжнародного фестивалю камерної музики Chamber Music Session зберуть під свої знамена кілька десятків виконавців від Данії до Ізраїлю та представлять десять концертних програм. У найвідповідальнішу мить до перебігу подій підключиться ансамбль солістів «Кіївська камерата».

23 червня – 3 липня

Концертний зал НСКУ (Київ, вул. Пушкінська, 32) Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

БЕЗ ЖАРТІВ

КОМЕДІЯ Основа гумору стрічки Денніса Дутана «Не жартуйте із Зоханом» — дражливадля багатьох тема — близькосхідний конфлікт. Не послизнутися на ній сценаристові Джаду Апату допоміг співавтор і водночас виконавець головної ролі Адам Сендер — його Зохан має симпатичний і переконливий вигляд навіть у найбільш неоднозначних ситуаціях. Цей супермен, без якого протистояння арабського Сходу та Ізраїлю, як пустеля без змій, має одну, але палку пристрасті: він не може спокійно дивитися на чуже волосся. Не втримавши свою манію в голові, а силу волі — в кулаках, Зохан інсценує власну смерть і їде до Нью-Йорка починати нове перукарське життя. Чимало переживши, американський Голохвостий врешті відшукє для себе тепленькє місце й гарячу палестинську красуню. Все було би тіп-топ, якби на його шляху не з'явився терорист на прізвисько Фантом. І руки цирульника замість ножиць знову тягнуться до гранат.

У кінотеатрах України

з 19 червня

«ВОНИ»

Під час презентації фільмів радикального художника й режисера Артура Жмієвського покажуть сім стрічок, створених польським протягом 1998–2007 років: «Вони», «Повторення», «Око за око», «На прогулінку», «Урок співу II», «Пейтоль», «Сироватка правди».

26 червня

PinchukArtCenter (Київ, вул.

В. Васильківська / Басейна, 1-3)

27 червня

Будинок кіно (Київ, вул. Саксаганського, 6)

НАВІГАТОР |

ФЕСТИВАЛЬ

ЛІТЕРАТУРА

ТАНЦЬ

МОТО'РОК

ШОУ Міжнародне дійство Goblin-Show щороку збирає в Одесі сотні байкерів з усієї Європи. Зрозуміло, що серйозні хлощі у «косухах» та з банданами на голові не можуть слухати попсу, тому, крім мотоциклетних парадів, обов'язковим атрибутом фестивалю є концерти рок-гуртів. Цьогоріч музична складова імпрези довірена не надто «розкрученим» місцевим командам («Бакія», «Фауст», «Екватор», «Клуб уніших ліц», «Катаракта»). Разом із одеськими музикантами публіку розважатимуть ватаги з Києва, Дніпропетровська, Харкова та Миколаєва. Серед них — «Гражданін Топінамбур», котрий визначає свою балаганну діяльність як «театр жорстокої радянської естради», шанувальники свиней і цибулі — гурт «От Vinta» та мелодійний поп-рок-колектив «ШиЗО». Також на Goblin-Show відіграють гурти з Росії («Земляне», «Театр теней»), Білорусі («Пару рублей», «Дай дорогу») та Швейцарії (Sky Blues Band).

19 – 22 червня

Стадіон «Одескабель» (Одеса, Миколаївський шлях, 166)

ДО ПРИРОДИ

Ленд-арт — напрям мистецтва, основним матеріалом якого є реальне природне середовище, яке зазнало художнього втручання. Український публіці він знайомий переважно завдяки фестивалю «Шешори». Та значно більше можна побачити під час ленд-арт-фестивалю в Могриці. Цього року просто неба творитимуть Петро Бевза, Владко Кауфман, Микола Журавель, Олександр Бабак.

21 – 29 червня

(Сумська обл., Сумський р-н, с. Могриця)

ЗОНА ПОЕЗІЇ

ЧИТАННЯ Якщо 2007-го на фестивалі «Країна мрій» вам бажалося, крім музики, ще й поезії, то ваші мрії здійсняться цього року. На літературній сцені виступатимуть учасники проекту «Інша література», серед яких такі відомі письменники, як Іван Андрусяк, Анатолій Дністровий, Світлана Пovalаєва. «Етнотанція» в кобзарському супроводі проведуть молоді паростки сучасності. Найбільшою активністю відзначиться столичне видавництво «Факт», яке представить одразу два проекти — «Зона Овідія» та міні-фестиваль імені самого себе, де можна буде почути й побачити Оксану Забужко, Дмитра Лазуткіна та Богдана-Олега Горобчука. Не обійшли організатори увагою й співану поезію, яка ззвучатиме у виконанні Віктора Нестерука та Едуарда Драча, і поезію в театральній постановці — йдеється про виставу «Білі пісні моєї чорної землі» поетичного театру «Мушля» в постановці Сергія Архипчука. Протягом двох днів діятиме книжковий ярмарок.

21 – 22 червня

Київ, Співоче поле

НОНКОНФОРМІСТ

«Важко бути скромним, коли ти найкращий», — пише в рубриці «про себе» Ілля Сtronговський на сторінці власного блога. Цей житомирський літератор відомий як автор поетичної збірки «Глибоковроті» та активний учасник слем-руху. Неподільно він відзначився перекладом роману Чака Палагнюка «Байцівський клуб». Нині в його планах — проза та переклади Ірвіна Велша і Чарльза Буковски.

25 червня

Кав'ярня-книгарня «Кабінет» (Львів, вул. Винниченка, 12)

У РУСІ

ПРОЕКТ Усе, що ви хотіли дізнатися про танці, але не мали нагоди, тепер можна буде з'ясувати під час фестивалю «Бегущая по волнам — 2008». Імпреза, що складається з кількох програм, триває довго, але саме на кінець червня припадає «Міжнародний фестивальний рух» — проект, присвячений стильовому розмаїтту сучасної хореографії. Стильовий діапазон вабить широтого та відкритістю: сучасний естрадний танець, диско, народний танець, джаз, модерн, карібські танці (салса, меренге, мамбо), а також вільна танцювальна категорія. Одна зі специфічних рис «руху» — строкатість і чисельність складу виконавців, серед яких близько 2000 танцюристів із України, Росії, Молдови, Білорусі, Литви, Словенії та Італії, причому різних вікових категорій та рівня майстерності. Казкове видовище в декораціях чорноморського узбережжя — для шанувальників танцювального мистецтва і відпочинку, і навчання.

27 – 30 червня

РК «Південний хрест» (Євпаторія, парк ім. Фрунзе)

НА СМАЧНЕ

Дніпропетровський театр опери та балету вирішив закрити сезон демонстрацією талантів кількох поколінь випускників хореографічної школи. Постановник Олександр Соколов не обмежив програму показовою «демонстрацією м'язів», а створив окремий проект, в якому беруть участь усі учасники концерту. В основі задуму — балет «Пахіта», кожна з варіацій якого є міні-шедевром.

29 червня

Театр опери та балету (Дніпропетровськ, п-т К. Маркса, 72а)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

ROCK KINGDOM FEST

Адепти металевих звуків і ураганних ритмів Kruger, Sunrise, New Land, Nolens Volens, Mary-Lynn Monroe.

21 червня. SkyHall Club

(Київ, вул. Малиновського, 24/10)

«КОППЕЛІЯ»

Балет на музику французького класика Лео Деліба — історія про юнака Франца, який відмовив дівчині Сванельді, закохавшись у ляльку Коппелію.

22 червня. Академічний театр

опери і балету (Львів, п-т Свободи, 28)

«РАЙ І ПЕРІ»

Прем'єра ораторії для солістів, хору та оркестру Роберта Шумана у виконанні ансамблю класичної музики ім. Б. Лятошинського.

25 червня. Будинок органної та камерної музики (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

«ФІАЛКА МОНМАРТРУ»

Прем'єра романтичної оперети Імре Кальмана, дійсною особою якої є представники французької богеми.

26 червня. Академічний театр оперети (Київ, вул. В. Васильківська, 53/3)

«ОЗИРНИСЬ У ГНІВІ»

Вистава студії-театру «Міст» за п'єсою «сердитого» британця Джона Осборна.

26 червня. Музей «Київська фортеця» (Київ, вул. Госпітальна, 24а)

«ПО ДОРОЗІ ДО КОНКОРДІЇ»

Країна щастя — Антарктика — на світлинах французького майстра Тома Жунно.

До 27 червня. Французький культурний центр (Київ, вул. Горького, 104)

«ТЪМАТАРАКАНЬ»

Соціальні фотороботи Олександра Каднікова, сповнені візуальної гри та іронії щодо «людей нового часу».

До 4 липня. «Я Галерея»

(Київ, вул. Волоська, 55/57)

«ДЕЈА У»

Відео та фотороботи польської мисткині Богні Бурської на тему «вже баченого».

До 6 липня. Галерея «Мистецького Арсеналу» (Київ, вул. І. Мазепи, 28)

НАШ ТИЖДЕНЬ

МАТЮК «САБОТАЖ» Почув чергову телефіліпкіку. Високоурядовець твердить: «Це саботаж!». Мовляв, ми тут угорі приймаємо чудові рішення, а внизу їх ігнорують. Він каже не про лінощі, навіть не про «італійський страйк», а саме як у 1930-ті роки: про саботаж. Якщо витягнути з нафталіну цей термін військового комунізму, то, може, вдатися до апробованих методів антисаботажу? Тобто виконавців — розстріляти?.. Ale ж не допомогло — народ наполегливо саботував побудову комунізму аж до 1991 року. Мені подумалося: якщо одні наказують, а інші не хочуть виконувати, то це або криза мети та ідей, або ж брак мотивації. А чемний менеджер ніколи не вживає зужитої лайки. ■

ІГОРЬ
КРУЧИК

ТАНЯ
ОВЧАР

СУМІ РАДІСТЬ ВІД ДОЩУ Ішов звичайнісінський червневий дощ. Величезні краплі розбивалися об асфальт, громом розряджалися небо від напруги спекотного дня. Я дихала свіжістю в задушливому кабінеті офісу, прочинивши вікно. В душі виникли одночасно два бажання: закутатися в плед і сісти у м'яке крісло, взяти плетиво й сплести собі теплі шкарпетки. А з іншого боку, так хотілося вийти на вулицю, стати просто неба, розкинути руки і викупатися під зливою, змокнути до нитки й радіти щастю бути причетною до божественного дійства напоєння спраглої землі. Дощ стих, робочий день тривав. Я відкрила Інтернет і почала читати новини про стихії води й вогню, які принесли лиху, втрати і смерть. Отак воно завжди — тут радість, а тут сум. ■

ЧУЖА МАЛЕНЬКА ПЕРЕМОГА

Банк, каса, черга — не те, щоб велика, — я третій. Перша відвідувачка жваво обговорює якісь побутові проблеми з касиркою, мабуть, вони подруги. Хвилина, друга, п'ять, сім — літня жінка, котра стояла переді мною, не витримує і йде геть. Я ж терплячий. Роблю зловісну міну і втуплююсь у працівницю банку. Її знайома з острахом поглядає на мене, швидко прощається і зникає. Простягаю \$100, які хотів поміняти на гривні. «Я не візьму їх, — говорить касирка з помітною мстивою ноткою. — Не подобається вони мені». Я пішов без скандалу й поміняв гроші без проблем в іншому банку. І подумки привітав ту маленьку людину з перемогою у довгій війні за самоствердження. ■

АНДРІЙ
ЛАВРИК

АННА
БАБІНЕЦЬ

МІЙ ХАБЕРМАС Пан Юрген Хабермас знає про існування **Тижня**. І про мое також. Це гарна новина. Погана ж полягає в тому, що великий філософ та соціолог відмовився дати інтерв'ю нашому журналові. Бо останніми роками принципово не спілкується з журналістами. Каже, якщо погодиться на одне-єдине інтерв'ю, журналісти не дадуть йому спокою. Його позиція цілком зрозуміла. Та якби він знов, як я готовалася до цього лише ймовірного інтерв'ю, точно не втримався би... Коли я повернулася з Німеччини, куди їздila відпочивати і де живе пан Хабермас, більшість моїх друзів питали не як я відпочила, а «як там інтерв'ю з Хабермасом?». Наразі ніяк. Але азарт пошуку людини, яку вважають взагалі недосяжною для простих смертних, дав мені зрозуміти: можливо все. ■

ПРИЄМНИЙ СУСІД Потяг. У купе — дискусія про те, що ми хочемо бути гарними сусідами і з Росією, і з Європою. З'ясували, що ніхто не хотів би жити поряд із алкоголіками, наркоманами чи злодіями. Малоприємно жити і поряд із людьми, котрі весь час з'ясовують стосунки, вігають серед ночі по сусідах, волаючи про допомогу. Згадали й про сусідів, які ніколи не прибирають в хаті, так що смердить на весь будинок. За вікном промайнули звалища сміття. Його бачить будь-який іноземець, котрий єде країною. В купе повисло риторичне питання: хто захоче бути сусідом занедбаної країни? Дійшли висновку, що євроінтеграція має початися з прибирання нашого спільногомешкання — України. Тоді нам повірять. ■

СЕРГІЙ
ГУЗЬ

НАТАЛІЯ
ВАСУТИН

СТРАХ ПЕРШОГО РАЗУ Так уже заведено вважати, що людина боїться чогось нового, що їй доведеться побачити, пережити і, тим паче, зробити вперше. Завжди вважала це твердження неправомірним, особливо стосовно «зробити щось вперше». Бо я не боялася вперше стати на ковзани, вийти заміж, народити дитину, стріляти з автомата... Та виявилося, що страх отого «вперше» таки є. Я його відчула тепер, коли вперше відправила дітей на самостійний відпочинок, тобто без батьків і в зовсім різні тabori. Молодшого — на море, старшого — на острів у так звану дитячу школу виживання. І зрозуміла, що, мабуть, оце «вперше» — це найбільший страх, який я коли-небудь відчувала. Точніше, найдовший, бо боюся за дітей щодня і щоміті. І буду боятися, доки вони не повернуться. ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

Коли ти хочеш знати

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

ІМЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ І РАДІОМОВЛЕННЬ ВІД 09.07.2008 № 10.11.2008р.

10 080° хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжеті за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Utel

новий мобільний
стандарт

**Підключися
з 1.06.08 р. по 30.06.08 р.
та отримай**

Умови акції:

- При контрактному підключення до Utel в період проведення акції, ви отримуєте 3 Гб додаткового високошвидкісного Utel-Інтернету!
- Кожного місяця протягом трьох місяців вам нараховуватиметься по 1 Гб високошвидкісного трафіку від Utel!

1 Гб

8 800 500 1188

безкоштовно з номерів мережі
фіксованого зв'язку України

1188

безкоштовно
у мережі

www.utel.ua

офіційні умови акції